

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Sectio II. De Religiōi status Natura, Ingressu, Egressu, &c. Dubia.

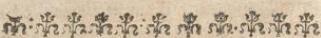
[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

Sect. II. De Relig. Stat. Natura, &c. 125

SECTIO SECUNDA.

De Religioſi ſtatus Natura, Ingressu, Egressu, &c. Dubia:

CAPUT V.

*Circa eſſentiā Religioſi ſta-
tus & votum emiſſum
eum iuſcipiendo.*

DUBIVM I.

*Ad Religionis eſſentiā requiriſtūne
ut vota ſint abſoluta, & per-
fecta paupertatis; &
obedientia ē*

ſu vota Scholasticorum emittunt, declarat; veros Religiosos elſe: & nihilominus bonorum fuorum dominum reuincere, quoniam renunciare iubantur. Neque eit necessarium ut paupertatis votum priuet omni viu, & ad ministratione rei familiari: iufficit, quod certus in caſibus praeceo enī ipso eit votum de re ad perfectionem pertinente. Vnde votum paupertatis, quod Equites Militares emittunt, licet non priuet eos domino, & viu fuorum bonorum abſolute, quia ſolum in certis caſibus illis bonis vt non poſſunt niſi pro voluntate Magiftri: ea cauila eft Euangeliči conſilij votum. Praeterea claram eft non requiri votus obedientia ita lauum, ut comprehendat quidquid bonum eft, & perfectum: iufficit, ſi in fecundum conſtruções, & regulas, quas quiſque leuendis proponit. De voto autem caſtatis dub. 2. d. lero, an omnimoda debeat elſe, Ita Valq. 2. d. 16. 5. cap. 6. n. 50. & cap. 9. num. 104. Sanchez 1. 5. Decal. c. 1. n. 17. Baſil. Legion. 1. 7. de mar. c. 13 n. 10. & alij plures.

Hoc te ne. Sed circa votum paupertatis videatur obſtare textus in Cap. Cum ad Monachos inquit: Nec eſtimet Abba, quod ſuper brena proprietate poſſit curi aliquo monacho di penare: quia abdicatio proprietatis, ſicut & caſtitia caſtatis adeo eft annexa regula monachali, ut contra eam nec ſumus Pontificis poſſius licentia indulgere. Enī quibus verbiſ videtur non ſolum vnu, ſed proprietatis abdicationem faciendam elſe voto Religioſe paupertatis. Profecto non obſtat, quia biproprietatis nomine non dominium rei, ſed viu liberum, & expeditum illis Innocentius intellexit. Et manifeſte id conſtat ex ipſius textus principio, vbi conetur quid faciendum ſi cum monacho, qui proprietatem aliquam fuerit habere di penetur. At proprietatis culpabilis, qua in Religioſo deprehendi potest, eft ſolus viu, & ad ministratio rei, Prelato inuita, non dominum.

DUBIVM II.

*An ad Religionis eſſentiā votum
Caſtitatis debeat necessario eſſe
abſolute, & omnimoda
Caſtitatis?*

D Ebet quidē omnimoda elſe caſtitas & a copula coinguli abſtineſia, quia alias Debet om̄e L. 3 quis nimoda eſſe

30
Nonnulla
ſuſpono.

31
Necessario
requiriſtū.

32
Non requi-
riſtū nec-
ſario.

qui se Deo perfectè non conferat , siquic
em voluntariis carnis inferire intendit ,
nec Deo perfectè vñitur dñus in coningem
ob studium illi placendi . 1. Cor. 7. Neque
confilia sequitur , sed præcepta tantum . Nam
qui solam castitatem coniugalem vñet , non
vñet aliquid quod ad confilia pertineat , &
consequenter quod ad perfectionem spectet .
Sic Doctores communiter .

³⁵ Non debet necessario castitas absoluta esse
& omnimoda , quia votum castitatis con-
ingalis aliis dñobus votis paupertatis , & obe-
dientie adiunctum , ad verum statum Reli-
giosum sufficiat . Nam esto ex vi tua non obli-
get ad aliquam castitatem sub contilio :
obligat tamen ex regula & instituto , cui ier-
bando adiungitur . Equitates enim Milites
a quibus diebus a coniuge abstineat ex vi re-
guis obligantur . Ita Nauar . 1. 3. consil . tit . de
Regularibus . Sanch . 1. 4. Decal . c . 16. num . 11.
Suzat . tom . 4. de Relig . tr . 9. l . 1. s . 4. à n . 9. Motu
de his militib . l . 2. c . 1. § . 2.

³⁶ Idem affer .
Idem affer .
Exstimo probabiliter sufficere , ut votum
castitatis coningalis sit votum aliquis perfe-
ctionis factem indirecte , verumque statum
Religionis constitutat , obligatos esse Milites
equites a quibus ex regula diebus a licito
vixitplexu abstineat . Hoc tenentur
fateri omnes , qui consent equites Militares
veros Religionios existere .

nilla ratione ille obligatus est ante illud pe-
riculum ingredi Religionem . Ita ab his nec con-
temendi Auctores .

Medium in eo viam . Non statim quis
obligatur ex voto , quia Religionis sub illis ver-
bis promissa factis indicat , illum noluisse ita .
³⁹ Medium
vitam fulcire , alio commodiore tem-
pore . Neque etiam inde sic , illum posse ex-
ecutionem vique ad morale mortis periculum
diffire , quia non vñet solam Religionis habi-
tus seclusionem , sed in Religione profes-
sionem , quia cum fieri nequeat nisi post
probationem annum , expectare non potest
vi que ad morale mortis periculum . Et
quia ideo vñet in Religione mori , quia vñte
exercitij Religionis te ad mortem disponit ,
quod fieri non potest , nisi aliquis post obli-
tempore Religionem ingrediatur . Quare pruden-
tis arbitrio hoc tempore est menistrandum
nece nimia dilatio concedenda . Nam in di-
latione nimia pericula afflent eveneri redi-
dendi impossibilem ingressum , aut fere in-
fructuorum in Religionis utilis sit , vel illius
oneribus & exercitiis minus aptus . Collegi ex
P. Sancio L . 4. Decal . c . 14. num . 9. & Bonac . a .
q . 2. pun . 5. § . 6. n . 7 .

D V B I V M IV.

Repulsius absolute à Religione quam
quis vñet , si postea ad ingre-
sam inuitetur , teneat ,
ingredi ?

⁴⁰ R Ecolo , vñet Religionem pro virib . obli-
gari Religionis procrante ingressu Vo-
tū ē Religionē absolute , teneri in plurimi
bus ser . & instanter petere . Vñet determina-
tā , nō posse ingredi fixorū , nisi laxor Religionis
primit . gū habeat . Pontificiū , quia auctoritate
Apostolica in favore Religionis , ac bonū com-
mune , votum illud firmitate Religionis ali-
quando in latiorem est communatū . Sic con-
cessi Eugenius IV . Congregationi D . Bene-
dicti , & refertur in compend . Medicā . tit . dis-
pensario . § . 8 . & in comp . principiis . societatis
Iesu v . communatū . § . subditur vero limitatio
ab Eugenio , vt si ante professionem emittam
ab ipsa laxori Religione discesseris , dispen-
satio nullus sit robors . Vnde in inferno non fuisse
factam absolutam dispensationem , vel com-
mutationem illius vocatae solam pro tempore
quo à laxori non recedis . Laym . 1. 4. tr . 5. c . 16.
n . 9 . 4 . Quae fieri vero , an si quis vñet ingredi
vñ . g . Religionem . D . Francic , seu Dominic ,
& absolute repellatur , cum rogat admitti , si
potest ad ingressum inuitetur , ingredi ve-
neatur ?

Tenetur equidem , quia votum Religionis
emissum non fuit in favorem Religionis , vt
ipsa Religionis possit miri suo cedere . sed in Dni
honorē , ac vñtentis vñltate . sed quia hic ho-
nor & vñltas obtinere non potest , conuenienter
absque Religionis cōfusione . Religio-
ni cōfusus expostulatur . Ergo quā locū hīc
consensus appositus fuerit , vñrum obligatio . Sic
tamen celsante , eius suspenderit obligatio . Sic
Theos .

D V B I V M III.

Votum quis moriendi in Religione
emittit : obligaturne , quam
primū possit , illud
implere ?

³⁷ Obligaturne quamprimum possit , eo mo-
do quo obligatur cum votum absolutum
Religionis absque vila temporis
determinatione emitit , quia dies mortis est
incertus , & ne periculo exponatur ille ,
non implendi votum obligatur , quam primū
possit , excepti . Certe si quis vñeat ab oluce
perseuerare in Religione , vñet in Religione
morti : & contra si vñeat mori in Religione
vñet vñque ad mortem in Religione per-
seuerare : Ergo vñque votum idem est :
Ergo pro eodem tempore ille obligatur . Sic
graves Doctores , quos consulunt , & in ma-
nuscriptis legi .

³⁸ Non obligaturne quamprimum possit , Re-
ligionem inire , sed cum periculum mortis in-
querat . Quia solam promisit in Religione vitam
terminare , cui obligationi satisfacit , si cum
mors instat Religionis assumpti vitam enim
iam in Religione terminat : ergo non tene-
tur ante morte mortis periculum Religionē
inire . Profecto si ob aliquam rationem tene-
tur statim ingredi , est , ne se periculo morien-
di extra Religionem exponat : At dum non
adest morale mortis periculum , neque peri-
culum quod in Religionem non admittatur
eo instantē discrimine : non adest morale pe-
riculum extra Religionem moriendi : Ergo

Sect. II. de Status Relig. Natura &c. 127

Thom. Sanchez l.4. Decal. 2. c. 16. n. 7. Layman. l.4. tr. 5. c. 6. n. 4.

⁴² Non teneat. Non teneat, quia ex vi voti ille solum obligatur, eam diligentiam agere pro ingressus executione, que in re magni momenti allolet praeferari. At eam ille praetit diligentiam; ergo amplius agere non tenetur. Neque enim ad repetendam diligentiam videatur obligatus: alias retere sine termino deberet. Ita Arag secunda quast. 88. a. 3. ad 2. Azorius p. 1. 11. cap. 2. q. 5. Sicut. tom. 3. de Relig. l. 4. c. 2. n. 7. & 20. Layman. l. 4. 1. dub. 5. n. 4.

⁴³ Autoris. refutatio. Piorem sententiam valde probabilem esse facere maxime addita Sancij, ac Laymani limitatione, ut procedat, rebus in eodem statu permanentibus. Nam si desperantur in Religionem strictorem, quam vobis, forte incipendum, fueris ingrexis laxiorum, vel sponsalia cum feminis contraxeris, vel post contractum matrimonium, viduus efficius, non teneris. Illa namque noua difficultas relinquendi statuum laxioris Religionis bona fide allusorum, vel disoluendi sponsalia contracta, vel superandi carnem rematina, que post matrimonium solent esse validiora, sufficiens causa videtur esse ab obligatione voti excludandi. A tamen secundam sententiam ut communiori, ac benigniore eligo. Religionis enim consensus apponendum est, cum ex parte tua insufficieret petitur, quia per toni debet correspondere. Alter vero consensus positus, nullius, ad obligandum erit effectus.

D V B I V M . V .

Teneturne quis cum ad Religionem admitti postulat, manifestare, se voto Religionis esse adstritum, si creditas ea manifestatione esse admittendum?

⁴⁴ Tenerus. plane. Tencitur plane, quia promittens Religionem, tacite promittit, quia per se ad illius confectionem condonant: at frequenter conducti voti manifestatio: nam si Prelati concipiunt ex ea, illius ardenter Religionis statum desiderare. Sic Caietan. 2. 2. question. 88. 4. 3. ad 2. Bonac. 1. 1. 2. 4. 9. 2. pun. 5. §. 6. n. 16.

⁴⁵ Non teneat. Non teneat, quia ex vi voti solum ille retinet media apportione, quia per se necessaria sunt illius executioni. At manifestatio voti, (est admetti) per se tamen necessaria non est. Ita Azorius tom. 1. 1. 11. cap. 2. 2. q. 9. Sicut. tom. 3. de Relig. l. 4. c. 2. n. 7. Sanchez l. 4. decal. 2. c. 16. n. 54.

⁴⁶ Ver. res. hanc sententiam effec- teor. Veriorem hanc sententiam esse credidimus. Nam voti manifestatio necessaria est, eo quod adiutare, hec per se necessaria non sit: sequeretur, illum obligari, intercessores querentes, quia huiusmodi intercessio non leviter exequendo voto conductus. At quia per se intercessio necessaria non est, nemo eam apponere obligatur.

D V B I V M . VI .

An voto Religionis satisfacit, qui Religionem init, si sine iusta causa eam deserat?

⁴⁷ C Ertum est, ex vi voti illum esse obligeatum ingredi Religionem animo ibi *Cetera super* persequerandi, si indicaverit ei institutum *pono.* ⁴⁸ eumire, quia votum Religionis non est votum sibi piendi habitum regulare: sed obsequendi Deo in Religione tota vita: curiculo medi votis paupertatis, castitatis & obedientiae, ergo obligat ad professionem faciendam saltem si Religio probata placent. Sanchez l. quart. Decal. cap. 16. numero 74. Sicut. tom. 3. de Relig. l. quart. cap. 3. num. ro secund. Quasi si verò, an Religionis voto satisfaciat, qui Religionem quidem init, at si iusta causa eam deserit.

Satisfacit voto ingrediens bona fide cum animo perseuerandi, tametsi eam deserat, motus solum quod non sit ei grata, quia qui per Religionem vover, certe non eam vovere iubet conditione probationis a iure concessae: at ius concedit ingredientibus Religionem absque viro voto, vt possint pro libito eam dimittere. cap. ad Apostolicam de Regularib. cap. 1. *edem sic in sect.* Ergo vocens Religionem, voto satisfacit, licet pro libito Religionem dimittat, siquidem non se vult ad Religionem obligare aliter quanto alijs ingrediens obligantur. Sic Nauar. l. tertio consil. tit. de voto, conf. 2. 1. Azorius p. 1. l. 1. cap. 2. 2. question. sext. Bonac. 1. 1. 2. 4. quast. 20. pun. 5. §. 6. n. 22.

⁴⁹ Non satisfacit voto, qui sine iusta causa Religionem deserit, quia cum votum obligatum *Non satisfacit* ad professionem faciendam praemissa illius probatione: & de ratione probationis fit, ut probatum admittatur, si fuerit bonum, & conueniens iumentum: & si conueniens iumentum fuerit, respiciatur: efficitur sane, inucta Religionis conuentu, eum esse obligatum illam amplecti, alias voto, minime lausfacit. Ita D. Thom. 2. 2. question. 1. 89. aquari. Caietan. ibi. Syntest. v. Religionis secund. quast. 19. Valent. d. 6. q. 6. pun. 4. Contra de part. p. 1. §. 3. Sicut. t. 3. de Relig. l. 4. c. 2. num. 2. Sanchez l. 4. Decal. cap. 16. num. 90. Layman. l. 4. trah. 5. cap. 6. num. 12. qu. 4. coroll. 3. & alij apud ipsos.

Ego quidam existimo voto Religionis ligatum, eam deserentem, quam sibi commodauit, ac facilem expertus est, peccare lethaliiter, & voto minime satisfacere. Nam licet ad Religionem non obligatur, nisi illi probatione praemissa: quia tamen ad ipsum vi voti facti obligatur, ideo deferere Religionem nequit, si sibi comodauit, ac facilius viva facit. Neque haec voti obligatio contraria est iuriis dispensationi. Ius namque non concedit, sed patet in libertate liberius a Religione egressum: cui permissioni cedit ille fe Religionis voto ligando: ita ut impossibile sit fe voto Religionis illigare, & nolle hanc libertati egrediendi absque viva causa, cedere.

L D V B I V M .

DVBIVM VII.

Peccatum venialiter, qui sine voto Religionem suscipiens, eam absque coniunctione deserit?

Pecat ve- Eccat venialiter, quia lenitatis arguitur.
nus liter. Certe uia perfidionis incepit recedens. quæ commodum Religioni resistent, venialiter delinquent: ergo nouitius indicans Religionem sibi commodam esse, peccabit venialiter illam deserens: utique enim eadem libertas in probatione conceditur, Religioni probandi nouitum, & nouitie probandi Religionem. Sic Caetan. 2.2. quæst. 189. a. quart. dub. 3. Philiac. de offic. Sacerd. tomo p. in o. secund. l. tertio cap. 20. Sanchez l. 4. Decal. c. 6. n. 22. Layn. l. 4. tr. 5. c. 6. q. 4. n. 12. corol. 3.

Non peccat venialiter, quia nullum est precepsum, quod nouitum addstringat ad perseverandum, cum porius omnia iura clavata liberum esse ad Religionem defensionam. Iure autem naturali minime obligatur in assumptione habitu perseverare. Sicut enim pro libito assumptus, ita pro libito potest illum deferere: præcipue cum continuate non possit, quin professione altingatur. Ita Suar. tomo 3. de Relig. l. quart. cap. 3. à numero 6. & alijs.

Hoc verius Probabiliorēm hanc sententiam esse creditim. Nam si prima defendenda esset, faceri cogeretur, omnes incipientes consilium aliquod Evangelicum exercere; verbi gratia Eleemosynam erogare, orationes fundere, obligati essent sub veniali, in illo perseverare in perpetuum: quod nemo concedet. Præterea si nouitius auctor obligatus non defere Religione sibi accommodaram & facilem, ac Prelatus obligatus est, non uitium vtilem non expellere: non solum sub veniali culpam, sed & tub mortali esset obligatus. Nam Prelatus obligatus est, nouitium vtilem non expellere, non solum sub veniali, sed sub mortali. Prelatus enim expellens nouitium absque causa rationabili contra eius voluntatem, graniter d. linquit: quia abutitur potestate, ac iniuriatione ibi concessa admittendi nouitios, vel expellendi cum talis expulsio & Religioni, & nouitio nocina sit. Quare ex obligatione quam habet Prelatus retinendii nouitium utrum Religioni, deduci nequit obligatio nominis, perseverandi in Religione sibi commoda, ac facili, quia Prelatus ratione officie sibi concessi obligatus est Religionis voluntati propiscere. At nouitio non incumbit hisc voluntati prouidere, sed solum propriæ veluti in rebus præceptu: & cum ex illis non sit Religionis proficissimo, confutat consilia Evangelica pertinente: obligatus non est ad professionem.

DVBIVM VIII.

Siquis voto Religionis superaddat votum in illa perseverandi: licet ei, eam nec ex rationabili causa relinqueret, valido, & non valido voto?

*L*icet ex causa iusta Religionem defere, quia votum illud perseverandi nihil licet addit votum ingrediendi. Votum namque genere de Religionis non est solum de habitu suorum personarum, sed de perseverando, in illo, media professione: est enim votum de Religionis, quæ non est absque professione, tunc emissione trium votorum in Religione approbatæ: ergo votum perseverandi, & profundi voto Religionis nihil addit. Sic Arag. secund. secund. question. 88. a. 3. ad 2. Sorsul. 7. de iust. quæst. 2. a. 2. ad 3. Petr. de Ledel. 1. tom. 1. num. 10. cap. 3. dub. 7. cap. 4. S. a. v. votum n. 13. Lessius, & Suarius citandi id probable esse fatentur.

Minime licet, quia votum est de re bona, & honesta, nec majoris boni impeditu: licet Minime licet de professione facienda, superatus omnibus difficultibus, maits bonum impedientibus: ergo est votum validum. Ergo non licet huicmodi voto adstricere Religionem ex rationabili causa defere. Ita D. Thom. 2.2. quæst. 189. a. 4. in corp. & ibi Caetan. Nasar. sum. cap. 1.2. num. 47. Layman. l. 4. tr. 5. cap. 6. num. 13. Suar. tomo 3. de relig. l. 4. cap. 4. a. num. 2. Lessi. l. 2. cap. 4. 1. dub. 5. n. 46. Azor. p. 1. l. 11. cap. 2. q. 8. Sanchez l. 4. decal. 4. 16. num. 4. & alijs apud ipsos.

Vetus omnino indicato posse voto astrin gere ad perseverandum in Religione, tametsi *Auditor* Religion incommoda, ac difficultas viva fuerit: placuisse ea difficultas tanta non sit, ut periculum peccandi, vel impedimentum manus bonum in ducat. Potest inquam.

DVBIVM IX.

De facto, quoties votum perseverandi in Religione quis emitterit. Obligatus est, in ea perseverare: tametsi Religio ei incommoda, ac difficilis valde appareat?

*D*ixi dubio proximo, posse quem votum persistendi in Religionem emittere, tametsi Religionem difficulter ac incommodanter fieri, sibi admodum experiat. Num quæferim, an de facto quoties quis votum perseverandi in Religione, seu proficiendi emitteret, obligatus sit perseverare, tametsi Religio ei incommoda, ac difficultas valde appareat.

Obligatus est, quia sic votum intendit se amplius obligare, quam si solum Religionem Obligatus votaret: alias non ea forma votum emitteret, est neque

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom. VI. V.
Ex. LV.

Non pecat.

Sect. II. de Relig. Stat. Nat. &c. Dub. 129

neque voto Religionis emulso illud votum
superadde, et. At voto nō pronunti non potest
a plus obligare, quam votum Religionis, nisi
obligat ad amplectētan Religionem, sc̄to in-
commoda ac difficultas appareat: Ego afferen-
dā est, ut hoc obligare Sc̄ D. Tho. 2. 2. 9.
189. a. 4. Caiet. b. Nau. Sua. q. 12. n. 47. Az.
p. 1. L. 11. c. 22. q. 8. Con. de patr. p. 1. §. 3. S. Ach.
l. 4. Decal. c. 16. n. 81. & alij.

Non est obligatus, quia regularitatem votans
non est conscientia vel obligare amplius
voto perseverandi, quam voto simplici Religionis.

Nam velle perseverare sub conditione,
quod Religionis grauitate incommoda, & diffi-
cilitate non fuerit, est maxime Tridentino
conforme, quod haec tamquam amplectentes
liberos esse voluit. Est item Religioni maxi-
me expeditus: quippe ea via Religioni utiles
sunt ingredientes & in perfectione proficiunt.
Ego sic est praeiudicium Ita Sua. to. 3. de
relig. l. 4. c. 4. n. 8. Ballo 10. 3. d. 1. de statu relig.
pan. 4. n. 9.

Hanc sententiam credo esse veriorem. Nam
Hoc verius in votis stricta interpretatio est facienda, ne-
cessario est. At nullum est fundamentum firmum, ut
votentibus perseverantiam imponamus tantum
onus, ut in Religione admodum difficultis,
& incommoda perseverēt: siquidem satis hoc
votum explicari potest de perseverantia in
Religione. **B**ona fide probata, facilis &
contentanea videatur. Ego ex voto perseveran-
ti non amplius, quam ex voto Religionis
obligantur, tametsi id clarius explicet.

D V B I V M X.

*Qui ligatus voto perseverandi, ob cau-
sam iustam è Religione exit, vel
expellitur: endem causa
cessante, tenetur denuo
Religionem intrare?*

Tenetur quidem iterum Religionum pe-
tere, si spes sit in ea recipiendum: vel
aliam inire, si votum fuit Religionis
in genere, & in ea perseverandi, quia non
solum votum ingressum, sed perseverantiam,
a cuius executione temporale impedimentum
cum liberare non potest, nisi dum ipsum di-
urat: Ergo eo cessante, debet astringi. Sic
Sanch. l. 4. Decal. c. 16. n. 82. Laym. l. 4. tr. 5. c. 6.
n. 13. Nauar. Sua. c. 12. n. 46. Bonac. 10. 3. d. 4. 9.
2. pun. 5. §. 6. n. 22.

Non tenetur iterum ingredi, quia votans
profiteri non debet presumere voluntate obli-
gare omnibus modis, ac viis, quibus possi-
bilis est proficiere: solum presumere debet,
se voluntate obligare ad proficiendum, si rece-
perit semel in probatione, per ipsum non fle-
terit. Quia hic modus obligationis benignior
est, & Ecclesia ita conformis: Ergo alsumpta
probatione, si inste egrediator ab infirmi-
tate fuisse, vel ob parentum iubilendam
in piam, &c. vel à Prelato expellatur, voto
sufficiente satisfacti: Ita Sua. to. 3. de relig. l. 4.
c. 4. n. 15.

Fator me sapientissimi Doctoris rationem
me convincentem. Vnde latius probabilem hanc **Cum Sub-**
reor eis sententiam, quam ego, & confirmo. rō opinor.

Nam votum Religionis, & votum perseveran-
tiā in Religione, vota sunt de proficiione
facienda: si licet votum perseverandi conce-
damus amplius obligare, quam votum Reli-
gionis, quia obligat ad graviores difficultates
lupitandas: At non video qua ratione obliget
ad mas superandas, non solum in una proba-
tione, sed in omnibus possibilibus.

D V B I V M XI.

*An Voto Religionis satisfaciens, si in
Episcopum eligatur?*

Satisfacit quidem, quia Episcopatus est **64**
status perfectus ita R. g. olo, Cap. li. **Satisfac-**
cer, de regul. Cap. Veneris, de ureur. Sed plane.
votum non violat, qui in melius commutat,
Cap. Persever. 2. de ureur. Ego non violat
votum Religionis, qui illud commutat in
Episcopatus alius non violat: sicut non violat
votum laxioris Religionis, qui in melius in-
greditur nec votum strictioris, qui profesio-
nem in laxiori emitit. Sic Abbas, Henric.
Anton. ad Cap. Per tuam, se vota. Probabile
estens Henr. l. 10. c. 3. 2. fine. Tradit. Expre-
fe manu. to 2 sum. c. 6. n. 6. Sa. v. Episcopus.
num. 2.

Non satisfacit, quia in Cap. Thua. 10. de vo-
to de quodā, qui votum Religionis fecerat in **65**
plurimum plementia, neque suo tempore imple-
verat, sed transgressor voti existens ad regi-
men Ecclesie Hebbennensis vocatus fuit con-
sultus respondet Innocentius III Si tuam sa-
nare desideras conscientiam, regimen resiges
Ecclesia memorata, ac reddas Altissimo vo-
ta tua. Quod si Capitulum eiusdem Heben-
nensis Ecclesiastice postmodum canonice duxerit
eligendum, electionem recipere poterit de tesa-
Etiam. Et cuius textus decisione manifeste
colligitur voto Religionis non esse satisfactū,
siquidem Pontifex supponit, conscientiam illius
Episcopi laetam existere, & resignatione
Episcopatus redditio neque voti sananda esse
Ita Laym. l. 4. tr. 5. c. 6. 9. vlt. Sua. to. 3. de relig.
l. 1. c. 19. n. 9. Sanch. l. 4 Decal. c. 17. n. 5. Sylvest.
v. Votum. 3. 9. 9. Azor. p. 1. L. 11. c. 16. 9. 2. Docet
D. Tho. 2. 2. 9. 189. a. 3. ad 1. & ibi Caiet.

Hoc certum mihi Doctorum prīmū sentē-
tū venia. Nam si assumptione Episcopatus, vi-
po. è status perfectioris voto Religionis fieret **66**
fatis, nullum votum Episcopus ille reddere
Altissimo tenetur: sicut nō tenetur, qui in me-
lius votum commutat, neque illius conscientia
de hanc communionem laetitia exstet. Nec
verum est quod docet mens Henr. que
ibid. l. 1. & Manuel. n. 6. Pontificem loqui de
consilio, non de precepto, moti illis verbis:
Nos autem tuis discretionis consilium, quia re-
pugnat textui supponenti conscientiam Epis-
copi, cīse laetam, indigere que curatione: quod
dici non potest omissionem rei ad Evangelica
confilia pertinentis. Quare licet Pon-
tifex consulat; consultit tamen rem alias
præceptam,

130 Theologiæ Moralis Lib. LVII.

præceptam, & iure divino debitam, licet ipse nolit positivo præcepto ad eius executionem obligare.

tionem suspendi, debet tamen licet a legitime negari; quod non contingit, nisi calu, quod manus Dei obsequium credator esse perseverare in assumptæ Ecclesiæ regimine, quam exequi votum.

DVBIVM XII.

Qui ligatum voto Religionis Episcopatus electionem acceptauit, unde obligatum est petere à Pontifice renunciandi licentiam: teneturne votum, quo aratatur, ei manifestare, si simpliciter petita non conceditur?

67
Nonnulla
suppono.

Ex dubi proximi resolutione infero, ligatum voto Religionis, & Episcopatus acceptantem collationem, seu confirmationem, obligatum esse petere à Pontifice licentiam Praefulatum renunciandi, ut votum exequatur, quia licentia hæc est medium executioni voti omnino necessarium. Sanchez l. quart. decal. cap. 17. num. ro sex. Azorius p. prima l. 1. cap. 2. question. vlt. Suar. tom. tertio de relig. cap. 20. numero primo. Dubito autem, nbdm Episcopus hic teneatur, cum licentiam postulat, votum illud Pontifici manifestare, si simpliciter petita non conceditur.

68
Non tenet
votum
manifestare.

Non tenetur, quia cogeretur, delictum commissum in acceptance Episcopatus appearire. Et quia negata licentia renunciandi Episcopatus, suspenditur voti obligatio. Sic Sanchez l. quart. decal. cap. 17. fine. Laym. l. 4. t. 5. cap. 6. fine.

69
Tenerat
manifestare
votum.

Tenetur quidem votum manifestare, si aliter licentiam obtinet non valeat, quia voti obligatio suspendi non potest, nisi media voti irritatione, vel dispensatione: sed dispensatione nunquam voti obligatio suspendi potest, nisi votum cognoscatur, & cognitione causa ex qua concedenda est, præcedat. Irritatio autem directa in præsenti locum non habet, cum illud votum non fuerit emissum tempore subiectionis: indirecta vero irritatio, qua est quedam dispensatio, quæque confilit in executione voti impedienda, eo quod illius exercitio Ecclesiæ assumpta prædicet, exerceri nequit, incognito voto, & ponderato Ecclesiæ prædictio, quia enim ratione Pontifex obligationem iuris dictum exequendi votum impide potest renunciationem Episcopatus abnegando, si nullum prædicunt Praefulati proenit ex tali renunciatione: quippe æque bonus praefalus habet, qui præficiatur. Ita Suar. tom. 3. de relig. l. 1. c. 20. à n. 5. Castro Palao t. 3. d. 1. de relig. l. 1. c. 20. n. 7.

70
Cum his
opinor.

Cum his sentiens, fateor, obligatum esse Episcopatum assumentem voto ligatum indirecte manifestare delictum, quod committit in voti violatione, & Episcopatus assumptione, quando alta via non potest licentiam ad renunciandum obtinere, nisi voto ante emissio manifestato, quia tacite se ad hanc manifestationem astrinxit, cum ligatus voto Praefulatum admisit. Præterea concedo, negata licentia renunciandi Episcopatu, voti obliga-

C A P V T VI.

Circa eos qui capaces sunt, & non sunt ingrediendi Religionem.

DVBIVM XIII.

An Pontifex debeat, licentiam impetrare Episcopo petenti Praefulatum pro Religionem commutare, nulla alia causa allegata prater studium religiose vita?

*Vppono, Episcopum non posse, incon-
sulto Pontifice, & absque eius licentia Nonnulla
ingredi Religionem, cap. n. 5. compidis, suppono.
de renunciat. & cap. licei, de Regulari Quia ob
perfectionem Episcopalis statu, & obligatio-
nem contractam sua Ecclesiæ inferniendi,
merito Pontifex prohibuit, ne absque sua li-
centia etiam occasione Regularis instituti
ineundi, fieret Praefulatus renunciatio. D. Th.
2. 2. quest. 189. a. 7. Azor. p. l. 11. cap. 16. q. 2.
& 3. Suar. tom. 3. de Relig. l. 5. cap. 4. num. 14.
Quæquieris verò, an debeat Episcopo Pon-
tifex hanc licentiam concedere nulla allega-
ta causa prater Religionæ vita studium.*

*Minimè debet, quia in cap. n. 5. cum pridem non permititur ob solam præstatum causam Nos debet
Episcopo Praefulatum renunciare. Commune licentiam enim bonum non debet privata commodis impetrari,
preferri. Sic Lessi. l. 2. cap. 4. dub. 3. num. 24.
Valent. 2. 2. d. 10. quest. 3. punt. 4. subditque
professionem factam in Religione nullam
causa prater Religionæ vita studium.*

*Debet quidem, quia adhuc plures ple-
rumque, qui æque bene & sepe aptius Eccl. g.
clesiam regunt; tuncque poterit Episcopus dem.
licite licentiam petere translati ad Religionem dimisso Praefulatu: & prudenter à Pon-
tifice concedi. Ep enim ea & bono commun-
ni populi, & particulari Episcopi attenduntur.
Ita Suar. tom. 3. de relig. l. 1. c. 20. n. 7.*

*Ego autem existimo prioram sententiam, Primam
ac Pontificiam decisionem, quatenus negat ex sententia
affectu Religionæ vita non posse licentiam ad sanc-
peti ad eam Episcopatus renunciationem. dam, quam
rendam: nec debet à Pontifice concegi: defensio
procedere, quando nullus aliud facilè adesse, alli-
qui æque bene populi velitati, & Ecclesiæ
obsequio operam expedire, quia tno bo-
num commune private velitati est preferen-
dum. At si non difficile aliud adesse, qui onus
gubernacionis viliter posset suscipere, puta-
rim.*

Sect. II de Stat. Relig. Nat. &c. Dub. 131

75
Questionis
76
Tenetur
77
Non tene-
78
Item exi-
79
Nonnulla
recolo.

rim sententiam mei Suastrum omnino esse veram.

D V B I V M . X I V .

Vt Parochus Religionem ineat, tenetur ne licentiam à suo Episcopo postulare?

75 Ceterum est, Parochum & quolibet Galium beneficiarium, etiam contradicente Episcopo, ingredi Religionem, &c. Due 19. quæst. 2. Requiro autem, nūm teneatur licentiam à suo Episcopo postulare.

76 Tenetur plane, quia textus in cap. liceit de Regulari id videtur præscribere. Sic D. Thom. 2.2 quæst. 189. a.7. Azorius p.1.1.11. cap. 16. quæst. 3.

77 Non tenetur, quia nullum ius innenitur, vnde aperte haec obligatio colligatur. Ita Suastr. t.3. de relig. l.5. c.4. n.14.

78 Idem existimo. Nam textus ille loquitur de Regularibus ad strictiorum Religionem transiunctis: non de Parochis, vel beneficiariis. Quia propter existimo, posse eos, hand monito, vel requisito Episcopo, Religionem amplecti. Debet tamen parochus Episcopum statim certiorum facere, vt loci sui Pastorem prouideat, ne oues periculo expontantur.

D V B I V M . X V .

An in Tridentino prohibetur puellis habitum Religiosum suscipere ante annos pubertatis?

79 D E imbarberibus qualiter possint à parentibus Religionem offerri, ipsique valentes Religionem ingredi laetissimè P. Sanchez l.4. decal. cap. 18. & Suastr. tom. 3. de relig. l.5. cap. 1.2. & 3. Quare supernacaneum duxi in his immorari, cum sibi receptum sit in Religionibus præcipue virorum, nullum iam imbarberum recipi, & cito aliquando ex causa recipiatur, receptione eam non conducere et nouitatus legitimus inchoetur, quoque sit puberatum adeptus. Dubium tamen est, an ex decreto Tridentin. scil. 25. de regulari expresse prohibetur puellis habitum Religiosum suscipere ante annos pubertatis,

80 Expressè prohibetur, nisi expresse parentes, aut tutores conserferint, quia puellæ leniter mouentur, & facile à proposito recedunt, & si in Monasterio profiterentur, ne nota afficiantur, grauius spiritus inconmodis exponnuntur: vnde parentum, aut tutorum consilio, ac directione indigent. Et sic à Sacra Congregatione decisum est affirmat Barbol. in declarat. Concil. circa locum cit. Si ille & Manu. t.3 regul. 99. q.12. a.2.

81 Minime prohibetur, quia in eo decreto nihil speciale circa ingressum imbarberum

statuit; sed iuriis antiqui dispositioni relinquitur. Quare cum antiquo iure possunt imbarberes tam viri, quam foeminae non contradicentibus parentibus, vel tutoribus Religiosum habere uti interponere, vt colligitur ex cap. 2. de regal. & ex cap. 1.2. & 3. causa 30. quæst. 2. Sic possunt non obstante dispositione Tridentini, Quia Tridentinum solum dispositum, ne puella maior duodecim annis habitum Religiosum suscipiat, quia Episcopus eius voluntatem examinaret. De minori autem nihil dispositum quoad habitus susceptionem, sed solum quoad professionem. Ita Michael Mutina de Sacror. homin. continent. l.4. controuer. 9. cap. 4. Sanchez l.4. decal. capite. 18. num. 34. Suastr. tom. 3. de relig. l. quæst. capit. 2 num. 9.

82 Hoc dicendum existimo. Si autem rogites, cur Concilium statuit, maiorem duodecim annis suscipientem habitum Regulare examinationem esse ab Episcopo non solum in tenendam professionem, sed etiam in habitus susceptione, esse affirmo. facile satisfaciunt, quia impubes non propria, & nonnulla sed parentis directione reguntur; cui directio adiutorio obni, aut voluntati noluntur Concilium praedicanda seruanda. sed potius fidet in bonum filii esse dirigendam. Specialiter autem statuit hoc examen pro feminis, & non pro viris, quia regulariter foeminae, & non viri ad Religionem coguntur, minorique scientia, ac discretione pollent, in electione status. Sed qualis culpa sit hoc examen non praestitero in habitus susceptione? Crederem esse culpam gravem ex vi illius decreti: illa enim verbis Concilij statuit, & decernit, vim præcepti sufficienter declarant, & grauius est materia. Hoc certum in professione reor. Quid in habitus susceptione? certè quia video, confuetudine introductum esse, nè Episcopi sufficienter foeminae Regularem habitum examinent, sed profiteri volentem: ea de causa affirmo, nullum esse peccatum hoc examen omittere. Mecum Sanchez l.5. decal. cap. 4. numer. 34. fine.

D V B I V M . X VI .

An valida sit habitus suscepitio, & nouitatus initus à coniuge post matrimonium consummatum, licet tunc non adsit alterius coniugis facultas?

83 Ceterum est, antem matrimonij consummationem coninges à Religionis ingressu Nonnulla non impediti: fecis matrimonio consummato, nisi causa adsit perpetui divorci, & viuis alteri licentiam concedat, cap. quidam, capit. Placet. cap. Ex parte. cap. veniens, de coniuges coningator. Ex quibus textibus manifeste colligitur, ita impeditos esse, vt professio facta sit, nulla. Quæsterum autem, an valida sit suscepitio habitus & nouitatus initus à coniuge post matrimonium consummatum, licet tunc non adsit alterius coniugis licentia.

84 Valida non est, sed omnino iterandus nouitatus, quia est ad professionem dispositio. Non est Ergo valida.

132 Theologiæ Moralis Lib. LVII.

Ego disponent in professione censendum est, in nouitiatu difpositum esse. Et est contraria iustitiam sine coniugis licentia habuit. Regula ē induere: Ergo permitendum non est, ut ingressum illum, & nouitiatum tanquam validum Ecclesia acceptet. Sic nonnulli, quoniam sententiam probabilem innuit esse Palatio. 3. dist. 1. de statu Relig. pun. 7. §. 3. mero 2.

85 Ingressio, & nouitiatu validus est, nec iter Valida est, raudus. Quia nullib[us] irritatus inuenitur, solum enim professionem altero coniuge non consentiente, us irritatus sed ex hac irratione minime infertur inscriptionem habitus, & nouitiatum irritari; siquidem facta receptione, & nouitiatu continuato, potest coniux antea renuens, in professione consente: quo consenseru posito, profilio fieri potest. Ita Palao c. 1. Suar. t. 3. de relig. l. 5. c. 4. n. 10. Sanchez fauet l. 7. de matr. d. 37. à n. 46.

86 Venus hoc esse reor. Nam licet nouitiatu Hoc verius sit dispositio ad professionem, non inde inferatur irritari ex causis, quibus profilio irritatur; sed solum non posse effectum habere, dum causae irritantes professionem substituent: at illis sublati, cum validus sit, effectum fortius potest. Secundum vero argumentum solum probat convenientiam, quod nouitiatu irritaretur, non tamen probat, de facto esse irritatum. Inde me iudice, nec hanc convenientiam probat. Nam eto illicitus sit, sufficiens est, ut nouitius Religionis onera experientur: & Religio nouitij aptitudinem, & consequenter ut legitimus sit, & ab Ecclesia ut talis acceptetur. Alias si sola iniustitia & turpitudine in his actibus reperta praestaret nullitatem, neque matrimonium, neque professio illicite facta, valida esset: quod est absursum.

D V B I V M XVIII.

Si ultra biennium, vel triennium quis speret, debitis satisfaturum, & antea absque gravi difficultate: potestne Religionem ingredi?

87 Certum est, si quis bona non habeat, neque speret habere, ex quibus creditoribus latifaciatur, posse Religionem ingredi: idemque esse, si debita finit incerta. Si autem brevi tempore sperat manens in seculo, satisfaturum, non posse inire Religionem. Questio vero est, an si ultra biennium, vel triennium satisfaturum sperat, & non antea si magna difficultate, possit inire Religionem.

88 Non potest, quia præceptorum obligatio Non potest. omittenda non est propter opus consilij, & perfectionis, quale est Religionis ingressus. At dum quis spem moralē latifaciendi habet etiam ad longum tempus, obligatione præcepti naturalis astringitur. Ergo propter ingressum Religionis, qui est opus consilij, eam omittere non valet. Sic Suar. tom. 3. de

releg. l. 5. c. 7. n. 12. Carbon. de relig. ques. 85. dub. 3. Medina C. de relig. q. 3. can/a 8. Valen. t. 2. d. 5. q. 6. pun. 7.

Potest quidem, si bonis cedat, statim Religionem inire, quia debitis solvendis non potest quia alfringunt persona in te, sed in bonis. Ergo si dem. publica cedit, perlona potest le Religioni addicere. Ita D. Thom. 2. 2. ques. 89. a. 6. ad 3. Caetan. ibi S. v. religio, num. 1. Sylvest. isid. ques. 4. Arag. 2. 2. ques. 62. a. 8. in causa 8. & alij plures relati a Sanchez l. 4. decal. c. 15. num. 7. Nec limitant ad longum tempus, ita abiolute docent, te posse abiolute Religionem inire, relinquendo bona, quae habes, ut creditoribus quantum fieri possit, facias.

Hoc teneo. Nam satisfactio, que fieri nequit nisi cum magna difficultate, vel longo Hoc tenore tempore expectato, & cum spiritualis salutis detrimento; moraliter impossibilis est censenda: at talis videtur esse, que indiget longo temporis intervallo Religionis ingressum differte: ergo minime obligat.

D V B I V M XVII.

Nepos impeditur a Religioni ingressu ob extremam aut necessitatem in sacculo succurrentem?

Recolo triplicem esse necessitatem, extremanam, grauem, communem. Extrema est, Nonnulla in qua si non succurreret, vita proximi periclitatur. Grauis, quando absque gravi difficultate, & labore sustentari non potest, hoc est, si cadens ab statu cogitat mendicare, vel famulari. Communis, cum communes, ac frequentes necessitates patitur. Porro si necessitas parentis sit extrema, cui filius manens in sacculo valer succurrere, & Religionem ingrediens non valet: tenetur Religionis ingressum omittere: & idem afferendum de parente filii comparatione. Quareheri vero, an nepos impeditur a Religioni ingressu ob extremam aut necessitatem, sicut filius ob huiusmodi parentis necessitatem impeditur.

Non extendatur, quia Doctores singulariter de parente comparatione filii, & de filio Non tamen comparatione parentis loquuntur: quippe qui obligantur suas actiones, cum necessitas urget, in cuius adiutorium expendere. At non videntur obligari aliorum consanguineorum comparatione. Sic Suar. t. 3. de relig. l. 5. c. 5. num. 8.

Extenditur profecto. Quia Doctores generaliter maxima, ob cuiuslibet proximi extrema necessitatem ingressum differendum esse, & post ingressum egrediendum, quia necessitatem extream non videntur diuturno tempore durare: ergo non indiget ad sui remedium longa Religio, ingressus dilatatione. Bremen autem omnes Doctores admittunt, & Suar. ipse. Ergo stante necessitate extrema cuiuslibet proximi, cui dilatatione ingressus possit subveniri ingressus differendum est. Ergo a fortiori differendum ingressus ob extream aut necessitatem. Ita Sanchez l. 4. decal. cap. 20. num. 1. & 28.

Sect. II de Stat. Relig Nat. &c. Dub. 133

¶ 2. Valent. 2. 2. d. 7. q. 1. pum. 2. Laym. 4. 4.
tr. quin. capit. 6. numer. 1. Lessius 1. 2. 6. 41.
dub. 3. n. 34.

94
Antoris
refutatio.
Placet Suarum sententia cum limitatione ab
ipso adhibita, ut non procedat quando breui
latio, & per breuem, ac faciem actionem, &
occupationem subuenienti auctis, immo & quili-
bus proximus extremitate indigenus valeat succur-
ri, quia eo in causa Charitas vrgit non solum
confanguineos, sed etiam cuilibet extraneo
auxilium impendere. Verum non obligatur
nepos, immo neque filius aucti, aut parenti per
dilationem Religionis ingressum subuenire, si
detrimentum spiritualis salutis illius adsit,
quale in omitendo per longum tempus Reli-
gionis ingressum afflolet reperiri. Leg. D. Th.
quodl. b. 10. a. 9. Syntet. v. Relig. 2. question.
sept. Lessius 1. 2. capit. 41. dub. 3. num. 34.
Tolet. 1. 5. capit. 1. numer. 6. In secundam tere-
recido sententiam.

D V B I V M XIX.

An invocentur excommunicatione im-
pedientes ingressum seminarum
ad regularem pro-
bationem?

95
Nonnulla
primitio.
Premitto conditiones fernandas in Reli-
gionis ingressu, ut validus ac licitus sit. Et
quidem coactio professionem annulat, sed
non nonnaturam, quia non impediret, quin no-
natus Religiois opera experiat, sed poris
inuit. Sanchez 1. 7. de mair. d. 37. numer. 5. 1.
Concilium excommunicatione afficit, fœminas
cogentes ad Religionis ingressum sef.
2. 5. capit. 18. de regular. Non autem comprehen-
dunt cogentem ad votum, vel instrumentum
Religionis succienda. **M**odus coactiois,
debet esse inititus, sed sufficit si sit indirec-
tus. Excipit vero Concilium calus à iure ex-
presso, in qua bas porect dari condicio absque
excommunicationis incensu. Simili excom-
municatione illigatur impediens fœminas ab
ingressu Religionis. Requirto autem, num
etiam comprehendat impedientem fœminas
ab ingressu ad probationem.

96
Non comp.
prehendit.
Non comprehendit, quia decretum ex-
communicationis afficiens impeditem profes-
sionem, non est extendendum ad remo-
tum professionis obstaculum, præcipue cum
decrevum excommunicans cogentes ad Reli-
gionem non sit contentum expellitione
professionis, sed iniuper addicione suscepionem
habitus. Porro impeditus votum Religionis
in leculo exercit virtualiter professionem im-
pedit. Sed non idem excommunicari: ergo
ob impedientem remotum excommuni-
catione non contrahitur. Sic Sanch. 1. 4. de val. c. 4.
num. 15.

97
Comprehendit.
Comprehendit sane, quia suscepio habi-
tus, nonnaturam que perfectio requiriunt necel-
lato ad professionem: ergo quolibet ex il-
lis impedire profectio ipsa impedit. Ita Suan.
1. 5. de cen. in d. 2. 3. sect. 1. m. 10. & 1. 3. de Relig.
1. 5. c. 9. n. 11.

Ellob. & Mend. Theol. Mol. Tom. VII.

Hoc defendo annotans maximè differre
huius impedimenti appositionem à professio-
nis coactione, quia potest esse coactio ad
professionem, quin fuerit ad habitum susci-
piendum: & è contra potest esse coactio ad
succipiendum habitum, quin ad professionem
extendatur. Quare expediens fuit, non solum
professionem, sed habitus suscepionem ex-
primare. At in praesenti fieri non potest,
quod aliquis à nouitatu impeditur, quin im-
pediatur à professione, quare satis fuit profes-
sionis impedimentum prohibere, quia prohibe-
ndo impedimentum professioni apponi,
consequenter prohibetur est apponi Religionis
ingressu, & aliis omnibus, quae sunt de
professionis essentia.

C A P V T VII.

*Circa Novitiatum Reli-
gionis.*

D V B I V M XX.

Episcopus domicili⁹ nouitiorum, à quo
ipsi posunt Ordinibus initiari, estne
Episcopus loci illius, in quo Monaste-
rium residet?

99
ROBABILE fatis esse existimo om-
nia privilegia concessa professis, Plura re-
nouitiis communicari, quia licet colo de
proprii Religioni non sint, sunt tamen in nouitiorum
via, & in communione sic appellantur
privilegiis, Sanchez 1. quart. decal. capit. 39. numero
17. unde possunt aboliri & absoluere à pec-
catis refermati, quia hoc privilegium ferè
omnibus Religionibus est conceustum. Pos-
sunt dispensare, ac dispensari in votis, & in
præceptis lezioniis, & festiuitatum. Pos-
sunt incurari indulgentias alii Religionis con-
cessas. Gaudent Canonis, ac fori privilegio.
Possunt Sacris Ordinibus insigniri. Solum
est dubium à quo Prelato? Es quidem ex-
cluso speciali privilegio Prelatus Regularis
in hac parte nihil potest, quia Prelatus hic
in nouitios solum habet iurisdictionem, qua-
tenus ad finem probationis, ac bonum nou-
itii regimur est necessarium. At ad huius-
modi finem necessarium non est, Prelatum
Regularum concedere posse nouitio dimissorias ad Ordines Interciendum. Dizi,
secluso speciali privilegio. Nam Societas Iesu
concessum est, vt ex iuram Prelatorum
facultate possint nouitij uscirum Ordinibus in-
signiri, sicut & professi. Habetor v. communi-
catio. 8. 5. et notarii. Sua. t. m. 3. de relig. 1. 5.
c. 16. n. 17. & Sanch. 1. 6. decal. 1. 10. nu. 2. 2. vbi
doceat satis else probabile, eam facultatem
professis concessam ad nouitios extendi: illi-
cer in privilegio expresse non extendatur.

M

Vnum

134 Theologiæ Moralis Lib. LVII.

Vnum tamen debet esse certum, posse nouitium tam ab Episcopo Originis, tam ab Episcopo sui domicilij ordinari. Quæsi rem vero, quinam sit domicilij Episcopus; an Episcopus loci, in quo resider Monasterium: an ille, in cuius Diœcesis nouitius domicilium habebat.

¹⁰⁰ Non est Episcopus loci, ubi resider Monasterium: sed Episcopus Diœcesis, in qua nouitius ante Religionis ingredsum domicilium loci, ubi resideret, quia habitus assumptione non mutauit priorem statum, in statum Religionis: ergo nec domicilium. Et quia dum in probatione existit, non habet animum firmum, persistendi perpetuo in Monasterio; sed probandi, an sibi expedit Religiosus status. Sic Stat. tom. 3. de relig. l. 5. capit. 16. num. 17.

¹⁰¹ Est Episcopus loci, ubi Monasterium existet. Non est Episcopus Diœcesis, ubi nouitius ante ingredsum domicilium gereret, quia verè nouitius assumptione habitus domicilium mutauit: siquidem absolutum animum habet perpetuo manendi, casu quo Religionis non dispiceat: quod sufficit ad domicilij acquisitionem. Omnibus namque denuo domicilium acquirentibus ea voluntas inest, ibidem perpetuo manendi, dum nihil aduersum evenit, aut commodius non occurrit. Ita Sanchez l. quart. decal. capit. nono numero 20. & l. sexti. capit. 10. numero 21. Layman. l. quart. tralib. quint. capit. quart. numero quint. Et Stat. sibi contrarius tr. 4. de relig. l. 8. l. 2. c. 17. n. 14. & 15.

¹⁰² Cum his probabilius opinor addicens, nouitium ad Ordinatum susceptionem Regulare Prælati facultate non indigere: cum in hac actione non Prælato, sed Episcopo subiiciatur; verum licet necessaria ea facultas non sit, maxime decet, ut consentiente Regulare Prælato Ordinatus fiat. Alias præbebit nouitius sufficientem easam, ut enim Prælatus à Religione expellar, cum ita re tam graui eius consensum contempserit. Sanchez mecum l. 6. decal. c. 10. n. 22.

D V B I V M XXI.

Annus probationis estne ad professionis validitatem necessarius?

¹⁰³ Non est. Necesarinus non est, quia datur annus hic in favorem nouitiorum, ut possint Religionis onera experimento dignoscere. Cui quidem nouitius privilegio, aut favori potest renunciare ex permissione capit. ad Apostolicam, de Regularibus eis factam. Sic Leisius l. secund. capit. 41. dub. 7. num. 59. Sanchez l. 5. decal. cap. 4. num. 19. assertentes id est probable.

¹⁰⁴ Est necessarius, quia Tridentin. decreto adeo annus probationis ad professionem est necessarius in qualibet Religione virorum, ac mulierum, ut illo omisso, professio sit nulla, nullamque inducens obligationem ad ali-

cujus regule, vel Ordinis observationem, videtur Concilium. Ita Leisius & Sanchez citati. Natur l. 3. cons. tit. de regular. conf. 33. Manuel. tomo secund. sum. cap. sext. numero 10. & tomo tertio qq. regul. question. 15. art. 7. Azotus p. prima capie. quart. question. nona Stat. to. de relig. l. 5. c. 2. num. 5. Barbola p. 3. de pose. Epis. alleg. 10. n. 17.

Hoc ferd certum esse crediderim nam Tridentini verba indicant sane exclusum esse illam renunciationem probationis annus permissum in cap. ad Apostolicam. Alias nihil notandum. Concilium statueret, inutileque eius constitutio esset. Quare in praxi iudicio primam sententiam difficile probabilitate nisi, ubi Trident. est receptum.

D V B I V M XXII.

Coniux, qui ante matrimonium consummatum ad Religionem transit potest anno probationis non exacto, professionem emittre?

Potest equidem, quia in cap. ex publico, de coniugio. Non solum permittit. Peccati, sed & decerni videtur intra bimestre de sancte huicmodi coniugio professionem age-re; ne coniux in faculo martis diu expectare matrimonij dissolutionem teneatur. Sic nonnulli Doctores.

Minime potest, quia Tridentinum generaliter loquitur, & nullum exhibet hunc exceptionis fundamentum. Ita Gutier. de marit. capit. 54. numer. 11. Leisius l. secund. capit. 41. dub. 59. numer. 59. Basili. Legion. l. nono de marit. c. 9. n. 2. Sanchez l. 5. decal. c. 4. n. 11.

Merito haec exceptio communiter à Doctoribus non admittitur, cum Concilium generaliter loquatutum est annum integrum probationis exigit. Et quidem textus in cap. ex exceptio publico, quo prima sententia nititur, potius firmat contraria. Nam illud bimestre non conceditur coniungi ad profitendum, sed ad deliberandum, an sibi expedit Religionis iniuste institutum; ne videatur correctus textus in cap. ad Apostolicam, de regular. concedens probationis annum, tum in favorem nouitii, tum Religionis.

D V B I V M XXIII.

Unius Ordinis professi ad alium transiunt possantne, omisso probationis anno profici?

Ossent quidem, quia cum iam satis sint experiti Regularis instituti onera, non videtur, sub decreto Tridentini exigentis quidam probationis annum comprehendendi, unde ex contentu Religiosi illius & Religionis poterit intra annum professionem emittere. Sic Gentil. l. 13.

Sect. II de Relig Stat. Nat. &c. Dub. 135

113. cap. 40. numero secund. & lir. O. Sorbas
in compend. privileg. Mendic. v. Novitium. § sed
an reguratur.

¹¹⁰
Non prof-
fus.
Minime possunt, quia licet Relig osus ille
expertus fuerit Religionis onera: at non est
expertus difficultates Religionis illius, quam
de novo suscepit: & Relig o experta non est
illius Relig osi aptitudinem. Ergo nulla ratio
apparet, cur intra annum possit profiteri. Ita
Sanchez l. quint. decal. cap. quart. numer. 12.
Garcia de benef. p. us cap. non numero septimo
Manuel regul. qq. tom. 3. question. 15. num. 11.
Nauar. l. tertio consil. tit. de Regular. cons. 49.
& 53. Azorius p. prima l. primo capit. 14. qua-
stione 15.

¹¹¹
Hoc tenet, cer enim aliquando viderim Religiosos hu-
iis nodi ex uno ordine ad alium pergentes
alias exce-
terio, quarto, vel quinto mense professionem
piones ex-
emissiles, semper de illius professionis validitate
dubitau: non enim firmum iuramen fundamen-
tum, quo casus hic sub generali illo
Tridentini decreto non debet comprehendendi.
Scio equidem alios esse casus, qui à regula ge-
nerali excipiuntur. Nam Commendatarij Mo-
nastrorum, quae capita sunt Ordinis, debent
intra sex menses solemniter illo in ordine
profiteri, aut commendare renunciare. Tridentin-
s. 25. capit. 21. Milites Ordinum D. Iacob-
bi, Alcantara, Calatrava, & D. Ioannis, le-
cluso proprio Ordinis statuto, possunt profes-
sionem emittere, h. ad præmissio probationis
anno, quia Tridentini solum videtur compre-
hendere Religiosos in communis viuentes,
strictam paupertatem, castitatem, & obedi-
entiam profientes, quales non sunt Militarium
ord. num equites. Dixi. Excluso proprio Ordin-
is statuto. Nam equites D. Ioannis statutum
habent, ne possint professionem sacerdoti ante
decimum sextum annum completum, & ante
te annum probationis exactum. Flamin. l. 6. de
resignat. q. 2. n. 120.

D V B I V M XXIV.

Moniales Ordinis D. Dominici, posunt in
mortu articulo professionem ex priu-
legio emittere: at Monasterium potest,
ne, in bonis sic p. offesse in praesudicio
venientium ab interato succedere &

¹¹²
Suppone,
privilegium
hoc substa-
tive.
Premito, Moniales Ordinis D. Domini-
ni possunt in mortu articulo professio-
nem emittere hanc ex parte probationis
anno, si tamen explenerint annum decimum
sexum aetatis. Concessit Pius V. in Brevi incipiente, summa sacerdotio curia, edito 23.
Augusti, anno 1570. Nec revocatum esse à
Giggor XIII Sanchez affirmat l. quin. Decal.
capit. quart. numero 15. & alii, quia solum re-
vocatur, que ad statum, ac regimen Monia-
lum P. V. contra Tridentini decreta sta-
therat. Hoc autem privilegium non videtur
statum, & regimen Monialium spectasse,
cum supponantur Moniales illæ statum ab
Ezob. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.

statu huius seculi discendorum. Hanc senten-
tiam tanquam pian, favorabilem, grauissi-
morum Doctorum autoritate firmata
amplector, licet ratione prefata non conuin-
car. Quid enim magis statum Monialium
spectare potest, quam professio, quæ ipsum
constituit statum? Quæsiherim vero, an Mo-
nastrum in bonis sic professæ obvenit
succedit in praesudicio venientium ab inte-
rato.

Non succedit, quia Pontifex solum con-
cessit hoc professionis matute privilegium ¹¹³
ad devotionem, & solationem obvenit, ne ^{Non succedit}
merito professæ careret, indulgentialque, ac
Iubileum lucrari posset: non autem ut Mo-
nastrum succederet, præcipue cum hoc pri-
uilegium non tam pro foro interno, quam
externo fuerit concessum. Sic Manuel. regul.
qq. tom. tertio question. 15. a. sexto. Miranda
tom. primo. Manuel. Prelator. question. 22.
a. 10. Barbol. p. 3. de potest. Episc. allegat. 101.
num. 33.

Succedit quidem, quia illa professio vera ¹¹⁴
est, & moniales sic descendentes verè profes-
sa decedunt, sicuti si expleto probationis plane.
anno professionem emiserint. Ergo eodem
iure, quo in aliis non præuilegiatis professio-
nibus succedit Monasterium, sic in privile-
giata vera quidem professione. Ita Sanct. l.
decal. c. 4. n. 16.

Hanc sententiam veriorem esse credide-
rim. Nam quod Pontifex non intendet ex ¹¹⁵
prelatis in huius præuilegij concessione, quod ^{Hoc verius}
Monasterium succederet, non impedit, quo-
minus de facto succedit, quia Monasterij
succesio non penderit ex fine, quo motus fuit
Pontifex ad hoc præuilegium impetrandum:
sed ex ipsius præuilegij concessione, valoreque
professionis emissa.

D V B I V M XXV.

Cum probationis annus integer esse de-
beat, ad huiusmodi integratatem re-
quiriur neceſſario, ut de momen-
to ad momentum comparsatio fiat?

¹¹⁶
DEBERE annum probationis integrum
deinceps manifeste colligitur ex Triden-
tin. s. 23. capit. 15. præscribente ^{Status quo:}
nullam esse professionem illius, qui post
suscepsum habitum Regularem, integrum
annum in probatione non infumperit. Re-
quiro autem, an ad huiusmodi integritatem
requiratur, ut computatio fiat de
momento ad momentum, ut si suscepisti
habitum nouitorum die prima Augusti
hora sexta post meridiem, nequeas anno fe-
quenti ante illum diem & horam professio-
nem emittere.

Non requiritur quia in favorabilibus, ¹¹⁷
dies incepitus pro completo habetur, ^{les qua}
atque ff. de r. f. l. in usucap ff. de r. f. At ritur.
fauor est nouitij, quod Religioni aptus sit, &
Religionis, quod nouitum recipere valeat erga

M. 2 non

136 Theologiæ Moral. Lib. LVII.

non est computandus annus de momento in
momentum. Sic Stephan. Garcia. discept. fo-
renſ. c. 13. n. 2. Barbo. p. 3. de potest. Epis.
Aleg. 101. num. 22. aſſerentes; ſuſſicere, ilium
eſte incepturn.

¹¹⁸ Requiritur planè diem eſte completam de
Requiritur momentū, quia Concilium
planē. annum noniatus profelliōnū premi-
dum ſtatutūm in fauorem Religionis, tam
noiſi: ne temere, & inconfidetate nouiſi: ſuſſi-
obligatur ad Religionis aſperitātē ſubſiūdaſ
& Religio ad regendum, & calendūm Religioni-
ſum illū: ſed vterque maiori conſideratio-
ne procederet. At quoties tempus aliquod
deſignatur, ad ſubſiūda matruſi obliga-
tionem coſpletum eſte debet; quia id fauor
eſt, & beneficium. Colligunt ex leg. 3. §. mi-
norem. ſi de minorib. bi: maturam adhuc dici
utimo die anni viſi. ni quinti, donec hora na-
tūritatis decurrat; quia ante illam horam non
dum complexis viſintiquinque annos ſed à mo-
mento in momentū tempus expetari debet.
Ergo ſimiliſer in noſtro caſu, in quo agitur
etiam de obligatione ſubſiūda ſicutiſer abſi-
remedio relaxationis. Ita Sanchez l. 5. decal.
cap. 4. numer. 4. Baſili. Legion. l. 9. de marim.
cap. 9. num. 6. Mañu. tom. 3. q̄q. regul. q. 15. a. 4.
Suar. t. 3. de relig. l. 5. c. 15. n. 1. Leſſi. l. 2. c. 4. I.
dub. 7. n. 59.

¹¹⁹ Cum his opinor, adiiciens, nullo modo
eſte neceſſarium alium diem expetare, vt
aliquis ſcrupulosus excogitauit, quia Tridenti-
nū id minime decernit, neque aliunde
colliguntur. Moneo anno bisextili illum dupli-
cē diem pro vno eſte computandum: vt ſi
quis nouiſiātum iuſtituit die viſegima quarta
Februarij, non poſſit ſequenti anno bisextili
viſegimo quarto die Februarij emittere pro-
felliōnem, ſed neceſſariō dēbet alteram vi-
ſegimam quartam diem expetare, quia in
computatione temporis communis ſtylos eſt
obſeruandus, dum aliud non exprimitur. San-
chez l. 2. de marim. d. 24. numer. 22. & l. 5.
decal. cap. 4. numer. 4.

tatus ex dupliſe parte interpolatus co-
npletari.

Potest quidem, quia Tridentinū hoc
privilegiū minime renocauit. Vnde illo vi
potest quilibet ex Religioni Minorū iulta
cauſa intercedente, & reliquias Religioni-
num nouiſi in priuilegiū communicationem.
Nam Concilium ſolū expreſſe petit inter-
grum nouiſiātum annum, quod verò debet
eſte continuāt ſub opione eft poſitum, re-
linquit ergo locu n priuilegio. Sic Manuel.
t. 3. q̄q. regul. q. 15. a. 8.

Non potest, quia hoc priuilegiū decre-
to Tridentini iam eſt renocatum. Nam ſi hoc
privilegiū firman perlitetur, ferè nullus
eſt uulatis Tridentini decretum, ita uenit
iuxta communem leſteuam nouiſiātum de-
ber eſte continuāt, cum omnes ferè Reli-
giones illo vi poſent oſt priuilegiū utrum
communicationem eis concelſam. Ita Palao
tempo tercio d. prim. de ſtatu relig. puniſ. 1. 2.
§. ſeund. numero quint. Sanchez l. 5. decal.
cap. 5. num. 25.

Cum his opinor, indicans non oportere
circa hoc remiſſiu tentire. Continuatio enim Hac-
hæ cedit admodum in fauorem illius, ob ſententia
cuius canſam tempus eſt deſignatum. Siq̄. eſt.
dem nouiſi, ac Religioni regulariter la-
uorabilius eſt, vt probationis annus con-
tinuus, quam ſit interpolatus. Sic enim ex actis
nouitias Religioni proba aſperitatem, &
Religio nouiſi mores & aptitudinem valēt
veſtigare ſi autem requiras, quanam inter-
ruptio ſufficiat, vt annus nouiſiātum diſcon-
tinuerit. Doctorm placitum exhibebo. Na-
tūratus l. 3. confiſ. de Regular. conf. 32. Tri-
duanam interroptionem aſſert eſte iuſſiſſi
tem, tacite innuens minorem insufficientem
exitere. Leſſi. l. ſecund. cap. 4. dub.
ſeptimo numero 59. docet, paucoram die-
ram interpellationem nouiſiātum non impedi-
re, quia non eſt moralis interrupcio, neque
impedit, quominus nouiſi Religionis
aſperitates experientur, & Religio nouiſi
tum.

D V B I V M XXVI.

Ex priuilegio Pij II. Religioni Minorū
& reliqui cum ea communican-
tibus Ordinibus confeſſo, potefne ex
dupliſe parte interpolata compleri?

¹²⁰ Nonnulla
recole. N On ſolū à Tridentino integer annus
probationis expoſtulatur, ſed etiam con-
tinuus, quia ex communī loquendi
modo, quocis ex aliquo die deſignato tem-
pas eſt computandum, continuū dēbet
eſte; aliaſ nihil in contradiſib. & obliga-
tib. certum, & determinatum eſt. Suar.
tempo tercio de relig. leg. quint. cap. 15. numero
quint. Sed Tridentin. ſef. 2. cap. 15. de regu-
larib. à die ſuſcepti habitus annum proba-
tionis deſignat: ergo continuus eſte dēbet,
Quæſierim autem an ex priuilegio Iulij II.
Religioni Minorū confeſſo, poſſit nouiſi-

D V B I V M XXVII.

Si nouiſi laboraret amentia, que
per mēnſis durare ſpatium:
dabereſte anno proba-
tione ſuppleri id
tempus?

S I amentia breui temporis daret ſpatio,
S qualis eſte ſolē ea, que ex aliquo morbo
excitat, certum eft communī praxi ſitum.
attentante, nouiſiātum non intertripi, nec
ſuſpendi, quia in communī hominō ſitua-
tione reputatur, at h̄ eo tempore ille
ſomno corripietur. Quid ſi amentia extra-
ordinaria eſt, verbi gratia ſi per mēnſis
durare ſpatium? an probationis an-
nus intertrumpetur an ſuppleri debe-
ret.

Non

Sect II de Stat. Relig. Nat. &c. Dub. 137

125 Non interrumperetur equidem nouitius
Non inter- annus, sed siipenderetur: ac proinde repeten-
rumpere- dūs non est, sed implendus. Non inqua-
mr. sed sfs. mperatur, quia non videat postē no-
pendetur. nitiatus interrupi, quin status Religionis
inchoatus cessatus esset: at cessare non po-
test nisi ex voluntate nouitiū, vel Praelati,
cum ex utriusque voluntate fuerit ingressus
celebratus. Ergo horum voluntate cessante,
vt vere cessat, nouitiatus interrumpi nequit.
Suspendi autem debet, quia amentiae tempore
nouitius non potuit Religionis onera pondera-
re, nec Religio nouitj mores vestigare. Sic
Sanch. l.5, decal. c.4, n.55.

i26 Minime suspendereur annis probationis nec suppeditus esset, quia Concilium locum postulat ad proficiendum emitendam, integrum nominatus annum: ut ex amentia illa nec nouitatus soluiatur, nec discontinuatur. Ergo tempus amentiae computandum est. Ita Castro Palao t. 3. d. 1. de statu relig. pa. 12. §. 2. n. 9.

Ego quidem quoad priorem partem sententiam primam esse veram existimo, nempe non uitium per amittit non interrompi. Posito autem, quod non uitia interrupimus non sit, difficile est, Castro Palao, & mihi, illud tempus non esse computandum, ob rationem praefatam. Non enim obstat, eo tempore nec non uitia posse Religionem probare, nec Religionem non uitia, quia id prouenit ex quadam accidenti extrinseco, & non ex statu. Quemadmodum si non uitia ex facultate superioris nascantur, & fortuito captiuus existeret; non ideo videretur novitij status suspendi, licet tunc nequeat Religionis probare asperitates, neque Religio ipsius mores aduertere.

DUBIUM XXIX.

*An Probatio nouitij possit ante annum
decimum quintum in-
choari?*

Certum est, nouitiatum ab eo tempore 130
computandum esse, a quo nouitius habet Nonnulla
lis, & in legitima state constitutus a legiūm o p r e m i u m .
superiore admittitur ad Ordinis difficultates
probandas, quia in hac legitima adiunctione
Religionis constitutus ingressus: ea enim futurus
Religiosus cum Religione conuersus ut ipse
Religionem, & Religio ipsum probet. Porro
etas determinata, requiritur ad probationem
peragendam. Communis autem sententia fert
eise debere perfectam puberitatem, nempe in
vitis decimus quartus annus, & in sceminiis
duodecimis, quia ante pubertatem nemo ce-
natur idoneus ad Religionis alperitates proban-
das. Lege Thomam Sanchez l. 5. decal. cap. 4.
num. 2. aios referentem. Hinc do questioni,
num probatio nouitius possit ante annum deci-
mum quintum inchoari.

Mimine potest, qua Tridentin. scilicet 25. c. 15. 131
de regulari. Statuit neminem ad professionem Minime
admitti posse ante decimum sextum annum probatiois potest.
completum, ac praemisso integro probationis anno. Et cap. 16. decernit, vt finito probationis
tempore superioris noniūm, quem habilem
inuenirent, ad professionem admittant, aut ē
Monasterio excludant; igitur Concilium sup-
ponit, omnes finito probationis anno in legiti-
tima etate ad professionem esse debent, figura-
dē admittendi sunt vel efficiendi, si alias ha-
biles, aut inhabiles existunt, ob solūm enim
atatis defectum eūcī non debent. Sic Sylvestr.
v. religio 2. qn. 10. & v. religio 5. q. 3. Angel. v.
Noniūm a. 7.

D V B I V M XXVIII.

*Nouitatus continuatio debetne esse
vsque ad professio-
nem?*

Sse necessario non debet, quia nullibi
E cauetur hæc cum professione continua-
tio. Vnde si nouitius exploto integro no-
nuitatus anno profici nollet, sed Religionem
delectat, vel ipsi eum Religio expellat, quia
non inuenit idoneum: si postea ipse penitui-
dine affectus ad ordinem redeat, vel ordo
consilium nivens eum velit recipere: profes-
sio validè, ac licite poterit concedi, dannos-
do res non ex parte nouitij, tunc ex parte Or-
dinis non sint notab liter immutata. Sic Syl-
vestr. v. rel. gio 5 quæstion quart. Gregor. Lopez
leg. 3. iii. 7. part. 1. Manuel. t. 3. q. 99. regul. qu. 15.
a. 10. Sanchez l. 5. decal. cap. 4. numer. 34. pluræ
citans.

Necessariò debet nouitiatus cum professione continuari: nec potest nouitius à Religione dimisus, vel ipse relinquens eam, profiteri, quin denuo integrum nouitatus annum peragat, quia prior habitus inscepitus. & probatio ex iis extincta fuit. Ita Sua. s. 3. de relig. 1. p. 15. à n. 8.

Escob & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.

Potest equidem, quia ex Tridentin. decreto
non iuratus non iuratus status. Nam licet dif- 132
ponat, finite probationis anno, nouitii admis-
tio ad professionem, vel est Religione excludi-
dere: hoc subintelligitur, nulla legitima causa
intercedere diffendi prof. sionem. Sanchez
l.5. decal. cap. 4. nn. 2. 1. Corre quando nouitius
annum decimum sextum nondam expletit leg-
itima causa adest professionem diffendi. Ita
Sanchez citat. Nanar l.3. confit. de regularib.
conf 20. Azor. p. 1. l. 12. cap. 4. quast. 9. Suan-
tom. 3. de Relig. l. 5. cap. 13. num. 8. Barbol. p. 3.
de prof. Episc. allegat. 101. num 31. Lefsi l. 1.
cap. 4.1. diph. 7. n. 59. Manuel. t. 3. qq. regul. q. 15.
a. 2. & alij

Veniorem hanc partem esse credo. Nam si legitima esset diffarsa professione causas nonitius pluribus mensibus spost annum probationis morbo corriperetur, vel in probatione nondum fauiscisset: cur non erit le-

138 Theologiæ Moralis Lib. LVII.

gittimā differendē professionis causa, decimum
lēxum anūm nonūm esse complētū.
Cērē sic Tridentini decretū intelligendū
essē, p̄r̄c̄. Thomam Sanchez affīrmāt̄ Mā-
nuel quāst̄. 17. a. 10. & 20. & tom. 2. sum. 8.
num. 3. Palao tom. 3. d. 1. de statu relig. pun. 12.
§. 3. num. 3.

D V B I V M XXX.

*An necessarium sit ut nouitij proba-
tio in Monasterio
fiat?*

134
*Nomilla
premitto.*

VT nouitiatū legitimē fiat aliquas con-
ditiones Doctōres ex mente Tridentinē
requirunt. Prima est, ut adī mutua tra-
ditio inter nouicium & Religionem, vt se in-
tūcēm probēnt. Vnde cēfēo, quoties ex parte
nouitij, vel Religionis cēfauerit hic con-
fessus, & dipositio probandi, probacionis statū
omniōm cēllāre. Suar. tom. 3. de relig. 5. cap. 14.
num. 5. Secunda est circa locum vbi probatio
hēc gerenda est. Vnde requireo, num sit necel-
lariū, vt in Monasterio fiat.

135
*Necessariū
simpliciter
est.*

Non est necessarium, quia aliās non poterit
nouitiatū Ordinis asperitates experiri, neque
ordo nouitij aptitudinem vestigare. Sic Mā-
nuel tom. 3. q̄. Regul. quāst̄. 15. a. 10 fine, &
alij.

Non est necessarium, quia nouitiatū
sit institutus, v trouitius Religionis difficulta-
tes experiatur, & Religio mores nouitij calle-
at, & ad hunc finem expeditat, vel necel-
lariū sit, vitam in Monasterio dēgete: quia
verō hēc actualis, & exacta experientia non
principit, ideo ad nouitiatū simpliciter ne-
cessaria Non est. Ita Nauar. l. 3. consil. tit. de re-
gular. conf. 4. 1. & 4. 2. Sanchez l. 5. decal. cap. 4.
num. 27. & 28. Barbola tom. 3. de potest. Episc.
allegat. 101. num. 27. Suar. tom. 3. de relig. l. 5.
cap. 14. num. 13. Leffl. l. 2. e. 41. dub. 7. num. 59.
Azorius p. 1. l. 12. capit. 2. quāst̄. 8. & alij apud
ip̄os.

137
*Hoc tenen-
dum ex-
stimo.*

Hoc tenendum existimā, nempe nouitiatū
peragi posse extra Monasterium ex super-
ioris licentia. Nam si nouitiatū essentiam
sufficit, si nouitiatū ex vi sua voluntati regi-
ac gebernari à superiorē sit paratus. Quod
quidem extra Monasterium pr̄stare potest,
etsi nullam ordinis asperitatem experiri,
vt contingit illi, qui immedie post
habitus suscepitionem ægritudine corripitur, nallumque
Religionis exercitium agit,
sed non ideo definit esse
nouitiatū.

D V B I V M XXXI.

*Si extra Monasterium nouitiatū vagetur
sine licentia superioris habita dimis-
so, licet non adī animū è Religione
egrediendi: eo ipso eius probatio
cessante?*

CEssat, quia è Monasterio egrediens fur-
tive contra Prälati voluntatem & hi-
bitum exuens videtur pianè à subiectō ¹³⁸ Cessante
ne Regulati abstracti, & a proprio incepto
recedere. Sic supponunt Nauar. l. 3. consil. tit.
de Regulatib. conf. 4. 1. & 4. 2. Azorius p. 1. l. 12.
cap. 2. quāst̄. 8. Leffl. l. 2. cap. 41. dub. 7. num. 59.
Sanchez l. 5. decal. cap. 4. num. 27. & 28. Bar-
bola p. 3. de potest. Episc. alleg. 101. num. 27. &
alij.

Non cessat, quia egrediens verbi gratia fut-
tive è Monasterio ad explendā libidinem & Non atra-
non animo dimittendi subiectōnem, patans
& dispositos est corrigi, ac puniri si depre-
hendatur. Ergo ex illo egrediu nouitiatū non
cessat, cum non cēset voluntaria subiectō, &
ponitioni ferendae dispositio. Ita Suar. tom. 3.
de relig. l. 5. e. 14. n. 14. Palao tom. 3. d. 1. de statu
relig. pun. 12. §. 4. n. 3.

Existimā, non per quemlibet è Monasterio ¹⁴⁰
egreditur, & euagationem nouitiatū cel-
lāre: fed per eam quā sit cum animo subiec-
tionem dimittendi: vel nīl vagatio ita di-
turna sit, vt moraliter vera dimissio, & desertio
subiectōnū intelligatur.

D V B I V M XXXII.

*An nouitiatū possit existere absque ha-
bitu nouitiorum gesta-
tione?*

Non potest, quia habitus est speciale Re-
ligionis indicium, peculiarique illius ¹⁴¹ Non potest.
alperitas. Et quia Tridentini illius profes-
sionem irritat, qui minori tempore, quam per
annū possūcepit, habitus in probationē
perstiterit. At habitus suscepitur, vt gestetur:
ergo illius gestatio omniō est necessaria. Sic
Glos. cap. fin. v. habitus 17. quāst̄. 2. Azorius p. 1.
l. 2. cap. 4. 1. dub. 7. num. 59. Barbola p. 3. de po-
test. Episc. allegat. 101. num. 29. Miranda Mana-
Prator. p. 1. q. 22. a. 6. concil. unica, & alij apud
ip̄os.

Potest equidem, quia admitti quis potest
ad nouitiatū, quin faculatē habitum, ut ¹⁴² Potest
rec. cap. constitucionem de Regular. in 6. E. le-
mel admīsus potest ægritudine virgente lecto
addici, & sc̄ toto probationis anno persistere,
quā habitus induerit Regularē. Ergo habi-
tus gestatio de nouitiatū substanā non est.
Ita Nauar. l. 3. consil. tit. de Regulatib. conf. 4. 2.
alij 32. Manuel. tom. 3. q̄. regul. question. 15.
a. 10.

Sect. II. de Relig. Stat. Nat. &c. Dub. 139

a.10. Sanchez l. 5. Decal. c. 4. num. 8. § 2.

Hoc quidem habens gestatio necessaria est potest, vel ut nos tuis hanc Religionis asperitatem experiar, ut a secularibus, & a profulis illus ordinis valeat distinguere. Sed ex nostra harum ratione requiritur; Ergo necessaria non est. Non quidem ob experientiam illam asperitatem; quia satis commune est omibus Doctoribus, opus non esse nouitio omnes Religionis asperitatis experiri, sed sufficere, si sub obedientie iugo existat. Non etiam ob distinctionem a secularibus, & a profulis, quia a secularibus alii pluribus viis distinguuntur, quam habens Regularis gestatione, praeceps cum tertium sit prouerbiis. Habens Monachum non constituit, volgariter, *No hace el habito al Monje.* A profulis vero si ultraneam reputo distinctionem; quia in pluribus Religionibus nulla est profili & nouitio habitus distinguuntur. Et si aliqua eius potest nouitio honoris causa habitus professorum concedi, quin profilio concedatur, neque iudeo nouitatus celabit. Legendus Suarez tomo tertio de religione libro quinto cap. 14. numer. 10. 11. 12. & 15.

D V B I V M XXXIV.

Dispositio bonorum via testamenti à nouitio facta validane est in Religione succedendi capac.

144 Nominalia sappono. **R**ecolo, nouitium, via testamenti de suis bonis posse disponere, nulla requirita licentia: validamus omnino esse, nec professione infirmari in Religione succendi incapaci vir est Ministrorum, aut Capucinorum, quia Monasterium nullum ius succedendi habet. Sanchez l. 7. Decal. cap. 3. numer. 23. Quaterius vero an valida sit, si in Religione succedendi capac sit?

145 Valida non est. Valida non est, sed professione annulatur. Quia Monasterium loco filij habetur. Et quia Religionis professione ipsa propter subiectio- nem, quam ad Prelatum habet, quasi capite minuitur. Et quia presumitur voluntate mortis, & Monasterium heredem relin- quere, cum in eo degete usque ad obitum exceptum. Quod maximè verius habet, si cum testamentum fecit, de Religionis ingressu non cogitauit. Sic plures doctores apud Sancium, Fachinum, Molinam, & alios inferius citandos.

Valida est. Validam facit, neg professione renun- catur, licet facta fuerit, cum ille de Religionis ingressu non cogitaretur, quia Religionem ingressu libera facultas a iure conce- ditur de poneundi rebus suis per testamentum. *Ambent. de Monachis, §. illnd. & An- thent. Nunc autem, C. de Episc. & Cleric.* At si ipso Religionis ingressu disponitio infirma- retur, incolis & frumentis esse concessio- nes, nullatenus asserendum est, infirmari. In Panormi, ad cap. In praesentia, mun. 52. Filiu, mun. 54. Sanchez pluribus relatis l. 7. c. 3. mun. 34. Molina Ichnita t. 1. de inst. d. 139. dub. vlt. Nauar. comment. 3. de Regularib. n. 51.

Molina l. 2. de primog. cap. 9. num. 44. Fa- chin. l. 6 contravers. 14.

Existimo nullam adiecit causam cogentem ad hanc renocationem assertendam. Nam Mo- nastrorum loco filij non habentur, nisi in casi bus à iure expellis. Maienzo leg. 7. tit. 11. glof. 2. num. 2. 1. 1. 5. noua rec. pilat. Molina de primog. l. 2. c. 9. num. 45 iuncto 40. At nullibi est expressum, Monasterium ad renocandum testamentum, loco filij else habendum. Ergo ex similitudine, quam Monasterium cum filio habet, infirmari testamentum non potest: minus autem id fieri ex subiectione ad Prelatum, quae nulla ratione dici potest capitatis diminutio, cum sit libera subiectio, & honore digna. Cuiac auersus Accurs. §. illnd no- nuello 5. Quod vero ex tacita Religionis voluntate testamentum renocetur, nullo fundamen- to nititur, quia hac tacita voluntatis pre- sumptio solum fundari potest in eo, quod Reli- gionis tradens se Religioni, omnia bona sua traddidisse conetur. At hoc supponit bona sua testamento, vel donatione non esse iam tradita, ut exprefit, dicitur in Anthent. Nunc autem, C. de Episcop. & Cleric.

D V B I V M XXXIV.

Constitutio Tridentini irritantis omni- nem renunciationem, & obliga- tionem circa bona propria à Reli- gionis factam, nisi intra duos menses professioni proximos, & de licentia Ordinarij sit: locumne habet in testamentis?

146 **N**on habet locum, quia Trident. ses. 2. 5. cap. 16. de Regulari. Solum loquitur de Non habet contractibus inter viros, & natura sua locum. irrevocabilibus. Nam verbum *Renunciatio. & Obligatio* hoc propriè significat. Et quia lo- quitur de renunciatione, seu obligatione, quæ necessariò, professione facta, eius effectum habitura, ut constat ex illis verbis: *Ac non alias intelligatur effectum suum fortiri, nisi sequentia professione: aliter vero facta, &c.* Sie Gutier. Canon. 99. l. 2. cap. 1. num. 31. Molina ro. 1. de inst. d. 139. Sanchez l. 7. Decal. c. 5. num. 18. Barbola p. 3. de poefi. Episc. allegat. 99. n. 13. Nauar. l. 3. conf. llt. de Regular. conf. 83. in 2. edit. comment. 2. n. 51.

Locum habet, quia testamentum est quæ- dam bonorum renunciatio, cessio, & trans- latio, & licet irrevocabilis non sit, sed potius ad testatoris nutum renocari valeat: non im- pedit, quominus sub predicto decreto co- linetur. Alias donatio causa mortis, & sub cōditio- ne, si Religionem professus fueris, sub predi- cto decreto contenta non erit, cum non tibi impediatur, liberam è Religione egressum. Ita Spino Spec. testim. glof. 12. num. 50. Castello de vsufr. l. 1. c. 65. n. 7. Gutier. subdipiens ad Cap. *Quamvis paclum de paltis l. 6. v. Dum neptis iradebatur. num. 4.*

Existimo & in iudicando, & in consulen- do, primam sententiam preferendam esse. *Primam*

fenteriam, Nam in testamento celsat decreti huiusmodi
communem finis qui fuit, ne vi renunciationis factæ impe-
quidem de- cetur nouitius à libero Religionis egressu:
fendo. quod in testamento contingere non poterat,
cum semper liberum fuerit nouitio illud reu-
care. Certe de donatione c. uia mortis com-
muni sententia negat sub Tridentini decreto
comprehendendis per omnia testamento affi-
nari, quia renocabilis est, nequæ nouitio
impedit liberum à Religione egressum. Sua-
to. 3. de Relig. 1. 5. c. 16. n. 11. Scio tamen Garcia
de benef. p. 1. c. 9. n. 22. contrarium haud isol-
do fundamento nitentem assertuisse.

DVBIVM XXXVI.

Nouitius, qui ante ingressum Reli-
gionis sua bona renunciatur.
debetne leges communnes Regni
in ea dispositione
seruare?

SVppono certissimum esse (seculo novo
Sicut Tridentini) posse nouitium ante in ¹⁵⁴
grietum, vel post ingressum quando si statu-
bi placuerit, ante professionem bona sua re-
nunciare, & donare, ac si de facto non pa-
tum ingressus non fuisset, quia ex ea Tri-
dentinum, nullibi ingredientibus Regi onem
prohibita est bonorum renunciatio. Quo-
rum autem, num in ea factenda, debet
nouitius leges communnes Regni seruare.

Debet quidem, quia licet nouitius persona
Ecclesiastica sit, Ecclesiastici tamen & Reli-
giosi legibus contractam recipientibus ad-
stringuntur: ideoque Doctores affirmant, no-
uicum testamente teneri in testamento solemnites
non solum iure communis Ecclesiastico, ¹⁵⁵
sed etiam ciuilis petitas obseruare. Sic non
nulli, quorum sententiam probabilem esse
indicat Palao 10. 3. d. 1. de statu Relig. p. 1. 5.
numer. 3.

Non debet iuriis solemnitates alias in re-
nunciatione requiritas seruare, si professionis
emittendæ causa renunciationem vel donatio-
nem suorum bonorum, invim, vel actioni
faciat: sed licet minor sit, posset abique
decreto Iudicis, & curatoris autoritate, &
iuramento firmante, praestare renunciationem,
quia ob contractum, & proxim facis rece-
ptam huiusmodi renunciations absque iis so-
lemnitatibus sunt. Cum enim haec renuncia-
tiones nullatenus habeant effectus nisi pro-
fessione subsecuta, qua quis mundo renun-
cians mortuus reputatur: & haec solemnitates
introdutæ videantur, ad vitandum indeco-
ram, & involuntariam renunciantium pa-
uperatatem: sit placere, ad has renunciations ex
professionis causa non extendi eas solemnita-
tes; siquidem animo amplectendi Religiosam,
ac perpetuam paupertatem sunt. Ita Palao ci-
tatus. Sanch. 1. 7. Decal. cap. 6. num. 19. Molina
10. 1. de inst. 1. 39. Rebel. p. 2. de inst. 1. 1. q.
8. sec. 5. num. 50. & Sua. tom. 4. de Relig. r.
10. 1. 4. cap. 4. num. 19. loquuntur de renuncia-
tione facta in Societate Iesu.

Verius hoc esse existimo. Nam præter ea,
que in huius sententiæ robur adducuntur, le-
gi textum in Cap. Defit. de sepulchra, vbi
deciditur, liberum esse transiunctibus ad Re-
ligionem tempore valetudinis, bona sua non
solum Religiosis, sed etiam quibusvis priuatis
personis conferre. Et §. Illud quoque, An-
thent. de Monach. concedens liberum bono-
rum suorum usum nouitio, dum professo non
emittitur, sine mentione obligationis ullius
circa legum Regni communior obserua-
tionem.

DVBIVM

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom. V. VI. V.
F. I. V.
C.

¹⁵¹
Valida non est. **V**Alida non est, nisi seruatur Tridentini
forma, scilicet, ut fiat bimetihi ante
professionem, & ex Ordinarij licentia, quia
haec donatio vera renunciatio est, & obli-
gatio, quam infirmare nouitius non poterit,
nisi Religionem deferat. In Concilio autem
omnis obligatio praefatis conditionibus desti-
tuta calsatur. Ergo haec donatio subsistere ne-
quit. Si Nauar. l. 3. consil. tit. de donat. conf. 7.
alias tit. de regular. conf. 8. 1. Sanchez 1. 7. De-
cal. c. 5. num. 17. Garcia de benef. p. 1. c. 9. num.
19. §. 20.

¹⁵²
Valida est. **E**tiam si Tridentini forma non
seruatur, quia Tridentinum solum videtur
intendisse modum prescribere in contractibus
& obligationibus, que liberum à Monasterio
egressum poterant impedit. Cum autem dona-
tio sub conditione professionis, quæ est
condition pendens à propria voluntate, nunquam
impedit potuit liberum è Monasterio egressum,
de hac donatione Concilium non vi-
detur fuisse locutum. Ita Molina 10. 1. de inst.
d. 19. post medium. Lessius l. 1. c. 4. dub. 4. num.
40. Barbola p. 3. de potest. Episc. alleg. 99. nu-
mero 17.

¹⁵³
Hanc eligo sententiam. **F**ateor primam sententiam admodum esse
probabilem, eligo vero secundam, non quia
probabilior sit, sed quia placet magis eius
fundamentum. Cu quidem non obstat, quan-
libet donationem intra bimetihi factam, & de
licentia Ordinarij hanc conditionem contine-
re, si professio subi. quatur, ut habeat effectu,
qua ex te non continebat, sed potius tanquam
aboluta obligabar ad sui executionem inde-
pendente à professione. Eaque de causa Tri-
dentinum prouidit, qualiter esset præstanda, &
ne haberet effectum, nisi professione subsecuta.
Nam dispositione non inde gebat donatio
sub professionis conditione: ideoque in Con-
cilio decreto non comprehenditur.

D V B I V M XXVII.

Quando nouitium de testamento non non condito, nec renunciatione facta: succedat in illius bonis Monasterium, seclusis hereditibus ab incestatio?

coldubio contingere, si renunciatio eorum, qui Religionem ingredi intendant, valida perfisteret. Nam si Concilium annullat renunciationem noniorum, ne hi difficultem e Religione egressam habeant ob factam bonorum renunciationem, & difficultem recuperationem illorum: consequtente etiam debet irritare renunciationem ante ingressum factam eo intuitu. Sic Flamin de resign. l.3. q.13. numer. 9. Molina de inst. 2. a. 149. Lessius l.2. c.41. num. 39. & 40. Sa v. Religio, num. 5. Azor p. 2. l. 13. c. 9. q. 2. Zenallos commun. opin. q. 115. fine, & alii quanplures relati à Bartola citando.

Non comprehendunt renunciatio eorum qui Religionem ingredi patati sunt, nec tammen ingressi, quia legis dispositio, maxime comprehensiva communis correctoria extendi non debet ad calum sublata verborum forma non comprehensum: At huius dispositionis verba solam regulares comprehendunt. Tum quia Rubrica ex qua legis interpretatio defumatur est De Regularibus. Tum quia verba ipsius id clare indicant. Nam dictio illa *Quaque copulativa frequenter dispositionem cum precedenti coniungit, leg. Tutores quoque, ff. de pactu, & q. Pre. orum quoque inst. de iure naturali.* Ideoque clare denotat de noniorum renunciationibus loqui, de quibus solis precedentibus textus fuerat locutus. Ita Menoch. l.2. de arbitr. casu. 436. num. 3. Garcia de benef. p. 11. c. 9. n. 15. Sanchez l.7. Decal. c. 5. num. 4. Manu. 10. qq. Regul. q. 16. art. 1. Barbola p. 3. de port. Epist. allegat. 99. numer. 17. & alij apud ipsos.

Probabiliori hanc opinionem esse reor. Abngeo enim dispositionem huius legis reddi probabilem, & illo fixam ex eo, quod ante ingressum posuit nonius bonis cedere, prout sibi partem esse placuerit, quia renunciatio tara est, ideoque reor. Concilium easi iuris communis dispositionem reliquit. Solus renunciationem & donationem post habitum suscepit factam annullans, ipso frequenter contingen tem.

D V B I V M XXXVIII.

Renunciatio, obligatio, seu donatio interdita à Tridentino, comprehendetne eos, qui ante Religionis ingressum, ex intuitu de bonis suis disponunt?

D V B I V M XXXIX.

Decretum Tridentini annullans solummodo nouitorum renunciationem extenditurn tantum, ad nonios sexdecim annis minores?

V idimus Dubio proximo, solara nouitorum renunciatione à Concilio annulari: sed dubitas, de quibus nonius decretum hoc intelligendum sit an de omnibus noniis, an de illis solum, qui nondum annum decimum sextum attigerunt etatis?

Non de omnibus intelligendum noniis, sed soli ad nonios sexdecim annis minores extenditur, quia his ob immaturam etatem volunt Concilium consulera praefata renunciationis solemnitate. Reliquos vero nonios maiores sexdecim annis dispositioni iuris communis reliquit, ideoque possunt bonis cedere qualibet

status questionis.

161 Tridentini decretum Yes. 25.o.16.

de Regulari. Nulla renunciatio, aut obligatio ante facta, etiam cum iuramento, vel

in favorem cuiuscumque cause pia velat nisi

cum licentia Episcopi, vel eius Vicarii fiat

intr a duos menses proximos ante professoriem;

ac non alia intelligatur effectum suum sortiri.

Alio uero facta etiam cum huius favore expressa renunciatio, etiam iurata sit irrevocabilis. Hinc dubito, an renunciatio, obligatio,

seu donatio que sit ante Religionis ingressum, eo in iure, sit in hoc Concilij decreto comprehensa.

Comprehensa est, quia si non comprehendetur, huins deceti dispositio reddere

frustranea, & illusoria: quod videatur pro-

162

Complice-

sa est.

163

164

165

166

Solam ex-

tendit ad

nonios

sexdecim

annis mi-

nores.

142 Theologiæ Moralis Lib. LVII.

quolibet tempore post nouitatus ingressum, & absque Ordinarij licentia. Quia huius decreti dispositio cum præcedenti coniungitur: At præcedens dispositio solum annular profissionem ante expletum decimum sextum annum factam: Ergo solum ea renuntiatione quæ ante decimum sextum annum facta fuerit annullatur. Sic Menoch. l. 2. de arbit. casti 436. numer. 8. in edit.

167 Cuilibet nouitiij in quacumque ætate constituta renuntiatione annullatur absque solemnitate eo decreto præscripta, quia verba illa, Nulla quoque renuntiatione solum coniungit præterea dispositionem cum antecedenti, vt loquatur de his, de quibus præcedens dispositio loquitur, nempè nouitiis, & Regalibus: sed non ita coniungit, vt statuar, omnes qualitates ad profissi onem requiras debere renuntiatione adesse. Alias fieri non posset renuntiatione nisi post decimum sextum annū completum, & finite anno probationis, quod est cōtra huius decreti dispositionē permittente renuntiationē fieri intra duos menses proximos profissioni, ac proinde ante decimum sextum annum completum, & ante nouitiatum finitum. Ita Gutier. l. 2. canon. 99. c. 1. n. 34. Sanchez l. 7. Decal. c. 5. num. 7. & 7. Barbola p. 3. de potest. Episc. alleg. 99. num. 18. Zeneda in decret. collect. 50. n. 5. Valasc. de partibus bonorum. cap. 16. num. 27. Manu. 10. 2. sum. 67. num. 7. & 10. 2. 99. Regul. q. 47. a. 1. 3. & alij ab eis citati.

168 Hoc omnino defendo. Nam eadem fere ratio, qua initio prima sententia, militat, ad irritandam renuntiationem post decimum sextum annum factam, quia id omni renuntiatione timeri possit fraus, ac metus parentum, consanguineorum, iñd & Monachorum: cuius vitatio causa fuit huīus legis, & dispositionis, vii annotavit Navar. consil. 8. de donationib.

minium & usus rei mutuata transfertur absque potestate euocationis, quonsque tempes solutionis aduenient. Ergo sub hoc decreto favorabili comprehenditur. Ita Valasc. de partit. c. 16. numer. 31. Sanchez l. 7. Decal. c. 5. n. num. 24. Stat. 10. 3. de Relig. l. 5. c. 9. num. 16. Palao tom. 3. d. 1. de Stat. Relig. pun. 17. n. 8. & 436. numer. 8. in edit.

Sententia hæc in praxi omnino est seruanda. ¹⁷¹ Exstimo enim haud posse matrum huius modi: Monasterio concessi, etiamsi daretur sub hanc in obligatione reddendi pecuniam aliquo vel præxiser. aliquibus mensibus ante profissionem, in uanam quo calu Suaoris nonnullata verisimilitudinem reperit. Scio tamen sapientissimum meum Doctorem tom. 4. de Relig. l. 1. c. 1. numero 4. contrarium in casu aliquo lenite. Aut enim, dotem dari possè Monasterio, cum primam Monialis ingreditur iub cauzione, ac securitate, quod sine difficultate reddeatur, si nouitia exerit, præcipue Epilicopii approbatione accedente. Attamen in matru recuperatione regulariter difficultates adjunt, esto in uno vel aliquo in casu cessent: quod sufficie re iudicari, ut prohibitus illa ad ipsum extundatur.

DV B I V M XL.

Si quis ex Ponificis dispensatione ante decimum sextum annū, & ante annum probationis expletum profissionem emitte ret: estne dispensatus, ut bimestri proximo profissioni renuntiationem faciat?

SVppono ex præfatis, duplicum tantum conditionem expostulari à Concilio, ad ¹⁷² huius renuntiationis, obligationis, vel ^{Nomina} donationis valorem: nempe ut fiat intra duos menses profissionis proximos, & de Epilicopis, vel eius Vicarij licentia. Profecto cum dicit intra duos menses proximos perspicue innuit, quolibet ultimi illius bimestris die posse renuntiationem geri. Quod si profissio ultra annum nouitiatus aliqua differatur ex causa, opus non est, renuntiationem fieri intra bimestre profissionis proximum, quæde factæ emititor, sed sufficit, si fiat intra bimestre proximum profissioni, quæ emitenda erat, si casus ille non accidisset. Barbola p. 3. de potest. Episc. alleg. 99. num. 11. & in declarat. Concil. alacres suis à sacra Congregatione dictum. At si ex Pontificia dispensatione ante decimum sextum annum ætatis, & ante finitum annum nouitiatus expletum, profissionem quis emitat: quasierim, nam dispensatus etiam consequenter sit, ut bimestri proximo renuntiationem gerat?

Dispensatus non est, sed eodem die profissionis deber renuntiate, quæ a dispensatione ætatis, & nouitiatus non inferat renuntiationis ¹⁷³ ius nullum. Dispensationem vixit omnino distinctam. Sic Sanchez l. 7. Decal. cap. 5. numer. 81. Barbola ubi supra.

Dispensatus est. Quia dispensatione exstat, & nouitiatus posita, potest fieri validè renuntiatione: cum Concilium nihil aliud expostulet nisi quod renuntiatione fiat infra bimestre proximum.

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom. V. VI. V.
P. IV.
C.

DV B I V M XL.

Ex bonis nouitijs potestne mutuum dari Monasterio, præfita sufficienti cautione de redditu, si Religionem deferas?

169 Potest dari mutuum, quia non est vera pecunia renuntiatione, nec donatio: sed ^{Potest da-} ri. quædam illius limitata, ac temporalis concessio, ex qua nullum nouitiat obvenit damnum nullaque instar in recuperatione martri illius difficultas, si nouitiatus è Religione discesserit. Sic Manuel tom secund. jum. cap. 7. numer. ultim. assertens graues Salmantina Academæ Doctores affirmasse esse licitum, quorum sententiam ipse nec Sanchez, alij que Auctores inferens referendi, condemnare audent.

170 Minime potest, quia Tridentinum prohibet omnem renuntiationem donationem irreuocabilem, sed mutuum est quædam iuris renuntiatione, & donatio saltem pro limitato tempore, siquidem per mutuum mutuantur do-

Sect. II. de Relig. Stat. Nat. &c. Dub. 143

ximis profensioni, siue professio possit amplerius differatur, siue ex dispensatione anteponatur. Ita Castro Palao 10. 3. d. 1. de Statu Relig. pan.

17 n. 9.

Hanc sententiam veriorem esse iudico,
Vnde qui dispensatus est à Pontifice, ut ante decimum sextum annus, nouitatus annum perfectum professionem emitat, poterit intra bimestre ante professionem renunciationem agere: non quod dispensatio etatis & nouitatus extendatur ad renunciationem, sed quia illa dispensatione posita absque illa alia potest id præstare: enim ex mēte Cōciliij, & decreto fine haud obligeare colligitur.

D V B I V M XLII.

Facta legitima bac renunciatione bonorum nouitij in favorem Monasterij possunt ea bona Monasterio tradi ante professionem, Monasteriumque recipere?

Nec possunt tradi, nec potest monasterium ea recipere, quia Concilium prohibet, irritaque donationes ex bonis nouitij monasterio factas, ne hac occasione discedere nouitius nequeat, ne ve si discederit, facile non valeat ea recuperare: At hæc ratio procedit, si facta renunciatione, bona monasterio tradiantur: Ergo dicendum id else prohibitum. Sic Sanchez l. 7. Decal. c. 5. n. 53.

Possunt bona illa monasterio tradi, & ipsum potest proculdubio recipere, quia inter antiquo id fieri poterat quocumque tempore nouitatus, eo quod valida renunciatione erat: sed renunciationis valorem intra bimestre professionis proximum, sed licentia Episcopi Tridentinum non immutauit, sed posuit approbatum: Ergo ex vi illius possunt bona monasterio tradi. Et quia Concilium §. sed neque ante professionem, donationes ex bonis nouitij monasterio factas prohibet sub excommunicatione poena ferenda tam dantibus, quam recipientibus, quæ fierent ante bimestre proximum professioni, neque ex Ordinarij licentia. Nam quæ intra bimestre & ex Ordinarij licentia sunt nullatenus prohibet: sicut nec renunciations, & obligations; sed potius liceat dari; & recipi permittit. Ergo permittit tradi: quia traditio, supposito valore donationis, nullibi est prohibita. Ita Palao remo. 3. d. 1. de stat. Relig. pan. 17 n. 15.

Ex istimo probabilius else ex vi illius renunciationis intra bimestre ante professionem facta, & ab Ordinario approbata, tradi posse monasterio, vel cuiuscumque alteri resignatio nouitij bona. Quod quidem (nihil) ipse Sancius n. 11. profiterit. Locutus enim de renunciationibus in Societate nostra gerendis, concedit, bona illorum, qui in favorem Societatis renunciarunt, Societati tradi posse, qui permettendo Concilium hanc renunciationem: & traditionem, quæ minus est, permittit. Idem ergo in praesenti

dicere debebat. Attamen si in sententia persistat, eius non virget fundamentum, quia licet eadem difficultas ex illa traditione bonorum, ac ex renunciatione absque licentia Ordinarij nascatur, id solum probat traditionem prohiberi debere: at non probat else prohibitam, cum sub verbis prohibentibus renunciatione traditio non continetur. Addo præterea, minimè ex bonorum traditione eadem inconvenientia inferri, quæ ex renunciatione, & donatione absque illa solemnitate inferuntur. Nam cum hæc tradantur ex vi renunciationis ab Ordinario approbatæ, & ita proximè ad professionem, vel Religiosis deletionem, nulla potest moralis adesse difficultas in bonorum recuperatione, quæ tamen adest ex renunciatione, vel donatione absque hac solemnitate.

D V B I V M XLIII.

Vt renunciatio hereditatis patriæ viventis in aliquo extranei favorem facta à nouitio habeat effectum debetne Monasterium cedere, præter supradictam solemnitatem?

Debet equidem, quia renunciatio hereditatis viuēcis eo tempore habet effectum, quo decidit is, cuius est hereditas: dom cedere. At eo tempore renunciantis est incapax acquirendi hereditatem ob professionem factam. rinn. Ergo refugiatarius illam non potest obtinere, cum non proprio nomine, sed nomine renunciantis eam obtineat. Infertar ergo monasterium succedere, siquidem in illud iura sui Religiosi translata sunt. Profecto non apparet ratio, qua siu Monasterij cessione nouitius renunciare possit hereditatem sibi deferrandam tempore quo non tam ipsi, quam monasterio defertur. Est enim renunciatio rei alienaz, & non propriaz. Sic Tello Fernandez Leg. 6. Tauri à num. 55 Bolognet. leg. fin. num. 114. C. de probat. Seraphin. de priuileg. iuramenti, priuil. 21. num. 37. & 39. Spino spec. testam. gl. 12. num. 51. Azot. p. 2. l. 2. c. 2. 8. q. 6. & plures alij apud Sancium citandum.

Non est opus monasterij cessione, vt hereditas monachi ante professionem re. Non est renunciantis in cuiuslibet extranci favore pat. opus monstris obitu deferatur, quia nouitius renuncians monasterij cessione hereditatem viventis eo casu, quo eam renunciat, se ipsum denudat iure succedendi, & in resignatarium transferit. Quo fit, vt resignatarius ex hoc iure per resignationem illam acquisto succedit: & resignans omnino priuatus sit iure succedendi. Ergo cessio monasterij, aut illius consensu supermacneus est. Nam monasterium ius succedendi non habet nisi quatenus monachii personam ius succedendi habentem representat. At monachus etiam in sui iuris esset, nullum ius succedendi haberet; quia eo se per renunciationem abdicavit: Ergo monasterium nullum habere potest. Ita Conuar. de partis, p. 3. §. 2. num. 3.

178
Hac defen-
do, & ex-
pono.

144 Theologiæ Moralis Lib. LVII.

num. 3. Gutier. ibi, §. Dum n. p. tri tradieba-
tur, numer. 1. Baæza de non meliorandis fi-
liabus, cap. 14. num. 31. Gama decr. 375. n.
3. Metebach de succs. creat. l. 3. §. 18. num. 9. 3.
Sanchez l. 7. Decal. c. 6. num. 2. & alijs plures
Conar. relati.

**Auctoris
resolutio.** Profecto licet hoc verum omnino esse
conleam, quia tamen prima sententia proba-
bilis est, moneo eum Coar. & Sanctio ad
lites vitandas expedite, vt Monasterium
hanc gerat cessionem, quam enim agere potest
aliquis solemnitatibus in alienatione rerum
Ecclesiasticarum requisitis, vtpore hereditati-
tis non delatae, sed defensatae; Fator equi-
dem Monachum post professionem incapa-
cem esse in propria persona hereditatem ac-
quiritendis; non obinde sit, resignari cum
obtinere non posse, quia cum obtinet ex
iure sibi à Monacho tempore habili translate
Monasterium vero succedere nequit, cum
nullum ius monachi ex professione acquiratur
recipit enim monachum iure succeden di de-
nudatum.

to Sanch. l.6. Decal. c. 8.n. 5. talos cirans.
Non debet alium habitum induere, quia
potest, deposito fux Rel:igionis instrumento
tolis internis vestibus amictus omnino inco-
gnitus incidere. Ergo ea est habitus di-
missio, ex qua diauignandi datur occa-
sio, que licet non si frequens, & apta, ac
ea qua nouis vestibus quis indutus incidet,
sufficiat tamen, vt ei diauignandi non cognito
occasione exhibeat. Ita Stat. 10. 3. ac confir.
d. 2. 3. sed. 4.n. 28.

Probabilis censeo solam depositionem
habitus Regularis ob finem statum occu-
tandi, esse, veram habitus dimissionis, nec alius hoc con-
sensus non affumatur. Neque tunc habitus de-
positionem dicendam denuntiationem, aut
spoliationem, cum animo occurrenti stat-
um, sed veram, ac propriam dimissionem,

D V B I V M X L V .

Si quis habitu propria Religionis re-
tentio, seculararem exteriorus induat: in-
ciditne in excommunicationem?

CAPVT VIII.

*Circa Religiosi viri
clausuram.*

D V B I V M X L I V .

*Religiosus debetne in depositione ha-
bius alium accipere, ut censem-
tur vere ac proprie habi-
tum dimittere?*

182
Cerium
premitto.
Cap. VI pe-
culosa.

CERTUM premito. **C**ap. **Vt** perculosa. **E**cclio, interdictum esse omnibus Religiosis professis sub pena excommunicacionis ipso factio incur- tende temerariam habitus sue Religiosis di- missionem, **C**ap. **Vt** periculosa, **N**e Cleri- ci, vel Monachis, **Vt** periculosa Religio- sis euangandi materia subirabamus, disfrutius inbibemus, sic de cetero aliquis quamcumque Re- ligione tacite, vel expresse profusus in sebili- vel alibi temere habuum Religionis sue dimi- tat. Et inferius, si quis autem horum teme- rarius violator exierit, excommunicationi- muras fonsentiam ipso factio. Ratio huius prohibitionis est, ne Religiosi occasionem euangandi habeant, vt ex ex Cap proverbia colliguntur. Quiescere itaque, non ut Reli- giosis cencelatur vere habitum dimittere, de- beat alium accipere?

183 Debet quidem alium inducere habitum, quod
Debet alius alias non effex dimisio, sed inducere, & iportu-
inducere liatio. Ex sola nomine habitus Religiosis na-
habituem. tur, nisi alius habiens acceptuatur, non est Religiosis occasio diuagandi, non en-
falent indi, aut indecenter induit inceden-
te. Sic Sylvest. v. Excommunicatio 9. casu
24. nam. 52. Natura. summo. capite 27. man-
us. 131. Manu. 99 Regul. 10. 2. q. 76 articulo sex-

Inedit plene, quia licet illa occultatio non
sit materialis habitus dimissio, est formalis, **I**nedit in
- vera, si quidem ea facta, collatur ab excommu-
niciatione Regulati esse signum cognosciturum
Rei giosi status, ad quem occulendum ille
habitus materialis affinitur. Alias si retento
interius habitu, posset quis excommunicationem
dimittentibus habitum impotenter effigere,
facile legem prohibentem dimisit, etiam elan-
deret. Quoties autem lex penalis eludi potest
extensione non facta, committere Do-
ctores consentit extendi deinceps. **C**ap. In non-
nullis, de Iudeis, ubi iubetur Iudei inter
Christicolas commorantes, signum quoddam
gestare, quo valeant discei, qui si occulatum
geltent, penitus ibi impotenter afficiuntur. Sic
plures doctores, quos referat, ac lequierat. San-
chez l.6. Decal. c.8.n.63.

Non incidit. Quia in illo textu non qualibet dimagandi occasio prohibetur, sed quae sit per Religiosos habitus dimissione. Ac occultans habitum, non illum dimittit, sed retinet, licet occultum. Neque est verum, occultantem habitum dimittere signum status Religiosi, non enim illum dimittit, sed dissimilat. Ergo persona imposita dimittentibus ad occultantem non debet exterriri. Ita Sayr. de censor. l. o. cap. 33, numer. 9. & 10. Suarz tom. 5. de censor. cap. 23. sed. 4. numer. 33. & 34. & 10. m. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. m. cap. 5. numer. 12. & alij relati à Sanchez numer. 6.2. quae tentantem ipse probabilem faxis esse proficit.

Sententiā primā longe vetiorē esse 180
non dubito, sed habet eligere secundām. Ab Hanc-
nego enim, ex huicmodi habitus oculūs, ratione
finem legis eludi; non enim ita facta & probata, ut
religiosus incedere valeret. Incognitis rebus fīam
hibitūs, scilicet illo dimissō Preterea lex pandit
ad summum extendi potest ad cūm lib-
lita verborum forma comprehensiam; at
occultatio habitus non continetur sub dimul-
tione, sed potius est illi opposita; Ergo.

D V B I V M XLVI.

An à Monasterio egressus Religiosis interdicatur naturali iure?

¹⁸⁹ **C**ertum est, interdictum esse Religiosis à Monasterio egressum sine superioris facultate. Vnde autem hæc obligatio oratur, an ex iure naturali, an ex positivo, non facis est explorarum. Quæstio igitur est, an ad id ex iure naturali teneantur?

¹⁹⁰ Tenetur quidem, quia professione supponitur in-sita, & obedientia voto traduntur Religiosi renaturali. Præcisus gubernandi, à qua gubernatione le subtrahuntur furtiu à Monasterio, egressu. Sic Sua. tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 6. per totum speciem n. 8.

¹⁹¹ Non tenentur ex naturali, sed ex positivo iure, quia Monachus, quorundam professo erat Deo vacare, & salutis propriæ incumbere, rati, sed pos. siu. Alexander II. præceptum, impostruit in Cap. Iuxta 16. q. 1. ne à Monasterio egredientur & Trident. ses. 2. 5. o. 4. de Regularib. aperte hanc expressit obligationem, ibi: Non licet Regularibus à ius conuentibus recedere, etiam pretextu ad superiores suos accedendi, nisi ab eis missis, aut vocatis fuerint, gitter si ex naturali iure ad id obligati essent, speciali hoc positivo præcepto non indigent, ita nonnulli Anteores.

¹⁹² Ego quidem existimo, ad hocesse & positivo & naturali iure obligato. Nec enim est nouen, tandem rem & naturali & positivo iure prohiberi, quod autem Religiosi egressio sine prælati licentia iure naturali sit prohibita, vterius ostendo. Nam ex obedientia voto Religiosi non solum obligantur prælati patere, sed parati esse ad obedientium: quam dispositionem nequeant habere, com. à prælati oculis, & notitia recedunt, igitur quonies ex eo discessu potest scandalum vel infamiam Religiolum, Religioni generati: peccatum lechale est. Quia est manifestum signum custodiæ Religionis graniter esse violatam. At egressus diuinus modo consueto poterit à lethali excusari, quia custodia Religionis, & subiectio ad prælatum debita non videtur graviter lenti. Sua. 10. 4. de Relig. tr. 8. l. 1. c. 6. n. 10.

D V B I V M XLVII.

An semini fundatricibus Monasterij virorum interdictum sit ingredi: & an Religiosi possint admittere?

¹⁹³ **P**lus V. in constitutione, quæ incipit, Regularium personarum prohibuit in Monasteria virorum ingressum mulierum cuiuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, ac quacumque dignitate, aut preeminentia, praeditarum, etiam Comitissarum, Marchionissarum, Ducissarum. Ex quibus verbis est manifestum Imperatrices, Reginas, filias ac neptes Regum non comprehendendi, quia Co-

Ecclesiæ & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.

mitissa, Marchionissæ expresse fuere ut gradus sapienti, & quia sub generali prohibitione non consentur comprehensio ob supradictum earum dignitatem. Quæstionem autem nunca sub hac constitutione fundatrices Monasterij seu patroni comprehendendanum?

¹⁹⁴ Comprehenduntur quidem, quia sub illa verba **Mulieres cuiuscumque status, gradus, ordinis, conditionis &c.** manifestè indicant eas vulnile pontificis comprehendere. Coram fundatrices cum Duciisse, Marchionissæ, ac Comitisæ comprehendendantur, vndenâ poterunt fundatrices sanguinis Regie non sint, exceptari. Sic Sanchez l. 6. Decal. c. 17. n. 7. Laym. l. 2. tr. 5. c. 12. n. 5. manu. 11. expositi. constituti. Py. V. n. 3. Nisi forte (additum) in aliqua Religione fuerit regula earum ingressum permittens, cui regule censem, hoc constitutione non derogari ob declarationem Gregor. X. I. i. editam anno 1575. idibus Ian. & aliam eiusdem editam 23. Decembri. 1581.

Non comprehenduntur, quia sub prohibitiōne generali extraneis facta, quā non erat ¹⁹⁵ Non comprehendendi Monasteriorum patronas, & prehenduntur fundatrices de stirpe Regia ob earum dignitatem à generali prohibitione excludentur. fortiori fundatrices, & patroni ob earum qualitatem atētius Monasteria dependentem, excludi debent, ita Sua. 10. 4. de Relig. tr. 8. l. 1. c. 7. n. 6. Palio t. 3. d. 4. de statu Relig. pnn. 8. n. 4.

¹⁹⁶ Primam sententiam facio, esse probabilem **Hanc sententiam** quod argūmentum obstas defini non potest, vt affirmetur fundatrices comprehendendi sub constitutione illa in Religionea, in qua non est regula permittens earum ingressum, secus vbi est regula eum ingressum permittens, quia hæc constitutiones non ad derogandam regulas, sed ad derogandas facultates aduersas regulas fuere expedite.

C A P V T IX.

Circa Monialium clausuram.

D V B I V M LXVIII.

An Episcopi possint, Monasterium exempli ab eius iurisdictione subiectaque prælati Regularibus clausuram Monialibus indicere, & indiciam instare, an obseruetur?

¹⁹⁷ **E**cclœ, quibus in locis Moniales clauſuram debeant obſeruare. Sunt Nonnulla quidem eaque ſecularibus non patent. Quare ſi clauſtro ad Eccleſiam Monialis exeat, vel ad primi oſſij ianuam comuniter ſecularibus patenter, clauſuram violat, nec ab eius violatione excusat ex eo, quod Ecclesia aut oſſiū illud eo tempore,

N quo

146 Theologiæ Moral. Lib. LVII.

quo exit clausum sit. Quia id est per accidens Sic explicat Gregor. XIII. in sua *Bulla*, *Deo Sacris Virginibus*. Quam quidem clau- turam potest Episcopus indicere Monasteris sibi subiectis auctoritate Ordinaria: subiectis vero ledi Apostoli eorum auctoritate delegata. Ex parte decit datur a Trident. /f. 25. c. 5. & 2. de Regularib. Sed quia alia iunt Monasteria a iurisdictione Episcopi exempta, neque Pontifici immediate subiecta, sed Regularibus Praelatis: quæstern, in his Monasteriis possit Episcopus claustram indicere, & inde etiam iustitiae, an obliteretur.

198 Non potest V. ius, decretis non intenderunt dispositioni Bonifacij VIII. derogare, sed potius tam conformatum. At Bonifacius solam concilium Episcoporum, ut in Monasteria Sedi Apostolica immediate ibi, etiæ claustram indicent. Ea autem quæ Praelatis Regularibus subiecta sunt, eorum gubernationi subiecta: Ego Tridentini decreto, & p. V. constitutione aliena auctoritate habere non possum. Si quidem commune est, iurisdictionem declarantem & interpretantem intelligi debere cum eisdem exceptionibus, & limitationibus, ac est constituta declarata. Addo, p. V. Iolum d. xiiij. post Episcopos in Monasteriis Sedi Apostolicae mediate vel immediate subiectis claustram indicere vna cum superioribus eorumdem Monasteriorum. Quod intelligi debet, singula singulis tribuendo, hoc hoc est, post Episcopos in his, quæ immedia- te, Praelatos vero Regulares in his, quæ mediæ Sedi Apostolicae subiecti sunt: non autem ut possint Episcopi in his, quæ mediæ Sedi Apostolicae, & immediae Regularibus Praelatis sum subiecta. Alias non ita p. V. dicit claustram indicere iuxta formam constitutionis Bonifacij VIII. in Concilio Tridentino innovatam, & approbatam, sequente illam approbare, & innovare in omnibus, & per omnia. Sic Nau. comment. ad Regul. Llamas de methodo curat. in append. §. 5. Sanchez l. 6. Decal. o. 15. n. 21.

199 Potest equidem, quia licet Bonifacius VIII. in Cap. *Periculoso* claustrum horum Monasteriorum indicendam commiserit eorum Praelatis: inde tamen non inferitur, Tridentini decreto, & p. V. constitutione hanc facultatem Episcopis concessam non esse. Non enim absque causa Trident. cum de Monasteriis Sedi Apostolicae subiectis locutum est, omisit dicere, *Immediata subiectis*, sicut dixit Bonifacius: ut hac ratione Episcopus extenderet ad Monasteria Sedi Apostolicae subiecta sunt immediata sunt mediæ mediæ scilicet Praelatis Regularibus, quod p. V. ut omnem dubitationem tolleret, in suo mo- tu proprio incipiente *Circa Pastoralis* vide- tur expresse declararse. *Mandantes* (ait) *in virtute Sapientie Obedientie Primatus Archiepiscopis, & Episcopis*, quatenus in ciuitatibus, & Diocesis propriis presentes nostras litteras publicare faciant, ac in Monasteriis Monialium sibi Ordinario iure subiecti. In sis vero quæ ad Romanam mediate, & immediatè pertinent Ecclesiæ sedis Apostolica auctoritate una cum superioribus eorumdem Mo-

nasteriorum claustram, et primitur, quamprimum potest, seruari prochein. Conitat ergo ex his verbis Episcopos sedis Apostolicae auctoritate potest claustram indicere Monasteris Regularibus. Praelatis subiectis vna cum iplotum Monasteriorum Praelatis: id est, simul ac ipsi illorum Prelatis Monasteriorum, ita Praxis Episcoporum p. 2. v. *Monialis*, q. 4. & 8. Bartol. parte tertia de potestate Episcoporum, 102. numero septimo & octavo refutante ibi, & in r. m. Consilij in a Sacra Congregatione fuisse dictum Caltro palao tomo tertio d. 4. de statu Relig. C. p. 9. n. 7.

Hoc probabilis esse non dubito. Facto enim Tridentinum, & p. V. confirmatione, & immutata Bonifacij VIII. Constitutione, nullo modo eam derogaretur. Etiam ad constituentiam claustram auctoritatem maiorum praestent Episcopos, quæ Bonifacij VIII. praeflit. Ex hac enim majoris auctoritatis conciliione, feliciter in Monasteria Praelatis Regularibus subiecta non tollitur, nec ministratur Praelatis Regularibus potestas; sed potius illis fuerit. Ergo ab hanc concessionem non derogatur dispositioni Bonifacij VIII. sicuti iurisdictioni, quam habent Ordinarii absolviendi a peccatis, & censuris non derogatur ex eo, quod Religiosi eadem potestate ex privilegio potuerunt.

D V B I V M X L I X .

An Episcopo competit approbatio causa, ut Monialis Monasterij exempli è claustro egredietur?

201 C Ertum est, Episcopo competere huius causa approbationem, si Monialis sit Statu illi subiecta: vel est subiecta imme- diate Sedi Apostolicae, quia tunc non solum debet approbare adest causam legitimam egrediendi: sed etiam debet ut superior licentiam ad egrediendum impetrare. Solum de monialibus ab Episcopo exempta, ac regulari Praelato subiecta. Quæstern, in approbatione cause, legitimam egredens Episcopo competit.

Non competit, quia præterquam quod in vnu non est, concessa à Generali, vel primitur. Non competenti prælato, quibus hec Monasteria subiecta sunt, p. V. p. 2. incipit, *Decoris, & honestatis*, ibi: *Quia tamen infirmitas præter alias Ordinaria superiores, quibus crea Monasteriorum incameret, etiam per Episcopum, vel alium locum Odiuarium, etiam p. predicta Monasteria ab Episcoporum, & Ordinariis iuris*

202 Competit quidem, quia necessaria est Moniali non solum licentia & approba- Episcopi causa egredens data prælato Regulari, compiti, sed etiam ab episcopo ex confit. p. V. p. 2. incipit, *Decoris, & honestatis*, ibi: *Quia tamen infirmitas præter alias Ordinaria superiores, quibus crea Monasteriorum incameret, etiam per Episcopum, vel alium locum Odiuarium, etiam p. predicta Monasteria ab Episcoporum, & Ordinariis iuris*

Sect. II de Stat. Relig. Nat. &c. Dub. 147

jurisdictione exempta esse reperiantur, cognitio & expreſſa in scriptis appr. batā ſit. Ego non uiffit Praetorium Regulae uia licentia. Ita Nauar. commen. 4. de Regular. numer. 6. Azotor. 1.1.13. cap. 8 q. 9. Sma. 10. 4. de Relig. 8 L. 1. c. 9. num. 1. Barbol. p. 3. de poter. else licentiam concedere. Sic Additionar. ad Nauar. l. 3. confu. sit. de Regol. conf. 70. Zetola prax. Epis. p. 1. v. Monialis ad 16. q. anb. 2. T. ita uirage ſic fuſe a Sacra Congregatio decimum.

204

Manifestum est, sp. data p[ro]ij constitutio[n]e, prater licenciam p[re]latorum R[ec]gularium approbat[ion]em can[er]e ab Ordinario requiri. Vtum spectato viu ac contumidine c[on]d[em]natione approbat[ion]em hanc Ep[iscop]i necc[ess]ariam non esse, sed P[re]lator R[eg]ularis f[ac]ta tamen sufficere. Por[tu]m in Hispania sic video vsum obtinuisse, & e[st]etim P[re]lator, qui habet licentiam, & approbat[ion]em impetrare debet, est p[re]lator mediatis, vel immediatu[s], cui monasterium quod regim[en] & gubernationem submittit. Quia in p[re]fatis constitutionibus sic cauetur ab ipso villa distinctione de superiore medietate, vel immidiate, Nor[ma]t Sanch. l.6. Decale. 15. n[um] 28. vbi aduerterit, sibi hu[m]i]nusq[ue] superiore Abbatu[m] minime comprehendi, ut ipote codem clausu[m] p[re]cepto obligatam.

D V B I V M L.

Ob causas similes illis, qua à Pontifice assignantur, ut Monialis licentia egressus imperiatarum potest ei licentia comediri?

205

Premitto, Bonifacium VIII. Cap Pericula
leso, de statu Regul in 6. tituli eius locu-
tum, eam solam legitimam causam affi-
gnans. Si Monials labores tanto, et calamitati
bo, quocum abique gravi monialium pericu-
lo, vel scandalo hard posset in Monasterio
commariori. Atius Tridentinum legitimam
causam ab tuo Ordinarij reliquise, p*ro*mo
V. in sua constitut*io*n*e*, p*ro*p*ri*e, *de*c*ri*s, & ho-
n*est*at*i*, causam legitimam exp*re*ssisse eam else
*M*agnam incendiam, infirmitatem lepre, *et* an-
epidemiam. Nomin*e* quidem magni incen-
di Doct*ri*na inter ger*re* incendium, cui succi-
p*tu*ntur, valeat ab i*ps*ae pericula pereundi
Moniales si intra clau*st*ra commoreantur. Sub
lepro*ma* nomine infirmitatem contagiosam, ob
quam infatu*s* aisolet*ur* a commun*i* confortio
lepatari. Sub epidemia appellatione n*on* solum
morbus peccatorum maiorem partem aggr*o*-
torum intermixta acled morbum qui facile
ad alios i*trans*f*er*atur, licet maiorem partem
eorum, quos tet*ra*non enec*te*. Sanc*th*. 16. De-
c*ale*. 1. 5. n. 3. Suas. 10. 4. de Relig*tr*. 8. 1. c. 9.
3. lam reg*is* ro*man*us ex causa simili pref*ab*
pe*ci*ti licentia eg*re* s*an*ct*is* Moniali concedi?

206

Non forest

else licentiam concedere. Sic Additionar. ad
Nuuar. l. 3. consil. iii. de Regal. conf. 70. Zetola
prax. Episc. p. 1. v. Monitul. ad 16. q. anb. 2.
Tetraurque sic fuisse a Sacra Congrega-
tionem decimum.

Poest equidem ad casus similes dispositio
Pij V. extendi, qua illa non est extensio for-
malis, sed materialis. Recepit enim est apud
Ductores dispositiōne legis nō cūlum fatuor-
abilem, sed & odiosam ad casus similes ubi ra-
tione decidendi comprehensos extendi, quia il-
la non est dicenda extensio, sed inclusio. Ita
Nau comment. 4 de regul. m. 8 Gutier. l. i. ca-
non. qq. 1. 4 n. 9. Az p. i. l. 3 & 8. q. 1. manu. r.
1. 99. regui q. 49. a. 3. Zenedo collect. 31. ad
fexi. de ver. Sanch. 16. Dicalec. 15. n. 37. alios
citans Barbol. p. 3 de poest. Epis. abeg. 102. n.
16. Snat. 10. 4 de Relig. 18. 8. l. 1. 6. 9 n. 3.

Hoc dicendum existim. Nam eadem ratione licet in *Antheni Vi. causa de appellat. & Leg. Regia 3.iii.7 p.6.* enumerentur quatuor ²⁰⁸ Hor dicen-
cuius, ob quas tantum exhortare fuisse possum, dum reor,
d. fidenter cōmmittere Doctores apud me in l.
i. de p. imog c. 9. n. 32. ex causis similibus ea re-
vocationem fieri posse. Et huc i. fin C. de revo-
cand. donation. statuor ab solas causas ibi
expresas reuocari donationem posse: sicut ac
committere Doctores ob causas similes idem
posse p. 1. Ergo in prælenti etiam si Pon-
tificis tres solum causas enumerarit, si alia se-
miles, vel efficaciores apponantur, licentia est
concedenda.

D V B I V M L I.

Ob morbum letalem quidem Monialē
si in Monasterio persistat, reliquis au-
tem Monialibus non contagiosum :
potestne egrediendi licentia concedi?

Pono Moniales morbo corpori periculoso
i ipsi, quique indicatur interemptum eam
in Monasterio perficitur, vel ob aeris intem-
perie, vel ob epidium, quo imbi afficitur, vel
ob medicaminum penitentiam, vel ob longam
Medicorum diffaniam, & c at n i Monasterio
egrediatur, creditur a pericolo liberandan
non tan. E hu usmodi monibm indicatur pos-
se communiter reliquas Moniales insiceret:
biungit enim est, num ei possit egrediendi li-
cencia concedi?

Concedi potest, quia legiflator humanus non videtur obligare posse, ne non quis fugiat mortem, etiam supposita voluntaria assumptione. **Potest** conatus obligatione, nisi ea in fuga bonum cedat.

nuce maxime periclitare: ut contingit in
bello, & in Religiosis commorantibus in
regione infecta, qui si ibi habitate compelli no
polsent, conuenientis dissoberetur. At ex egl
i vnius vel alterius Monialis infirme, cuius
valerato speratur extra claustra, intra autem
desperatur: non videtur bonum communie casti
tatis, ac Religiosi periclitari: Ergo non est ce
rendus Propterea fex suo precepto ad claustram in
hoc castro obligare voluntate Sicut Nam *comenies*,
4. de *castris*. n. 9. *Suar.* 10. 4. de *elig.* 17. 8. 1. c.
9. n. 9. eam probabilem else *Palao* affutat. *re*
3. d. 4. de *statu Relig. pun.* 9. m. 5.

207

*Hoc dicen
dum reor.*

209

Porest cor-
cedi.

N 2 Non

148 Theologiæ Moraliæ Lib. LVII.

211
Concedi similis, ed potius dissimilis iis, quas Pius non potest. **V.** Legitimas esse expressit Nam Pontifex eas causas legitimas esse expressit, quæ non tam bonum speciale singulariter Monialium quam conuenient spectabantur, constat ex affligitione magis incendijs, infirmitate lepræ, & epidemie, quæ toti conuentui detrimentum inferuntur: Ergo causa singulariter nociva simili non est iis, quæ à Pontifice enumerantur. **I.** Gotier. l. 1. **C.** Canon c. 99. c. 14. nn. 7 Laym. l. 4. tr. 5. c. 12. num. 1. Sanchez l. 6. Decalog. c. 15. n. 39. Zerola prax. Episcop. p. 2. v. Monialis, fine. Zenedo collect. 31. ad sext. Decent. Manu. tom. 1. Regul. q. q. 49. a. 3. Barbosa parte tertia de potest. Episo. allegat. 102. num. 21.

212
Primam eligo sententiam communem esse, & consilendam non dubito: primi tamen harero fatis quidem probabili. Nam causa hæc non videtur dissimilis iis, quos ut legitimos Pontifex expressit, inquit potius sub illis contenus. Non enim Pontifex solam caulan publican, & toti conuentui nocuam sp. & classe videatur, sed etiā singularem singulis Monialibus periculorum. Quod exemplo incendijs P. Starius n. 11. probat. Si enim fingeremus incendijs talis esse conditionis, ut eo una, vel altera moniali pericitaretur, nisi exiret è claustrum, reliquis abque periculo manentibus: cui dubius esse potest, illas Moniales periculo obnoxias legitimam egressus caulan habere. Ergo ex partite rationis quoties ex incendijs vel bello, vel aegritudine, vel alia causa periculum manifestum adit in claustrum observatione, cesseret verò extra illam: legitima erit causa egressus.

DVBIVM LII.

Pœna proscriptæ Monialibus clausuram violantibus, afficiuntur Monialem legitimo titulo egressum è conuentu, sed inique extra claustra commorantem?

213
Recolo potius à iure prescriptus. **E**cclœ quæ pœnia subiaceant tum Moniales illicite egradientes, tum comitantes, vel aliquomodo cooperantes, ad egressum. Bonifacius VIII. pro huiusmodi acti, subiit nullam pœnam tulit in *Cap. Periculoso*, neque Tridentinum. At pius V. in constitutione, que incipit, *Decoris & honestatis* pœnam excommunicatiois reservata imponit aduersus egradientes, seu licentiam egressus quomodocumque concedentes aliter quam in constitutione permisimus est. Item aduersus concomitanes, vel illarum receptacrices personas, sine Ecclesiasticas, consanguineas, vel non Insuper aduersus egressas, & superiores licentiam concedentes fert Pontifex priuationem dignitatum, officiorum & administrationum, quæ eo tempore obtinent, redditique ad ea inhabiles, & ad alia in posterum obvenientia. Quæsiemur itaque, an he pœne afficiant monialem legitimo titulo egressam, sed inique extra castra cōmo rante?

Non afficit. Quia pontifex has pœnas indixit egradienibus aliter, quam ipse disponit. **N**on afficit. At Monialis haec non aliter est egræsis, licet aliter post egræsum commoretur. Ego he pœne illam minimè comprehendant. Sic Sanchez. l. 6. De al. c. 15. n. 70.

Afficit equidem. Quia pontifex has pœnas monialibus indixit egradienibus aliter, quam ipse se disponuecat, & morantibus extra claustra sine necessitate. Ego commorans extra claustra sine necessitate, non egreditur à monasterio qualiter pontifex præscriptis liquet, non impler illam conditioem ut solu durante necessitate extra claustrum commoraretur. Profecto Monialis, que extra Monasteria vagatur, propriè dicitur à monasterio egradiens. Quia ad hanc denominationem non est spectandus primus egressus physicus suffici moralis, & continuatus. Ita Llamas in metho curat append. paragrapbo 10. valo tom. 3. d. quarti. de statu Relig. p. 10. num. 21.

214
Afficit pl. 215
At Monialis haec non aliter est egræsis, licet aliter post egræsum commoretur. Ego he pœne illam minimè comprehendant. Sic Sanchez. l. 6. De al. c. 15. n. 70.

216
Veriorem hanc partem esse indicat. Nam pontifex imponens priuationis, ac inhabi. Verioris latitis pœnam non fuit sibi verbo *Egressus*, sed *Monialis*, ut tacitè insinueret illis verbis idem significari. At constat, monialem egressam, & ultra tempus necessarium in sæculo commorantem statum pontificium violare: Ergo his pœnis afficitur.

DVBIVM LIII.

Excommunicatio hec, & officiorum, dignitatum, ac administrationum priuatione afficitne, Episcopum committantem Monialem, vel inique licentiam impertientem, seu approbantem egressum?

217
Episcopum non afficit, quia textus ap- Non afficit
ponendum pœnas, expresse Episcoporum. Episcopum
non agit mentionem. Sed solum gene- ratim dixit, excommunicatione subiacere comitantes inique egressum, vel illam re- ceptantes licentiamque exenti aliter quam præscribitur concedentes. Et infra, tam egressus, quam præsidentes, & alios superiores predictos ei licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus, officiis & administrationibus per eas, & per eos tunc obentis priuat; & illos ad obrenta, & ad alia in posterum obvindenda inhabiles decernit. Quæ quidem omnia de Regularibus prelatis, aliisque Ordinariis videntur tantum intelligenda, non de Episcopis quorum expresa mentio non est fa-cta. præcipue cum in *Cap. Periculoso*, de sententia excommunicat. in sexto decimatione, nulla suspensione Episcopos ligati, nisi illorum expresa mentio fiat. Haec autem priuatione, & inhabilitas dignitatum officiorum, &c. eit quædam suspensio: Ergo saltem hanc pœnam Episcopi non contrahunt. Sic nonnulli, quorum sententiam

Sect. II de Stat. Relig. Nat. &c. Dub. 149

sententiam probabilem esse Castro Pohlo
10.3. d. 4. de stat. Relig. pun. 9. n. 2.

²¹⁸ Episcopum excommunicationis poenitentiā monialem inique egressam comiteatur, vel recipiat, vel licentiam ab ipso causa legitima concedat. Quia à pena excommunicationis non possunt eximi Episcopi, eo quod illos non fuerit expresso iuramento facta, ad eam enim poenam incurram, ea mentio necessaria non est, ut colligatur ex Cap. Quia periculoso, de sent. excommunicantibus in 6. De pena autem priuationis incurrit Episcopus, inique licentiam concedens. Quia hæc priuatione & inhabilitate non est suspensio, que sit censura: & in Cap. Quia periculoso de suspensionis censura videtur. Pontifex locutus. Ita Manuel. t. 1. Regul. qq. 9. 49. a. vlt. Sanchez. l. 6. Decal. 15. num. 72 Palao ciuans.

²¹⁹ Autoris. reor. Existimo id certum esse, si de excommunicationis poena loquamus ob rationem praedictam. Si de priuatione dignitatis, officiorum, & clero procedat, non est ita certum. At probabilius reor, eam penam Episcopos inique licentiam concedentes incurtere, quia ibi expressa Episcopi facta est mentio, siquidem dixit tempore Episcopi, & Regularis Praefatæ, hanc licentiam concedere, & postea subdidit priuationis penam aduersus superiores predictos eis licentiam huiusmodi concedentes: Debent ideo hæc verba intelligi de superioribus, de quibus immediate antea mentionem fecerat: ac hi erant Episcopi, ac Regularis Praefati: Ergo omnes hi eis poenis comprehenduntur.

D V B I V M L I V.

Monialis, qua ex uno Monasterio in aliud remeat, si in via accedit, ut ad locum accedat, in quo aliud Monasterium ex quocumque Ordine existat: potestne inibi hospitio recipi?

²²⁰ Nominalia, sepono, & statuimus nullis nunc.
Ceterum est, omnibus cuiuscumque sit conditionis, excepto Rege, Reginæ, eorumque filijs, nepotes ingressus in Monasteria Monialium prohiberi. Cap. Periculoso, de stat. regal. in 6. Tridentin. sessio. 25. c. 5. As infantibus minime prohibere, nec Moniales illos admittere Perpetuo autem amientes minime excipi posse. Nam iij tanquam ebrii, & dormientes hac obligatione ligati sunt, licet ob rationis defectum ab illius observatione exculpetur, quam excusationem habere nequenter eos liberta introducentes, vel admittentes, sicut non haberent, si ebrios, & domintes introducerent. Suarez, tom. 4. de Relig. rr. 8. lib. 1. cap. 10. num. 3. Sanchez l. 6. Decal. og. cap. 16. num. 8. Dubito vero de Monialibus licet est Monasterio egressis, an eis licet Monasterio ingredi: Et quidem ingredi posse in proprium Monasterium, ubi professæ sunt nemo dubitabit, cum solùm obvrgentem necessitatem, & licentia in scriptis obtenta, permisum eis est extra clausura mas. Eſeb. S. Amend. Theol. Mor. Tom. VII.

nere. Quæstio igitur est, num Monialis, quæ ex uno Monasterio in aliud remeat, si in via accedit ad locum, in quo Monasterium existit, siue sit eiusdem Ordinis, siue diversi, possit abi recipi hospitio?

Potest equidem, quia sic recepta clausura servat eo modo, quo potest, & recipientes potest recipere hanc hanc oblationem. Ergo nulla pietas ibi clausura violata: nec credendum est, Ponitificem huiusmodi ingressum adeo Monialis honestat agnatum interdictuisse. Sic Lamas metho curat. append. §. 11. fine.

Non potest sine superioris Monasterij illius licentia, quia cum non sit illius Monasterij, sed Recipi non alterius, comprehenditur sub prohibitione potest. Concilij interdictis ingressum omnibus, qui ad conuentum illud non pertineant. Licentia vero dat potest, si eo in loco non ad aditum hospitium, quo commode, ac decenter noctem ducere valeat, quia eo casu honestati monialis, & decentiae habitus Religio si consultatur. Ita Palao tom. 3. d. 4. de stat. Relig. pun. 10. §. 1. num. 4.

Distinguendum cum Sancio l. 6. Decal. 6. n. 10. else reor. Primam sententiam admitto, si Distinguenda Monasterium sit eiusdem Ordinis, & habitus dum existit si diversi autem sit, secundam amplector, quia mo. comparatione monasterij eiusdem ordinis cessat prohibitionis ratio, nempe ne extranea illius ingrediantur. At monialis eiusdem Ordinis & habitus extranea à conuento non est, sed moraliter propria illius. Ergo ingredi potest, siue hospitij causa, siue gratia animi recreandis, aut laetimoniales innisendi. Hæc autem licentia concedi è monialium Praefato posse etiam si alieni habitus sit monialis, existimo, si eo in loco non sit aliquod hospitium in quo noctem commode ac decenter ducere valeat. Quia Religio charitas, honestasque monialis sufficientem causam huiusque licentiae concedendæ exhibent.

D V B I V M L V.

An Praefatus conuentus possit vices suas Abbatissæ committere, vel confessari, ut ipsi ingrediendi in Monasterium alii licentiam expediant?

Ceterum est Episcopum licentiam hanc concedere in Monasteriis sibi sedique Cetera super Apostolicae immediate subiectis: in aliis vero Regulares Praefatos. Nonnius autem Episcopi venire Abbatem, priorem, & quemlibet alium iurisdictionem quasi Episcopalem habentem. Non enim dignitas, sed officium, & iurisdictione nomine Episcopi spectatur. Item Vicarium Episcopi, & Capitulum sede vacante. Quia hi sunt Ordinarii, quibus Monasteria Episcopali iurisdictione omni subiecta, submituntur. Debet autem hi speciale mandatum habere præcipue quoad monasteria sedi Apostolicae immediate subiecta. Quia haec non auctoritate Ordinaria, sed delegata ab Episcopo reguntur, quæ ex Vicariatus designatione non censemur N. 3. communicari;

150 Theologiæ Moral. Lib. LVII.

communicari. Barbosa p. 3. de potest. Episc. allegat. 102. num. 28. Nominis autem superioris intelligi Regulari. Prælatum illum sive Pro-Generalem, sive Prouincialem, sive localem, cui Monasterium subiicitur, quia solum subiectionem, & gubernationem Concilium spectavit. Stat. tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 1. cap. 10. num. 12. Quæsiemus vero num Prælaetus consentens posse, circa licentiam ingrediendi, vices suas Abbatissæ, vel confessario communicare?

225 Potest quidem, quia potestas haec iure Ordinario Prelato computatur. Ergo potest eam cuilibet communicare. Sic Navar. comment. 4. de Regulari. numer. 60. Manu. p. 1. q. Regul. q. 46. articul. secund. Graf. p. 2. decision. l. 4. c. 13. num. 6. Sanchez lib. sexta. Decal. capit. 16. numer. 22.

226 Minime potest, quia Concilium ses. 25. n. c. 5. hanc delegationem videtur prohibuisse, cum dixit nullum alium præter Episcopum, & superiori hanc licentiam impetrare posse etiam cuiuscumque facultatis haec tenus concessi, vel in posterum concedendi priuilexi. Igitur nec Abbatissæ, nec confessario haec facultas potest committi. Ita Stat. tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 1. capite 10. n. 14.

227 Hoc probabilis est indicio. Scio autem ab aliquo Doctore obiici, frequenter contingere casus, qui necessarij ingressum postulant, & superior absit, ergo expediebat, hanc potestatem Abbatissæ aut confessario communicari. Sed facile respondeo, absque communicatione facultatis huius absolute, casibus his posse prouideri: si superior eam facultatem ingressus concedat ei, cui Abbatissæ, vel confessarius expedire iudicaretur. Vnde Abbatissæ, vel confessario non committitur facultas, sed causa iudicium, ut facultas à superiori concessa habeat effectum.

rose, vt licentia in scriptis expediatur. Sic Llamas me. ho. curat in append. §. 6. Ioan. de la Cruz l. 1. de statu Relig. c. 5. dub. 2. conl. 3. notab. 3. barbola p. 3. de potest. Episc. allegat. 102. num. 57. Et in remis. concil. ad c. 5. ses. 25.

In his plane procedit, quia Concilium absque vila exceptione de casibus necessarij licentiam in scriptis requirit. Et licet ingref. his. Procedit sus Medicis, Confessoriis, Visitatoriis artificis à iure est Concessus, quando adeit necessitas: at hanc examinare, & approbare, Episcopo, vel superiori monasterij compedit. Imò aliquando expeditis eis tæpè hanc licentiam aliquibus ex his ministris abegare, vnde penes Prælatum erit causam ingressus recognoscere. Ita Navar. comment. 4. de Relig. n. 6. Sanchez lib. 6. Decal. c. 16. numero 34. Graf. part. 1. desig. libro quarto capite 25. numer. 8.

Cum his probabilius opinor, addens tam, si haec licentia in scriptis commandat, Autem possit obtinari, vt excludat casum, quo ex *restatu* expectatione præfate licentia grane incommodum timeretur. Non enim lex humana cum eo obligat rigore: in d' nec obligaret licentiam vel ore tenuis expeditare, si ex ea expectatione grane periculum imminet.

D V B I V M L V I I .

Si casu, quo à superiori expectari licentia negnat, ut quia necessarius ingrediatur claustra, nec licentia, aut arbitrium Abbatissæ commissum sit: huius consensus estne expostulandus?

I Abbatissæ commissa sit à Prelato facultas concedendi licentiam, vt contra Cerum miti potest iuxta aliquorum probabilitati sententiam, de quo suprà: vel secundum nostram resolutionem concessa sit à superiori facultas iis, quibus Abbatissæ necessarium esse indicaverit: certum est, hanc facultatem, vel hoc arbitrium ab Abbatissæ esse expostulandum, vt sic fiat ingressus ex superiori facultate. At si nec licentia, neque arbitrium commissum Abbatissæ sit; quæsiemur, an consensus ingrediendi claustra ab Abbatissæ sit expostulandus?

Expostulandus est, quia credendum est. Prælatum pro his casibus urgentibus, quibus Expoful- confuli non potest vices suas Abbatissæ co- dus ab- missare, vt maiori cum decencia faciat ingressus, & quoad fieri potest lex de præmitenti- batissim. sensu. di licentia obferetur. Sic Sanchez lib. 6. De- catalog. cap. 16. num. 37. Manu. tom. 1. q. Re- gul. 9. 4. 6. art. 2. & 9. 4. 7. a. 4.

Non est expostulandus, quia Abbatissæ facultas haec committi non potest, vt ex Trident. Expoful- superius ostendit. Et licet committi possit ar- bitrium, seu iudicium de legitima cauila, id non postulat Abbatissæ officium, cum cul- ter alteri singulare committi valeat. Igitur postulanda illius licentia non est. Ita Graf. decisi- 1. 4.

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom. VI. VI.
E. LV
C

D V B I V M L V I .

Licentia exhibenda à superiori in scri- ptis. ut quis Monialium claustra ingrediatur, procedit in casibus frequenter occurribus, & à in- re concessis?

228 Nonnulla suppono. S Vppono, modum, quo haec licentia concedi debet, à Concilio præscribi, nem- pè vt sit in scriptis, vi rarius, matru- rique consideratione concedatur. Vnde ex- stimo lethaler delictum, & excommunio- ne à Concilio statuta afficienda, qui licen- tia ore tenus concessa contentus Monasteria Monialium fuerit ingressus, cum posset li- centiam in scriptis obtinere. Quæsiemus au- tem, an id procedat in casibus frequenter occurribus, & à iure concessis, quales sunt ingressus Medicis, Confessarij, Visitatoriis, artificis, ac similiis?

229 In his non procedit, quia horum ingressus à iure est concessus, supponente quidem sapientissime esse necessarium, & mole- stum admodum ad superiorum semper recur-

Sect. II. de Relig. Stat. Nat. &c. Dub. 151

l. 4. c. 23. num. 6. Nauar. comment. 4. de Regul.

andias, vel recipias. Quæ verba eti clare
præcepitam non conuineant, denotant tamen
manifestè non esse causam legitimam ingre-
sus electioni Abbatissæ præclse, cum totum
id extra clausuram, ianuis Ecclesiæ clausis, fe-
ri valeat. Ita Miranda Manu. Prælat. tom. 2.
tr. de Sacris Monial. q. 2. articulo 15. Sanchez
l. 6. Decal. cap. 16. num. 50. Suat. tom. 4. de re-
lig. tr. 8. l. 1. c. 10. num. 23. Manu. tom. 1. qq.
Regul. q. 46. art. 5. Nauar. comment. 4. de re-
gular. num. 59.

²³⁵
*Auctoris
sententia.*
Ego autem existimo (quoniam hoc verius
esse rear) confensum tamen Abbatissæ cui-
libet ingrediens ex licentia superioris in scri-
ptis obiecta, esse necessarium. Quia cum
Abbatissæ conuentus regnum sit com-
munitum, credendum non est, superiorum
contra eius voluntatem licentiam aliqui illuc
ingrediendi, impertire. Monasteriorum, licentiam
absolute concessam ad ingrediendum Monia-
lium conuenientem, primo ingressu finiri, nisi
aliud expresse in cœcione declareatur. Quia
est dispensatio aduersus clausaram iure com-
muni statutam, ac proinde strictè est inter-
pretanda. Barbola p. 3. de potest. Episcop. alleg.
102. num. 59.

DVBIVM LVIII.

*An legitima sit ingrediendi clausura
Monialium causa exhortatio fa-
cienda, suscipiendaque in
electione Abbatissæ
suffragia?*

²³⁶
*Nonnulla
suppono*
Bonifacius VIII. Cap. Periculoso, de sta-
tu Monachor. in 6. causam rationabilem
circumcausas manifestans ingrediendi Monialium
conuentus expostulat. Tridec. s. 25. c. 5. hoc
legitimi in-decretum declarans, vel limitans, eam cau-
sam indicat rationab lem, quæ necessaria est.
Idem tradit Pius V. & Gregor. XIII. in suis
constitucionibus. Quanta vero debet esse
hæc necessitas, neque Concilium neque
Pontifices definitum, neque commodè pore-
rat definiti, cum ex causis particularibus,
eorumque circumstantiis dependant: ideoque
prudentis arbitrio reliquere. Illud vero est
certum, non requiri extremam, neque stri-
ctissimam necessitatem: sed granem sufficie-
re, cui moraliter succurreri non possit absque
Monasterij ingressu. Suat. tom. 4. de Relig. tr.
8. l. 1. cap. 10. num. 17. Sanchez l. 6. Decalog.
cap. 16. num. 40. Barbola p. 3. de potest. Episcop.
alleg. 102. num. 48. Porto minor causa requiri-
tur pro femininatum ingressu, quam viro-
rum: & pro ingressu matris, & rotis, alte-
rinique consanguineos, quam pro extraneis:
Pro ingressu diurno, quam pro nocturno: pro
ingressuque in priora receptacula, quam in
officinas interioribus, & cubicula, qui minus
clausuram ostendit. Suat. ibid. Quæsiem
autem num sit legitima causa ingrediendi
exhortatio facienda, suscipiendaque suffragia
in Abbatissæ electione?

²³⁷
*Causa est
legitima.*
Causa est legitima, quia non decent hæc,
sicut nec visitationis denunciatio publicè fieri.
Sic nonnulli, quos prelio nomine refert
Castro Palao tom. 3. d. 4. de statu Relig. pun.
10. S. 30. p. 3.

²³⁸
Causa le-
Non est legitima causa, quia expresse Tri-
dentinum s. 2. c. 7. de Regularibus dixit: Is-
giuia non qui electioni præf. Episcop. sine aliis su-
perior clausura Monasterij non ingrediatur, sed
ante cancellorum fenebellam vota singularium

²³⁹
*Auctoris
refutatio.*
Hoc eti indico. At si ob monialium in-
quietudinem, subornarii periculum, vel
ob aliam causam superiores iudicent, opus
esse ingredi monasterium, & in illius Capit-
tulo electionem facere: posunt equidem,
quia Concilium necessarium ingressum non
renouavit c. 5. permisum, sed declarauit, so-
lam electioni assentient non esse necessita-
tis causam. Sanchez Manu. *suprà* relati, &
Barbola tom. 3. de potest. Episcop. alleg. 102.
num. 46.

DVBIVM LIX.

*An famulae possint admitti pro priuata
Monialium ministerio
directè?*

Directè admitti posunt, casu quo per-
sona nobilis esset, a græque valetu-
dinis, aut nimis senectatis, nec saticei per
laicas, aut famulas Monasterij consuli possit,
qua hoc plane ad necessitatis causam redu-
citur. Sic Sanchez. l. 6. Decal. c. 16. n. 66.

Non posunt directè admitti ad nullius pri-
uatae Monialis ministeria: sed omnes debent
recipi, ut conventui deserviant. Quia obliga-
tionem habet infirmis consulendi, vnde si per
receptas ad Monasterij servitium famulas id
praefare non valeat, alias recipi posunt. Ita
Suat. 10. 4. de relig. tr. 8. l. 1. c. 10. n. 20.

Certum est, ex parte conuentus legitimam
causam esse ingressum, si moniales indigant
ad infima domus officia, & ad curandas in-
firmas feminis servitricibus. Sæpe enim mo-
niales choros addicte non valent his officiis
incambere: & cum non adsint laice seu con-
versæ, per quas commodè præstari possint,
opus est has famulas excipi: debent tamen re-
cipi sub conferuandæ clausuræ conditione.
Manu. 10. 2. 29. regal. q. 46. art. 7. Pro ministe-
rio autem priuatae Monialis directè attenti
decretis Consilij ac Pontificum, indicari, non
posse famulas excipi, quod si eis lucen-
ti nequeat per receptas ad Monasterij com-
mune ministerium possint alias recipi, esto ea
intentione recipiuntur, ut singularis aliqui
famulani applicentur. Addiderim iam vñ
receptum (ne scio, quanta introducentium
securitate) priuatis Monialibus haud difficile
famulas permitti.

DVBIVM LX.

DVBIVM LXI.

Frequens accessus ad colloquendam Monasteria prohibita, induciturne, duobus solum actibus?

Sub accessu prohibito comprehenditane litterarum immisso?

²⁴⁵ **Premitto**
Pontificium
decreta.
Suppono, in cap. Monasteria, de vita, & honeste, Clericis expressè Alexandrum III. intendenter accessum frequentem ad Monialium monasteria remouere, dixisse: Monasteria monialium si quisquam Clericus sine manifesta, & notabilis causa frequentare presumpserit, per Episcopum, arceatur: et si non defisterit, ab officio Ecclesiastico reddatur immunitus: si laici, excommunicatione subdantur. Et à causa fidelium fiant penitus alieni. At Bonifacium VIII. in cap. Periculoso, de statu Monach. in 6. non solum frequentem accessum, sed accessum ad ea monasteria interdicto tam viris, quam foemini, nullique aliquatenus in honesta persone, neque etiam honesta, nisi rationalis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinet, speciali licentia ingressus patet ad eadē Moniales. Certe accessus prohibitus in cap. Periculoso, est aditus ad Monialium Monasteria gratia videndi, sed colloquendi cum Monialibus: nam si ex alia causa illuc accedit, sub illa prohibitione non comprehenditur. Suarib. 10. 4. de relig. tract. 8. l. 1. c. 10. d. 24. Dubito autem, quis sit frequens accessus? an ex duobus solum actibus inducatur.

²⁴⁴ **Inducitur**
quidem.
Inducitur quidem, quia duplex actus sufficiens est, maxime in re ad eō grati, ut verbū frequentare vis saluetur. Sic Glos. ad cap. Monasteria. Abbas num. 5. Quæstionem indecisam relinquens. Colmas in pragmat. ad cap. Frequens, s. quapropter, f. l. 5. 4. Stepan. Grat. discepti forens. c. 393. n. 18.

²⁴⁵ **Non inducitur.**
Non inducitur duabus actionibus, quia si inter unum & alterum accessum longam interponatur tempus, nullatus dici potest quis frequentem accessum habere. Ita Nauar. comment. 4. de regular. num. 6. 1. Manu. tom. 1. 99. Regn. quæst. 45. a. 4. Sanchez l. 6. Decal. cap. 16. num. 110. Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 1. c. 10. n. 25. Barbol. tom. 3. de potest. Episc. alleg. 102. n. 79. & alij apud Sanchez.

²⁴⁶ **Auctoris**
resolutio.
Existimo, ex communī modo loquendi hanc quæstionem decidendam esse, & prudenter arbitrio relinquendam. Vnde Nauarus, & Manuel putant non esse frequentiam, si annis singulis tribus vel quatuor vicibus quis accedit: bene tamen si tribus diebus continuis. Llamas afferit in mehbo. curat. append. §. 4. frequentiam constitui, si duabus vicibus una die, vel duobus diebus continua quis accedit. Sequor Sancium affitmanter, ex unico accessu singulis mensibus, vel ex accessu trijbus diebus continua fieri frequentiam.

²⁴⁷ **C**omprehenditur quidem, quia his decrevis non tam accessus materialis s. corporis, quam formalis mentis prohibetur. Ergo cum missione litterarum mente quis ad plate. Monialem alloquendam accedit, sub proibitione accessus comprehendetur. Certe in capit. clericis 8. 1. sub eisdem penis prohibetur clericis secreta per domesticos moniane mandare, sub quibus est prohibitus ad eius domicilium accessus. Præterea Gregor. X III. teste Nauario conf. 60. de sent. excom. qui buldum Regularibus præcepit sub latente excommunicatione, ne in Ordinis Monialibus fecerint. Et Roma est decretum à Pontificis Vicario promulgatum (eodem Nauarro comment. quart. de regular. numero 6. 1. aliter) nequis vir, vel formina noctu, aut die loquatur, vel scribat Moniali alicui, vel Prælate, vel puellæ in Monasterio quacumque ex causa inchoate absque Vicarij eisdem, aut Prostotoris Ordinis licetia, sub pena quingerorum aureorum, & alijs arbitriatis. Ergo satis indicatur Pontificis intentio litterarum immisionem, que quidem nonnullam maius damnum spirituale Moniali, quam allocutio inferunt, vbiq; prohibentis. Sic nonnulli Doctores plus partati rationis, quam decretorum tenori inxi.

²⁴⁸ **M**inimè comprehenditur sub accessu prohibito litterarum immisso, quia cum quis il. non cum litteras mituit, haud propriè dicitur ad il. prebendum accedere. Nam accessus in sua propria fiducia. gratificatione sumptus, est aditus, sed propinquatio. At in legibus, ac præceptis non sunt verba improprie sumenda, præcipue ad effectum extendenti prohibitionem; ergo nullatenus litterarum immisione sub proibitione accessus debet comprehendendi. Ita Suarib. 10. 4. de Relig. tract. 8. l. 1. cap. 10. numero 28. Nauar. ubi f. Barbol. p. 3. de potest. Episc. alleg. 102. num. 8. 0.

Cum his sentio pro certo existimat, sub accessu missionem litterarum non venire. Hoc est. Nam Gregorij decretum pro illis Regularibus est. Nam singul. rite suic expeditur. Et Vicarij decretum extra Romanam dictiōem non extenditur, quia factum est à Vicario Pontificis, cuius iurisdictio extra Romanam curiam non viget, cum eius licentia vel Prostotoris Ordinis Roma comorantibus expoliatur.

DVBIVM

Sect. II. de Relig. Stat. Nat. &c. Dub. 153

Per se prohibitus non est, quia prohibitio
facta in cap. i. Periculis tam de ingressu. Non est
quam de accessu conuentione fuit abrogata. prob. bus
At nec Tridentum decreto, nec vila alia Pon-
per. p. 254.

D V B I V M L X I I .

*Si Religiose illi, quibus praecepit Gre-
gorius sui Ordinis Monialibus non
scribere: vel Romani cives contra
Vicary Pontificis decretum epistolam
ad Moniale immittunt, que tamen
ad eius manus non pervenit: Hi in-
ciduntne, in peccatis eis decretis pra-
scriptas?*

250
Iudicium
quidam.

I Nevidunt quidem, quia praestant opus, cui poena illae sunt annexae. Opus enim prob. bitum est Monialibus scribere, quod opus iam inquit est praestiti, licet Monials accidentaliter litteras non recipiat. Sic non nulli, quorum sententiam Palao probabilius esse iudicat, dum contraria dicit esse veriora, tomo tertio d. quart. de statu relig. punct. i. n. 5.

251
Non
dicitur.

Non incidit, quia Pontifex prohibens, ne quis Monialibus scribat, non prohibet scripturam utrumque, sed scriptura, quam Monialibus communicatio fiat. In illa enim communicacione datum eis inquietudinis occasio, & forte turpitudinis, quod periculum Pontifex curat, hac prohibitione removere. Ita Palao ciuitas. Natur. cons. 60. de sentent. excommunic. Manuel tomo primo qq. regul. questione 45. a. tertio Sanchez l. sexti. Decal. cap. 16. qnum. 117. Barbola p. 3. de potest. Episc. alleg. io. 1. n. 77.

252
Idem affir-
mo.

Idem affirmo. Nam dum scriptura Mo-
nialis non venit ad manus, neque ab ea legitur, nulla cum ea est communicatio, neque vila ei delinquendi occasio tribuitur. Ergo non est opus, cu sunt annexa peccata: atque adeo ex illo praesce quod scriptae sint litterae ea intentione non contrahuntur.

D V B I V M L X I I I .

*Accessus ad Monialium Conuentus, vt
qui cum eis colloquatur. Estne per se
sab. hu poenit. prohibitus, seclusis ex
trinsecis circumstantiis?*

253
Per se est
prohibitus.

P Er se est prohibitus, Quia Tridentinum
sciss. 25. cap. sept. dicit le renovare con-
stitutionem Bonifacij V III I. Et Pius V.
In consti. que incipit, circa Pastorale officij
dixit, se approbare, & innovare in omnibus,
& per omnia constitutionem Bonifacij, illa quod
districte obseruari mandare. Fauent tex-
tus in cap. in decima, & cap. definitus, idem
statuentia, quae Bonifacius. Ergo etiam seclu-
sis extrinsecis circumstantiis, accessus ad Mo-
nialium coenobia per se est prohibitus. Sic
nonnulli, quorum mentem probabilem esse
indicat Palao, & alii.

254

facta in cap. i. Periculis tam de ingressu. Non est

quam de accessu conuentione fuit abrogata. prob. bus

At nec Tridentum decreto, nec vila alia Pon-

per. p. 254.

CAPUT

segnatorem eligi posse ex Regulibus, nisi qui qualitates habeat in cap. 16. autum prescriptas, designatioque index sit in synodo Provinciali, seu Diocesano. Et ob hanc causam querente Archepiscopo Turtitano, an Regularis viuis consentus, Monasterij, vel domus, aliquem Priorum, seu Guardianum, vel quemvis alii non quam dignitate Regulari fulgentem in suum Conferuatorum eligere, vel deputare possent: Sacra Congregatio Cardinalium respondit 6. Octobr. anno 1617. non posse. Sic Barbola n. 15.

CAP V T X.

Circa actus iudiciales Religiosis interdictos.

D V B I V M L X I V .

Religiosus, qui in Cathedrali Ecclesia dignitatem non habet, potestne, esse index conferuator?

VPPONO: Religiosum forensis & Ecclesiastici negotij judicem esse non posse nisi licentia sui Pralati, & Monasterij uultate interueniente, caput. Monachis, l. 2. ex Tarraconensi 16. quæst. 1. licentiam vero hanc concedere posse non solum Generali Prelatum, & Provinciali, sed & localem, quia vero est superior, Sanc. 1. 6. decal. cap. 13. num. 8. A superiori regula excipi Religiosos D. Franc. Ici, quibus ob speciale institutione prohibita est quilibet in iure afflentia. Clement. exiit de paradio, de verbis significari. His autem exceptis, posse Religiosos esse Episcoporum Vicarios ex Prelatorum licentia iu lices arbitrios. Iudicis Alixforos. Iudices delegatos Episcoporum: pontificis autem solo Prælatos. Quid autem dicendum de iudice conferuatoro, qui à Pontifice designatur pro miterabilitum petitionarum defensione, scilicet validacione papillorum, lenitum, decrepitorum, ac Religiosorum? Nam Religiosus, qui in Cathedrali Ecclesia dignitatem non habet, posse index conferuator esse.

Minime potest, quia ita cauetur in cap. ult. Non potest, de officio delegati in 6. Limitans texum in cap. Statutarum. In illo enim capitulo uantur conferuatoro esse non posse nisi Episcopos, aut aliorum superiores, vel Abbates, vel dignitates, vel personatus in Ecclesiis Cathedralibus seu collegiatis obtinentes. Sic Barbola p. 3. de post. Episc. alleg. 106. num. 8. Miranda manu. Prælator. tom. 1. quæst. 47. a. 2. Molina tom. 6. de iust. d. 29. num. 3. Mann. tom. 1. 99. Regul. qu. 65. a. 2.

Potest plausibiliter, licet in Cathedrali Ecclesia dignitatem non habet, quia si priuilegia Societas Uta spectentur, quilibet superior Regularis in iudicem conferuatorum, uti constat ex Bulla Gregor. X II edita anno 1573. sic Monach. tom. 1. 99. regul. quæst. 65. a. 3. Palao tom. 3. de stat. rel. q. d. 4. pum. 12. §. 1. num. 91. Sanc. 1. 6. decal. c. 13. n. 7. 9.

Ego autem, quodquid sit de hoc privaligo societas, & de cap. fin. de officio. delegati. Affirmo cum Palao, stando in eius constitutione Clement. VII edita anno 1592. & Gregor. XV. edita anno 1621. quantum tenorem refeti Barbola tom. 1. de post. Episc. alleg. 106. num. 53. quibus caueatur, nullum alium con-

D V B I V M L X V .

Quando Religiosus propriam causam defendit, se peculum non habeat, expensa summe à Monasterio exhibenda?

Regula certissima est, nullum Religiosum posse esse actorem, vel reum in indicio Platani, in causis ciuilibus, quia com omnia iniuria de primita, iuria, & actiones in Monasterium translatim, & stalerit, non ipse, sed Monasterium petere, vel habeat Respondere debet. In causis vero criminalibus Religiosus posse actionem intentare nisi de licentia sal. si alterum presumptum sui superiors, que centetur vel reum, conceperit superiore absente, & non relinqueretur procuratore, quia Monachus sui iuris non est, sed Religiosus ac proinde non ipse, sed Religio iniuria actionem intentare debet, leg. sed si unius, & ait Prautor f. de imuris. Aliquas exceptiones haec Regula patitur, quibus Religiosus actor, & reus esse potest tam in ciuilibus, quam in criminalibus absque Pralati sua facultate, ex licentia tamen à iure conciliata. Primò, si beneficium habeat latem manuale, quia eo tempore liberam habet beneficij administrationem, ac sibi iuris esse reputatur. Secundò, si ex licentia Pralati sit in studio litterarum, vel in alio negotio, agere, & convenire potest pro contrahitis occasione studij, vel negotij celebratis, vel pro injuria eo tempore accepta. Tertiò, si superior sit absens, presumatque Religiosus licentiam concessurum. Quatùd, agere potest pro iuris sibi ex professione competenti confirmatione, quale est, ne iniuste ab Ordine expellatur, neve alimentorum communia ei denegetur, &c. Quintò, si intentanda esset lis circa professionis valorem, poterit agere abique Abbatis licentia, cum aduersus illum pro iure libratis in hac causa procedat. Sextiò, poterit Abbatem ob delictum communim accusare, si indicauerit expedite, quia in ea accusatione vilitatem Monasterij gerit. Item autem quod de accusatione dixi, descendit eti de denunciatione judiciali, quia haec accusationem immittitur fecus de denunciatione fraterna, & charitativa tendente ad solam fratris correctionem, quam quilibet Religiosus de quocunque alio agere potest mixta Christi Domini praepcepto n. 1. Mat. 18. si te non audieris, die Ecclesi. Num. 2. de regel num. 29. & 65. Azor. p. 1. l. 12. cap. 11. quæst. 9. Sanc. 2. 16.

ESCOBA
Theol: Mor.
Tom: V. VI. V.
E. IV.
C.

258
Potesit pla-
nō.

259
Auctoris
resolutio.

²⁶¹ *I.6. decal cap. 12. num. 14. 15. 16. 18. 19.* & 27.
Quodlibet verò ad Monasterium debet ex-
pensas in præfatis casibus Religiosis luppen-
tare i. debet quicquid, si Religiosas pecuniam
non habent. Et quidem quando Abbatem,
vel ex illis licentia alium fratrem accusat,
quæ quidem accusatio in Monasterij cedit
utilitas in fere onus Doctores affirmant,
expensas a Monasterio esse ministrandas, quia
eius negotium g. ritur. Quid verò quando
Religiosis propriam causam defendunt, & pe-
culio careat.

*Non sunt expensæ à Monasterio exhiben-
das, quia si propriam, & non Monasterij
causam agit, cur onus expensas exhibendi
Monasterium habebit? Sic nonnulli Docto-
res, quorum mentem Palao t. 3. d. 4. de religi-
ositate punit. I. 2. S. 2. num. 6. indicat illi proba-
bilem.*

²⁶² *Tribuenda à Monas-
terio sunt, ne Religio-
sus indefensus maneat, quia eius defensio fal-
tem indirecione in Monasterij cedit utilita-
tem, ne Religiosum coactum habeat, nevè
eius iura lata & irreparata. Ceterè inutiles es-
set facultas le defendendi, si media, quibus le
Religiosus potest defendere, ei non suppedita-
tur. Ita Glos. ad cap. ex parte, de accusat.
fine. Ioan. Andri. ibi. Abbas n. 9. Felin. n. 4. &
alii.*

²⁶³ *Hoc verius
se indicat,
si Religio-
sus pecu-
niam non
habet.
Hoc verius
se indicat*
*non habet pecu-
niam.*
*Si enim habeat, & quum
non est j. monasterio litis expensas petere,
cum propriam gerit causam, quia eo fine pecu-
nium conceditur, ut Religiosus ex eo sibi
necessaria ad casus occurrentes propideat, &
monasterij bonis parcat. Sicut. de alimento. sit.
1. quest. 12. 1. Abbas ad capi. Ex parte numero
nono. Felin. numero quart. Sanchez. I. 6. decal.
cap. 12. num. 21.*

D V B I V M L X V I .

Licitumne est, Religiosis, in una vel
altera causa aducere, vel procurare
in iudicio?

²⁶⁴ *Officium aducati, vel procuratoris
nam in iudicio seculari, quam ecclæ-
siastico prohibitum Religiosis, conflat
ex cap. Monachi, d. 1. 2. 16. que st. 1. & ex e.
ex parte, de posse landa, & Clement. Religiosis,
de Procuratorib. Accedente autem prælati
licentia, & monasterij utilitate id potest præ-
stare Religiosas quisque, dummodo ex Famili-
lia minorum non sit. Notanter dixi, in iudicio.
Nam esse Aducatum vel Procuratorem
extra, prohibitem non est, quia cap. Monachi,
& cap. ex parte de aduocatione, ac procura-
tione in iudicio exprefse loquuntur. Qua-
si in autem, an hæc prohibito adeo sit stri-
cta, ut neque in una, vel altera causa licet
Religiosis aducere, vel procurare in iudicio?
& eadem questio procedit de iudicis of-
ficio.*

²⁶⁵ *Licitum est eis, quia suscipiens unam, vel
alteram causam defendendam, non est abso-
lute Aduocatus, & Procurator: nec in rigore*

Aducati, vel Procuratoris gerit officium.
Nam officium hoc, vt constat ex communi-
modo loquendi, vium continuatum, aduocati
di, ac procurandi exposulat. At textus in
cap. Monachi, & cap. ex parte, & Clement. 2.
prohibet eam Aduocationem, ac procuratio-
nem, quæ vere Aduocatum, & procuratorem
confituunt, & ratione eius dicitur eam
exercens, officium Aduocati, ac procuratoris
habere. Ergo suscepio vnius, vel alterius can-
ce breviter expedientia non est prohibita. Sic
Angel. v. Aduocatus, num. 9. Sayt. in Clavi,
I. 12. cap. 22. num. 5. Nauar. comment. 2. de re-
gular. num. 66. Salcedo præf. q. cap. 57. & 63.
& alij.

Eis non est licitum, quia in cap. Monachi
& in capit. 2. de posse landa dicitur, nè illus
monachus forensis vel Ecclesiastici negotijs
Inceptor, vel executor existat, nisi quod Mo-
nasterij exposet utilitas, & abbas imperet
suscipiendum. Ita Sylvestr. v. Aduocatus, q. 7.
Decus c. 2. n. 74. de iudicis. Sanch. I. 6. decal.
cap. 13. num. 3.

Veriorem hanc patrem esse indico. Nam
iuxta prefatos textus applicanda est Clement. 267.
Religiosus, dicens: non potest sine suis super-
erioris licentia Procuratoris officium susci-
pare, id est, non potest officium suscipere
cum libet causæ procurandæ. Singularis enim
causa suscepio & procuratio imbi prohibe-
tur.

D V B I V M L X V I I .

Si Religiosus constituantur simplex num-
erus, ad constitendum Procurato-
rem: indigetne ad hoc superioris li-
centia?

²⁶⁸ *C*ertum est, non solùm Religioso esse
prohibitum procuratoris munus susci-
pere absque superioris licentia: sed etiam Cera sup-
pono. procuratorem constitutere, seu substituere.
Clement. Religiosus, de Procuratorib. ita non
potest alium procuratorem constitutere, seu
substituere, etiam per constituentem hoc sibi
expresse fuerit commissum, quia prohibita
Religioso procuratione, et quum erat prohibe-
ti facultatem procurandi, alteri communicati.
Questio autem laboratur. An si Religiosas
constituantur simplex nuncius ad constituen-
dum Procuratorem, ad hoc superioris licentia
indiget.

²⁶⁹ *Indiget quidem, quia prefata Clement. in-
distincte loquitur de constitutione procura-
toris: & quia Religiosus non habet velle, aut
censua. sic Sanchez. I. 6. decal. c. 13. n. 14. Abbas
ad Clement. Religiosus, sine.*

²⁷⁰ *Non indiget, quia eo casu Religiosus non
constituit Procuratorem, sed solùm nominat
personam ab alio in procuratorem consti-
tuendam. At Clement. de vera constitui-
tione, ac substitutione loquitur: ergo hæc
nominationem minime comprehendit: ita
Bartolo leg. prima §. item acquirimus, numer.
vii. ff. de acquir. possess. Palao temo tertio
d. 4.*

156 Theologiæ Moralis Lib. LVII.

d. quart. de statu relig. punt. 12. §. tercio numero septimo.

²⁷¹
Verius hoc
mhi.
Verius summodi probat, eam nominationem à Religioso illius superiori prohibeti posse, eo quod non habeat velle, aut nolle independentis, et non probat, ad omnem voluntatem licentiam superioris prærequiri.

constitutionis regulæ huicmodi testimonium praestare minime interdicunt.

D V B I V M L X I X .

Officium iudicis à Religioso suscepit, ab ipsoque exercitum absque Prælati sui licentia, nullum est?

Nihil est, quia seruo (ex gr.) Religiosum comparatur, eius arbitrium, ac in Nullum dicium nullum est. Si Glos. loquens de ejus officio, arbitrio leg. Padius 7. §. in seruum, ff. de arbitris. Sanchez 1.6. decal. c. 15. n. 69. & 97. Laym. l. 4. tr. 5. c. 11. n. 6.

Non est nullum, quia etiam Religiosus filiofamilias comparatur, cuius iudicium est validum, quamvis patris consensu non ac-
ceptetur. Alias si ex comparatione ad seruum inferendum esset, officium iudicis à Religioso exercitum nullus esse valens: dicendum est, neque ex Prælati licentia validum fore: siquidem seruos et à ex licentia domini index esse non potest. Ita Fulpi. Panian. consit. 162. num. 7. 2. Palao t. 3. d. 4. de statu relig. punt. 12. §. 4. num. 2.

Fateor, inefficax esse primæ sententie argumentum, quia ex serui iudicio irritato, non debet inferti Religioso iudicium annulari, res ipsa cum sit ratio omnino diversa. Serui namque iudicium annullatur, non quia seruos dominio est subiectus, sed quia utilis est. Quare censuerim Religiosi iudicium validum quidem esse, dum à Prælato eius non irritatur: posse autem Prælatum illud irritare, ac annulare ob dominum & potentiam, quam in eius obtinet voluntatem.

D V B I V M L X X .

An Aduocati, & Procuratoris munus exerceat validè Religiosus sine Prælati facultate?

Certum mihi, actoris munus invalidè à Religioso praestari, si sine prælati license-
tia illud obeat in omnibus illis causis, mer-
quisibus vidimus supra licentiam requiri, quia Religiosus caret fundamento iudicij, cum nihil habeat proprium, omniaque sua iura, & actions Religionis sunt: ac proinde independenter à Religione invalidè petri, vel ab eo petitur. Et ex hoc capite verum est seruo, ac filiofamilias comparatur, qui nec agere, nec conueniri in iudicio possunt, leg. lis nulla, leg. vix. ff. de iusticiis, leg. seruum. Cudem tui. De officio autem Aduocati, & Procuratoris re-
quiro, ac Religiosus ea validè sine iure suo facilius exerceat.

Non exerceat validè, quia non censetur, leg-
gitima persona, ut in iure proprio nomine, Vetus huc
vel alieno assistat: sicuti seruo, cui in hac mali-
parte comparandos videbitur. Et quia Clement.
Religiosus loquens de Procuratoris officio
Religiosus

ESCOBA
Theol: Mor:
Tom: V. VI. V.
E. LV

²⁷²
Certa ref. **C**ertum est, Religiosum indigere superi-
ioris licentia, ad præstandum testimoni-
o-
ro.

²⁷³
Non potest. **N**on potest permittere le testem instru-
mentalem scribi, quia non est sui iuris, nec
velle, ac nolle habet. Nec decet, Religiosum
stetum, secularibus negotiis implicari. Ideo
Eugenius II. cap. fin. 14. quest. 2. dixit: quam-
quam fæcundorum testimoniorum credibilium ha-
beatur, tamen ipsi in secularibus negotiis pro-
testimonis, aut conficiendis instrumentis non
rogentur, quia eos in talibus rebus esse non con-
uenit. Sic Facinac. tr. de testi. questi. 61. num. 130.
Layman l. quart. tr. 3. quint. capit. 1. 1. num. 3.
Excipit tamen nisi causa pia, vel conuentus
in ipso instrumento, in quo Religiosus est te-
stis, instruerentur. Faber, Mascal. Angel. à
Palao citati.

²⁷⁴
Potest plaus. **P**otest equidem sine licentia testem instru-
mentalem gerere tam in testamento, quam in
qualibet alia scriptura, quia nullibi Religiosis
interdicunt instrumentis esse testes. Nam
cavit. quamquam, de instrumento judiciali lo-
quitur, ut expediti constabit: addi, hunc
textum non prohibere. Religiosus, si rogati
sunt, testem monium ferre, sed iudicibus inter-
dicunt, ne pro testimonio ferendo eos rogent,
si aliunde veritas valeat agnosciri. Ita notavit
Sanchez de Franciscanis. *Exxi decal. capit. 13.*
numero 101. &c de iudicis, numero 106.
Palao tomo 3. d. quart. de statu relig. punt. 12.
§. 3. num. 11.

²⁷⁵
Hoc verius
est credo. **C**red derim, hoc verius esse. Nec enim
vel ex generali obligatione, quia Religiosi
tentur à secularibus abstineat negotiis,
infuriant, non posse in uno, vel alio instrumen-
to testes fieri, aliqua rationabilis causa inter-
cedente, sed solum infuriant, ne passim in qua-
libet scriptura testes assistant: nevè in aliqua
testimoniorum præsum, quin honesto fine du-
cantur. Extenso doctrinam ad Religiosos
Minores, & Societatis nostræ, quibus sue

Religiosis interdicto, vitare verbis non potest, quia inducit necesse litteram, et actum contra gloriam reddit omni modo nunc. Sic Glos. Regula, non potest de reguli iur. in 6. Traquel. post leg. communi. glos. 4. numer. 1. Contra cap. Tua, de testim. numer. 1. Gorla. leg. Nemo potest, numer. 147 ff. de legat. 2. Abbas cap. in nos. 2, de procurat. numer. 9. Decius capit. de indic. numer. 78 Layman. l. 4. tract. 5. cap. 11. numer. 4. & al. j.

²⁸¹ Vnde exercet, dum à superiori non irritatur, vel à parte contraria non excipitur, ius Religiosi iure naturali, scilicet eius professione impossita, non est ad hanc munera inhibitis, cum non agat nomine proprio, sed alieno: nec propria iura, sed aliena patrinoceatur. Ex iure autem positivo non appetatur textus, ex quo haec inhibitus colligitur. Ia. 2. p. 1. 3. d. 4. de statu Relig. part. 13. n. 4. Sanc. 2. 1. 6. Decal. c. 13. n. 42. Bellamera cap. Ex parte, n. 2. ac postulando.

²⁸² Hanc part. 20. defens. Fator communem esse primam sententiam, sed secundam viderem esse affirm. Verum enim non solum verbum. Non potest semper inducere in apacitatem in actu; sed solum quando ipsam actum affect. Ut si lex dicere: non potest talis actus esse. Scimus vero quando personam operantem alias habilem facit, ut in present. Num in 6. 2. de testim. ins. u. 2. Non potest omnino prohibetur Religiosis esse testamentorum executores, & tamen Sanch. 2. cap. 11. num. 44. plures refentes fieri validam esse executionem ab aliis superioris licentia factam. Ergo ex verbo, Non potest definitur efficaciter argumentum hanc irritationem adstruendi: aduerbi autem nisi à parte contraria excipiatur, quia ea exceptione glidima est, debet que à iudice admitti, ut potest legi conformis: vnde ea facta, confirmata est Religiosi a iudiciali advectione, ac procreatione iure ipso repulsa.

DUBIVM LXXI.

An nullum sit officium Tabellionum à Religioso sine licentia superioris exercitum?

²⁸³ Nullum t. f. Non est nullum. Nullum est instrumentum à Religioso sine Abbatum licentia confectum, qui est aduersus legem relatum in cap. sicut, ne clerici, vel Monachi, prohibente nullius vnum. Sic Contra pral. qq. cap. 19. n. 8. Decius c. 2. de indic. n. 8. alias 18.

Instrumentum confectum à Religioso sine lapidiori facultate validum est, quia nullus est textus irrians eius valorem. Nam textus in cap. sicut aque de clericis ac de monachis loquitur, nullumque est imbi verbum irritationem significans. Et in clericis, qui ante Clericatum Tabelliones erant, plurimi Doctores, quos refert, ac si quitar Conatus, citatus, defendunt, valida esse eorum instrumenta in Clericatum confecta. Neque ex eo, quod actus fiat contra legem, infrendum est, eise nullum, quia in iuper requiritur, quod Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.

sua contra formam & solemnitatem à lege prescripam. ita Gregor. Lopez leg. 28 tit. 1. part. 5. Sanch. l. 6. Decal. c. 13. n. 46. Layman. l. 4. tra. 5. c. 11. n. 4.

Cum his opinor, indicans tamen, excipi ²⁸⁵ delictum, nisi superior Religioso interdicere, Cum his Tabellionatus vnum, & de hoc interdicto publice constaret. Nam hoc interdictum prohibuit legis additum censetur esse actus initiationis, ne ut iustitiae am. & male.

DUBIVM LXXII.

Religiosi testimonium praesitum in iudicio sine superioris licentia, estne validum?

¹⁸⁶ Non est validum, quia eo ipso, quo Religiosi depositum absque sui superioris factum, calcule, deponit coram non iudice; quia non est comparatione illius in lex non est: ergo illa depositio iudicis valere non potest. S. C. Angel. de Aretio inst. de iure pers. in rub. num. 7. Angel. de Clauasio sum. v. Testi. 1. n. 4. Inclit. Felini. capit. cum nuncius, de test. num. 3.

Validum est, quia nullus est textus hanc depositionem infirmans. Ergo valida erit, ²⁸⁷ E. validum tametsi illicite facta. Ita Sanch. l. 6. Decal. d. 1. cap. 13. numer. 10. Abbas cap. cum nuncius, num. 4. de testib. Fatinac. tract. de t. sub q. 2. f. 1. num. 61. num. 154. Layman. l. 4. tract. 5. cap. 11. num. 3.

Probabilis existimo validam esse depositionem tametsi coram iudice incompetenti. Nam incompetenti iudicis depositionem non reddit nullam, uti supponit Contra. l. 2. var. cap. 13. num. 7.

CAPVT XI.

Circa actiones extrajudiciales Religiosis specialiter interdictas.

DUBIVM LXXIII.

Validare est acceptatio, & executio testamenti à Religioso sine superioris licentia?

²⁸⁸ R. IMAM actionem extrajudicalem prohibitam Religiosi absque eo. Nonnulla rum superioris licentia executio resolo circa nem victimam voluntatis enumerato, capit. Re. executione Religiosus se und. de testim. in 6. Clement. vlt. testamenti de testamento. Interdicta itaque est Religioso Religioso fulcepio, prohibitam.

D V B I V M LXXIV.

Officium commissarij ad condendum testamentum, ad eligendos executores, nominandas personas, quibus legata distributione sunt, præbendumque consilium executoribus, ut iuxta testamentum exequantur: potestne gerere Religiosus absque speciali superiora licentia?

Non potest, quia officium commissarij, & executoris æquiparatur. *Potest non potest.* id est testamenti executo Religiosus interdictetur ne litigii inuidiatur, neve curis fœclaribus implicantur. Que ratio aquæ videtur procedere in commissarij officio. Sic Sanchez l.6. Decal. cap. 11. num. 4. Spino in specie testam. glos. 28. n. 32. Matienzo l.5. recopil. tit. 4. leg. 6. glos. 8.

Potest equidem, quia ratio ob quam prohibitus prohibetur, non procedit in commissarij officio ad condendum testamentum: ea enim fuit, ne Religiosus pecunias contrectaret, ne litigia haberet in bonorum distributione, ne obligaretur iudicio stare ad reddendam executionis rationem. Quæ omnia in testamento condenda nullo modo procedunt, inuenti constare potest. Cum ergo nec expedit, nec tacite esse commissarij ad condendum testamentum, prohibiti inveniuntur, nulla opus erit superioris licentia. Ita Palao tomo 3. d. 4. de statu Relig. p. 13. num. 10. affertens hanc sententiam esse probabilem.

Iudicio, Religiosum non indigere speciali licentia, ut ex voluntate testatoris commissarius existat ad condendum testamen-*Audiri finem* tum eo casu, quo permititur, per commissarium condi, quia huius officii nulla in iure prohibitus expressa inveniuntur. Tacita autem colligi non potest ex prohibitione officij executoris, quia leges prohibitæ, ut potè odiosa extenduntur non sunt ad calum diuersum, nec dum ad similem. At condere testamentum longè diuersum est à testamento conditi executione: quia illud est exprimere voluntatem testatoris: hoc autem voluntatem expressam ipsius testatoris exequi.

D V B I V M LXXV.

Potestne Religiosus ex commissione testatoris executores testamenti, seu testamentarios eligere absque superioris facultate?

Minime potest, quia Religiosus velle, ant non potest. *Habili* mōle non habet. Et quia eo ipso, quod Non potest, Religioso

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom. VI. V.
E. LV

289
Non sunt valide, quia textus *in capit. Religiosus, de testam.* vultur verbo. **N**on potest, quod videtur potentiam tollere, & actionem contra gestum reddere nullam. Deinde illa acceptatio est contra legis prohibitionem, quæ regulariter reddit actionem nullam, iuxta leg. *Non dubium, Cod. de legib.* Denique est acceptatio & executio sine voluntate, cum sit absque voluntate Praelati. Num can Religiosus non habeat velle & nolle, dici negat, voluntatem habere. Sic Couaru. *capit. Tua nos, de testam. numero secund.* Muuel qq. Regul. tomo primo question. 6. s. a. tertio. Sanchez l. sexto Decal. *capit. 11. num. ro 43.* probabilem valde esse putat.

290
Validae sunt, quia in *capit. secund. de testam. in sext.* solum hec suscepit & executio prohibetur: nec ulterius lex procedit ad irritandum actum prohibitum. Ideo enim (vii vidimus) officium Procuratoris sine superioris licentia validè suscipitur, quia textus *in capit. Monachi 16. question. prima & Clement. Religiosus, de procuratoribus.* Solam prohibitionem exprimunt, absque addita irritatione. Ita Gregor. Lopez l. secund. v. *Frayles tit. 10. part. sext. menoch. de presumpt. l. secund. præsumpt. 46. numero 14.* Azorius tomo primo l. 12. *capit. 1. question. primo.* Matienzo l. quinto recopil. tit. quart. leg. 14. glos. 1. num. 4. Sanchez citat. n. 44.

291
Auctoris resolutio. profecto primam sententiam valde probabilem esse video, teneo tamen secundam meo iudicio probabilem. Nam cum textus *in capit. Religiosus* prohibitionem statuerit, quin addident irritationem: afferendum actas gestos validos esse, licet præstentur illuc, quod exemplo militis confirmo, cui prohibitus est esse procuratorem; si tamen à iudicio non repellitur, valent per eum gesta leg. filiusfamilia, §. veterani, ff. de procurat.

Sect. II. de Stat. Relig. Nat. &c. Dub. 159

Religioso interdicta sit testamenti executio,
interdicta esse videtur executoris electio. Sic
Sanchez l.6. Decal. c. i. n. 41.

²⁹⁶ Potest quidem, quia licentia hac ideo ne-
cessaria est expositula, quia electio ex-
ecutorum est Religioso interdicta: at nullo
ex textu id constare potest: ergo necessario
expositula non est. Certe textus in s.p. Reli-
giosus de statu in fex. solùm interdicti Reli-
giosis testamenti dispositi executionem, non
veit illius constitutionem, & que ad execu-
tionem praequiruntur. Ita Palao tom.
tertio d. quart. de statu Relig. pun. 13. §. 1.
num. 11.

²⁹⁷ Probabiliorē hanc partem esse teor. Nam
Hinc par- ex eo quod interdicta sit Religioso testamen-
tum proba- ti executio, non est interdicta executoris selec-
tione esse tio, quod sit pars testamenti exequendi, est
iudicio. enim pars compleps & constitutus testamen-
ti dispositionem: non tamen est testamenti
dispositi executio. Ad idcirco si electio execu-
torum pars est executionis testamenti, Reli-
giosis Franci causis omnino est interdicta,
contra id q. ad Sanchez ipse firmat num. 32.
Ergo non est dictam electionem executo-
rum sub executione contineri. Fator vero
Religiosum non habere velle, vel nolle, sci-
llest a superiori independens: non tamen id
obitur quo minus possit executori eligere,
quia ad hanc electionem sufficit habere
velle, vel nolle a superiori dependens.

cutionem, quia defuncti voluntas non sicut de
electione, sed de distributione facienda in
personas electas; ac proinde electio praequisi-
tia est ad executionem, sed nullatenus pars
illius est.

D V B I V M L X X V I I .

Precipui testator executoribus testamen-
ti, ut Religiosorum consilium eo in-
munere sequantur: Habsintne hi
executores obligationem id consilium
à Religiosis petendi?

²⁹⁸ Non habent, quia Religiosis incapaces
sunt huiusmodi concilii praestandi: eo Non habent
enim praesito exequuntur testamentum si obligatio-
non per se, sicut per alios, qui corum con-
siliū sequi ex testatoris prescripto tenen-
tur. Sic Sanchez l.6. Decal. cap. 11. numero 38.
referens plures Doctores idem alterentes
speciam loquuti de Religiosis Minoribus.
At de omnibus eadem est ratio.

Habent quidem, quia prohibiti non est
Religiosis id consilium prestare. Ex parte ³⁰¹ habent
enim Religiosi idem omnino est consilium, quidem,
quando executores obligati sunt illud legi,
ac quando non: totaque diversitas ex parte
executorum le tenet, non ex parte consilientis.
Ergo si in uno casu possint Religiosi nul-
la superioris licentia extante, consilium dare,
in altero etiam poterant. Et quia executores
testamenti non obligantur illud consilium
sequi ex consilientis imperio, sed ex testato-
ris voluntate: ergo fallum est, consilientia
exequi testamentum medio executore designato.
Ad hoc enim necessarium erat, ut consilens suo consilio necessitatem executori-
bus ad testamenti executionem inferret. Ita
Matiengo l. quint. recipik. tit. quart. leg. 14.
glos. prima numero 62. fine, alios refert,
Palao temo tertio d. 4. de statu Relig. pun. 13.
§. 1. num. 14.

Veriore hanc sententiam esse credide-
rim. Nam ipse meus Sancius concedit, non ³⁰³ Verius habet
esse minoribus interdictum in una, vel altera ³⁰⁴ esse defen-
sana testamenti consilium ex obligatione fe-
do. quendum praestare. Ergo nec etiam est inter-
dictum in omnibus causis in testamento
contentis. Idem enim illud consilium in una
vel altera causa permitti potest, quia consil-
lens executorem testamenti etiam partialiter
non constituit. Nam si verum executorem
partis testamenti constitueret, proculdubio
permitti non posset: si cuti non permittitur, in
una vel altera causa procuratorem in iudicio
existere: quia prohibitio generalis est, &
quemlibet executorem, & procuratorem
comprehendit. Sed eisdem rationis est con-
silio dandum in omnibus testamento cau-
sis, solaqua differentia est penes magis, &
minus: ergo aequa utrumque consilium &
Minoribus, & quibuslibet aliis Religiosis
sine speciali superioris facultate licet.

²⁹⁹ Non potest fieri, quia pertinet ad testa-
toris voluntatem. Nam testator relin-
quente aliqua bona inter pauperes, non
potest ea voluntas impleri, Religioso non
eligente. Ergo huiusmodi electio iam est tes-
tamenti executio. Ergo prohibita est Reli-
giose, nisi superioris facultas adsit. Sic Sanch.
l.6. Decal. c. 1. num. 33.

Potest profecto fieri, quia nulla huius elec-
tione adest in iure prohibito expressa, sub
prohibitione vero exequendi testamentum
non contetur. Nam testator non disponit
electionem faciendam, sed pecunia facta elec-
tione distributione. Ergo electio cum non sit
ex dispositione testatoris praecipita, haud dici
potest testamenti executio. Ergo nec tacite
nec expressè est prohibita. Igitur licentia su-
perioris necessaria non est. Ita Lambertin. de
iure patroni secund. p. prima question. 2. a. 11.
num. vii. palao t. 3. d. 4. de statu Relig. pun. 13.
§. 1. num. 12.

³⁰⁰ Probabiliorē hanc sententiam esse non
dubito. Nam concedens exequi non posse de-
finita voluntatem, electione non facta, es-
se non dubio.

Efect. & Mend. Thol. Mor. Tom. VII.

DVBIVM LXXVIII.

Religiosus testamentarius ex superioris facultate factus, potestne bona in pauperes distribuenda, sibi applicare?

³⁰⁴ *Non potest.* **M**inime potest, quia Religiosus licet sit pauper, ex testatoris voluntate præsumatur esse exclusus: siquidem mandat executor bona ita distribuere, non tamen ea sibi retinere. Si enim veller sub pauperibus, inter quos gerenda est distributio, executorum contineri: non ea forma disponeret, sed hac: executor ea bona, que sibi non retineretur, in pauperes distribuat. Cum ergo in contrarium dispergeret, nemp̄ ut omnia in pauperes distribuantur, effici videtur hard posse Religiosum testamentarium sibi aliqua ex his retinere. Sic Sylvestr. *v. Testamentum secundum quationem secundum dicto secundum Manu. qq. Regul. t. 3. q. 70. a. 4.*

³⁰⁵ *Potest qui dem.* Potest equidem sibi applicare, id est ad proprium viuum ex prelati licentia, quia non sibi, sed Religioni applicat: tametsi postmodum Religio bonorum illorum viuum illi concedat. Ica Sanchez *l. sexto. Decal. cap. 11. num. 61.*

Doctissimum sequor Thomam Sancium.
Idem affir. Nam si pauper sit executor quilibet testamenti ex probabili satis sententia sibi etiam bona pauperibus ergo poterit applicare: cur ergo idem non poterit Religiosus testamentarius, cum Religio cui immediate ille ea applicat bona paupertatem profiteatur. Nec obstat, id testatorem non exprefsite. Nam disponens, in pauperes bona distribui, non excludit Religiosum pauperem, quem quidem quicque secularis executor licet posset inter pauperes, quies illa bona impetuenda essent, annumerare. Cur ergo idem Religiosus non possit.

DVBIVM LXXXIX.

An Religiosis ministris sit executio testamenti omnino interdicta etiam ex Prelati facultate? si distributio facienda sit inter Minores ipsos, aut D. Clara Moniales?

³⁰⁷ *Certe re-*
culo: **C**ertum est, munus executoris etiam in qualibet minima causa esse Minoribus interdictum ita ut nullus Ordinis seraphici superior valeat eis licentiam concedere. Clement. *Exiū de verbis. signif. §. Prīndē.* Et tradant omnes. Quod verum habent dum hi Frates regulari obseruancia subiiciuntur; sicut si ab ea eximantur ob Episcopatum, vel beneficium assumptum, quia eo casu cum contrectate pecunia possint, & litibus obor-

tie in iudicio respondere, nulla est causa, ob quam ab hoc munere suscipiendo repellantur. Sanchez *l. sexto. Decal. cap. 11. num. 26.* cum Cardin. Clement. *vni numero quin. notab.* sept. & Bonif. *ibid. numero 64.* Quiescerent autem, an sit Ministris interdicta testamenti ex facultate superiorum execuio, si distributio bonorum facienda sit inter eisdem Ordinis Fratres, seu Comunitas, vel S. Clara Moniales.

Interdicta non est, quia in huiusmodi execuione rationes relate in prefata Clement. *Non est* procedere possent. Sic Manuel. *t. 3. q. 99 Regul. terdita quas. 70. a. 2. & 4. 3. fine, & alii plures relat à Sancio n. 27.*

Prorsus est interdicta, quia Clementina generatio sine via restriictione loquitur. Et *Inscripta* quia rationes in ea relata: hoc in calce proce-³⁰⁸ dunt. An non occasione hac, administratio ne, & conrectatione pecunie involvuntur, tum relicta Fratribus applicando, tum recipiendo eam, que ex bonis venditis procedit? Num non rationibus reddendis subiiciuntur, exponanturque sepius in iudicio le fittere ad lites subortas decidendas? Non ergo Minoribus testamenti execuio etiam in favorem suorum Conuentuum facti permittitur. Ita Gregor. Lopez *leg. secund. v. Frayles, tit. 10. part. sexta.* relat. Federico, ac Ludovicus Roman. Matienzo *l. quint. recipil. tit. quart. leg. 14. glos. prima numero quart. menos de presumpt. l. secund. presump. 46. numero 14. Sanchez l. sexto. Decal. cap. 11. num. 44. & ali apud ipsos.*

Hoc omnino tenendum existimo, adi-³¹⁰ ciens tamen, si Fratres contra prefatam pro-*Hoc est*hibitionem manus executoris fulciant, & exequantur; validam esse eorum suscep-*tionem*, & executionem, dum in iudicio non excipiuntur, sicut de aliis Religiosis superius dixi suscipientibus hac officia absque superioris licentia. Nam Clement. solam prohibi-*tionem* continet, neque veteris ad actum procedit irritandum. *secundum Sancios citatus, & aliis plures ab eo relat.*

DVBIVM LXXX.

Electio superum, quibus pia legata sunt distribuenda, estne Fra-tribus Minoribus interdicta?

Existimō, licet vera sint, que Dubio ³¹¹ proximo resolvi) Fratribus Ordinis Se-*Nominali* raphici, permisum esse facit & aliis Re-*premissi* ligiosis est permisum, esse commissarios ad te-*circum Ordini* stamenta condenda, quia pro hac *commissarii Sancio* ne nulla est eis specialis prohibitio. Neque *ra- ci Fratres* nominales, quia non contrectant pecunia, no venduntur bona, non exigunt rationes, non litigia passim obotuntur, sicut in testamen- ti executione video procedere. Ob quam rationem idem iudicari dicendum de nominatione

Sect II de Relig. Stat. Nat. &c. Dub. 161

nominacione executorum hisce Paribus
commodis : postea huiusmodi. (conficiuntur Re-
lig. os valent) & qui, quia nec iuuenio pro
hi. c. non natiuitate operari prohibitionem,
nec congectionis pecunia & huius ratio-
nes in ea loca... habeant. Ac de electione pan-
pernon : quoibus pia legia distribuenda ian-
dubio, num si. Fratribus Minoribus inter-
data.

³¹² Interdicta est, quia testator committens
hisce Relig. os hanc electionem, cui execu-
tores debent adhaereere : videtur eos sua
dispositiones executori facere non quidem
immediatè, sed indecens executoribus, unde
executio ultimæ voluntatis in assignationem
executorum refundatur. Sic plures Docto-
res, quos refutat Sanchez I. sex. Decal. c. q. 11.
num. 3.1.

³¹³ Non est interdictio, quia eiusmodi electio
non est dispositionis testatoris executio, sed
conditio, ut dispositio testatoris locum ha-
beat : neque exigua paupertas evitit executo-
res eis bona via distingueat, quod necessaria
erat, ut saltem immobile dispositio te-
statoris exequatur ; sed executori ex te-
statoris voluntate cogitant post illa electione,
tumquam condicione. Ita Sanchez cita-
tus, numero 32. Coar. capit. Tua nos, de re-
fusco, numero primo. Gregor. Lopez leg. secund.
v. Frayles, tit. 10 part. sext. Matienzo l. quint.
recop. leg. 14. tit. 4. gl. 1. Manu. q. regul. 1. 3.
quest. 7. a. 2.

³¹⁴ Cum his
opinor.
Cum his
etiam sine ex obligatione ab executoribus
tauta nenti sequendum sit, sine non, credi-
derim Fratribus Seraphicis Ordinis permit-
ti, sicut & aliis Relig. os, quia Confrat-
rii obligatus non est ratione distributionis
reddere, nec libitus suboris ex distribu-
tione respondere ; executor enim non est. Ma-
tienzo lic.

D V B I V M LXXXI.

Licitumne est. Religiosi, officium Medi-
ci, vel Chirurgi circa incisionem,
vel adiunctionem, exercere ?

³¹⁵ Nonnulla
primitio.
Certum est, officium Medici, vel chirurgi
cum incisione, vel adiunctione esse Reli-
giosi interdictum, est irreputabile Monachum
; chirurgi cum incisione viente. n.,
morte lecta, & quoniam summa diligentiam
in ea eniama apposuerit, quia exercet artem
prohibetur. Neque ab ea culpa excusat, si
lacet ex causa pietatis eam exercet. Abbas
ad cap. Tua, numero quint. Quæsiunt au-
tem Religiosi hecat officia Medici, aut
chirurgi circa incisionem, vel adiunctionem
exercere.

Licitum est, quia circa incisionem, vel
adiunctionem nullus est textus, qui id prohibe-
at, sed potius permisum censetur in cap.
Ad am. de civitate, & qual. vbi exercatur,
ab irregularitate Canonicus illud exercens,
Ezech. & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.

licet infirmus mortuus fuerit : qui quidem
non excusat, si epis prohibitum exerce-
ret, est enim excusatio contra decisionem
textus in c. Tua nos. Sic noster Manuel de Sa-
v. Clericus n. 20.

Non est licet Relig. os (sicut nec cleri-
cis) huiusmodi estre non exercere quia c. Cle-
ric. 20. de vita & honest. Clericorum. & c. 2. Ne ci. num.
clericis, vel Monachi, generalia clericis, ac
Monachis auxiliaria officia interdictantur. At
officium medici, & chirurgi etiam circa inci-
sionem, vel adiunctionem non multa scilicet est, &
indecent Religioso. & g. hoc ex capite prohibi-
tum censetur. Ita Synodus v. Medicis, q. 2.
Ro. cl. b. fine. Ang. i. n. 11. Armil. n. 4. N. aux.
sum. 15. m. 110. Sanch. 1. 6 decal. c. 14. n. 18.

Ego autem hinc sententiam componeo
quidem mihi eligo concedo, nullum esse tex-
tum, quo exercitum medicinae, vel chirurgiae tentiam
circum incisionem, vel adiunctionem prohibeatur communi-
specialiter, & expresse. Nego tamen non esse quidem
textum, quo sub generalibus verbis sit prohibi-
bitum, ut vidimus. Ad textum vero c. ad aures
dixerim verum esse hoc officium non esse
Clericis ac Religiosis prohibitum ob pericu-
lum mortis, sicut est prohibitum cum per inci-
sionem, vel adiunctionem exercetur : sed ob
indecentiam : eaque de causa non inducit ir-
regularitatem morte lecta, si debita diligen-
tia fuit apposita ; illam vero inducit, cum per
incisionem, vel adiunctionem exercetur.

D V B I V M LXXXII.

*Ad Religiosos delinqutus lethaliter una
vel altera vice negotiationi prohibi-
bita operam exhibendo?*

Prohibitum esse Religiosis negotiationem, ³¹⁹
confit. ex cap. consequens cap. negotiator. Status que-
rum, cap. fin. de vita, & honest. Clericorum. Etiam.
Negotiationem autem, que hisce textibus prohibi-
tur, est emptio alienius rei eo animo facta,
ut integrum, ac immutatum carnis vendas, &
sic luceris. Quæsiunt vero, an Religiosus
una vel altera vice negotiando mortaliter de-
linquit.

Non delinqut mortaliter, quia Clericis, & ³²⁰
Religiosi non videtur quilibet negotiationis. Non delin-
quunt interdicti ; sed qui veram negotiatio-
nem constitutus ; & ex quo operans negotia-
tor, ac mercator dici valeat. At ad huiusmodi
denominationem negotiatio frequens requiri-
tur, ut colligitur ex leg. 1. §. 1. ff. de tribus &
tradit Battal. ad leg. incerti §. 1. & alii Igne
ex una, vel altera negotiacione peccatum le-
thaliter non inducitur. Sic Caiet. v. Clericorum. Pa-
lacios 2. de contract. c. 10. Salas sapientissimus
Magister meus de empt. & vendit. d. b. 2. n. 4.
Et probabile reputat Manu. sum. v. negotiatio-
num. 2.

Mortaliter delinqut, quia in cap. 1. Ne cle-
rici, vel Monachi, c. p. fin. de vita & honest. Lethaliter
Clericorum, cap. Negotiatorum Fornicari, dist. 88. de iniqui-
tate Clericis, ac Religiosis probata est negotiatio.
Sed ad veram negotiacionem non requiritur
repetita emptio, vel venditio : sed in una tan-

O 3 tunc

162 Theologiæ Moraliæ Lib. LVII.

tam emptione, & venditione consistere potest, ut manifeste probat textus Cap. Eliciens edit. 88. ibi: *Qui vero rem compariat. Ergo ex unico statu actu negotiationis mortale placulum esse potest. Ita Molina tom. 2. de inst. d.*

3.4. initio Salom. 2.2 q.77. a.4. Morsa in empor. p. 1. tit. 9. q.10. Recol. de ob. igar. inf. p. 2. q. vlt. fct. 2. Gutier. l.7 præst. q.9. q.93. n.42.

322 *Hoc verius esse reor, neque Religiosos, & Ecclesiasticos lethaliiter delinquare ex unico actu credo.* *actu grauis negotiationis. Addo in doctrina huius confirmationem, ex unico actu gabellam esse debitam iuxta legem Regiam 7. tit. 18. 4.9. recipil. ibi: No aya lugar en lo que los Clerigos vendien por via de mercaduria, tra. 10. y negotiation. Vbi totam venditionem ipet. etat, licet mercatorem non constitutas, ut pluribus allegatis, si:ma Gutier. citatus num. 42.*

su Pontificia prohibito cessa. Quod probo ex Concilio Elizabertino, c. 19. permittente in necessitate Clericis negotiari per se intra provinciam, per alios extra.

D V B I V M LXXXIV.

Prælatus videns Regularem subditum in obseruatione depositi delinquntem, nec corrigen- tem, nec tenetur de deposito?

Certum est, Religiosos depositi capaces esse argum Cap. 1. de dep. sive. Cetera sap. re graveri, si ablique consenserit talen peccato. pro. Prælati potensis licentiam concedere, depositum grave accipiat ob contradictionem int. & obligationem, quam propria autoritate suscipit. Molina tr. 2. d. 5. 25. S. nth. 16. Decal. c. 14. num. 27. Non ante in posse Abbatem depositum apud Monacham existens auferre, & apud se retinere, nisi domino consentiente, quia illud esset, depositum removere, & vindicare. Posset vero interdicere religioso, ne apud se depositum habeat, sed domino reddat, vel ex illius con eni u tradat procuratori. Sanch. l. 6. Decal. c. 14. n. 3. Quiescier autem, num Prælatus videns subditum in obseruatione depositi delinquentem; nec corridentem eum, deposito teneatur?

Non tenetur, sicuti non tenetur confessorius restituere, omittens culpabiliter penitentem ad restituendum faciendam obligare, quia nec Confessarius, nec Prælatus sunt co- stituti iudices in alium fauorem, sed in favore subditorum, vnde suorum subitorum copartitione delinquent contra iustitiam, non verò aliorum comparatione. Ergo de damno non tenetur. Sic Hostiens. Cap. Gravis. de dep. sive. num. 14. Tabie. V. Monachus. n. 13.

Teneatur profecto, quia ratione officij ab Ecclesia concessi tenetur, damnata subditorum impide, sicuti tener quilibet secularis gubernator. At hic omittens culpabiliter impedit damnata à suis subditis f. ex. obligatus est relatare; Ergo similiter Regularis prælatus, ita Gregor. Lopez lege tert. Regia tituli. 3. v. Religioso, parte quinta. Sanchez l. 6. c. 14. numer. 3. 3.

Probabilis hoc esse creditur. Verum probabile enim non est. Prælatum Regularem constitutum tantum esse Iudicem in subditorum favorem, etiam enim est constitutus Index in crediderim aliorum fauoren, si aquitas postulauerit; est enim Index inter partes. Addo, debere Prælatum subditum in obseruatione depositi delinquentem punire, sicuti cum in aliis delinquit obseruationibus. Quia nullus est tex- tus hoc delictum à superioris eximens puni- tione. Sanchez vocum. n. 31.

D V B I V M

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom. V. VI. VI
E. LV

323 *Non est prohibita sub mortale Religiosis huiusmodi negotiatio, quando scilicet tur gabella.* *Religiosus solā pecunia exponit, alij ve- rd apponunt industria, vnde ex hac gabella non debetur, quia textus loquentes de negotiacione, indicant, per propriam personam exercendam esse, ut colligitur ex Clement. 1. de vita, & honest. Clericor. In hac enim est vera indecentia, ac distractio: non autem in ea, que per interpositam sit personam, ut negotiatio prohibita non est. Sic Medina C. de resit. quæst. 30. art. 2. Lessius l. 2. c. 21. dab. 1. §. xlvi. Valent. 2. 2. d. 5. q. 20. pum. 5. Molina 10. 3. d. 34. 1. Sa v. Clericus, numer. 2. 3. Salas de empt. & vend. dab. 2. num. 8. Hinc inferitur Religiosum ex huiusmodi lucro gabellam non debere, quia non est negotiatio absolute loquendo, ex qua gabella soli consueci simo quodammodo nec negotiacionis nomine potest insigniti. Nam si absolue nego- giorario esset, Religioso esset omnino prohibita. Probabile hoc indicat esse Castro Pa- lar. tom. 3. d. 4. de statu Relig. pum. 1. 3. §. 2. n. 7.*

324 *Licer non si prohibita sub mortali, nega- Gabella de- ri non potest abolute esse prohibitat, quia betur.* *aliquam continet indecentiam. Ergo ob hanc causam gabella est soluenda negotiatio enim absolute dei potest, ita Molina ubi supr. Gu- tieriez lib. 7. præst. q. 9. abi. de gabellis. q. 73. n. 30. Valde errans.*

325 *Hoc verius esse reor, quia respectu Reli- Hoc proba- gios negotiatio absolute (prohibita sit, vel bilis. non sit) negotiatio est, cum laicus negotiatio industria a Religioso illius operatur ex nomine, & respectu illius negotiatio est, cui gabella est obnoxia. Addiderim, necessi- tatem propriæ personæ, quia alter commode promovere non valeat sibi Religiosus, & Clericus sibi aut familiæ, causam esse excusantem eos à prefata negotiacionis prohibi- tione, solutioneque gabella. Eo enim ca-*

Sect. II. de Stat. Relig. Nat. &c. Dub. 163

D V B I V M LXXXV.

Excusatur ne à mortali Religiosus, qui prohibito ludo ex consuetudine vixit, si non principaliter ob lucrum, sed causa recreationis id agat?

bar. sum. cap. 20. num. 9. Valent. 2. 2. d. 5. qu. 6.
punet 5. v. Alterum est, Rutil. Veconi. in spe-
culo 1. 1. d. 1. q. 7. dub. 2. Sua. tomo quart. de
relig. tract. 8. l. 1. cap. 11. num. 2. & alij commu-
nicat.

Non possum non in hac questione à sa-
pienissimo meo Magistro recedere, commu-
nique harscere scientie: cum exstimum ^{Cum his} opinor.
Canones ludum prohibentes statu decen-
tiam respexisse, que quidem tam ex Religio-
si Clerici quam laici excellibus assulet ob-
scurari.

³³⁰ *C*ertum est Religiosis interdictum esse
alearum, & taxillorum ludum, sub quo
intelligitur omnis ludus fortunae potius quam
industrie communis. Patant autem commun-
icantes Doctores Clericos ac Religiosis consue-
tuendam ludendi esse prohibitum (sub morta-
li), non autem una, vel altera vice ludere. Illa
enim verba cap. penult. de vita, & benefice
clericorum Can. 41. & 42. Apostol. (relatis
cap. 1. diff. 3.) vacans, de se vixit. Aleator
consuetudinem ludendi, ien ludum quasi ex
officio significant. Salas de ludo, dub. 2. n. 2.
& 3. Azor. tom. 3. l. 5. cap. 27. num. 2. quastio. 2.
Quæstern vero, an Religiosus ludens ex
consuetudine recreationis gratia, & non prin-
cipaliter ob lucrum, à letali peccato excuse-
tur.

³³¹ *E*xclusum quidem, quis textus ludum pro-
hibens videtur magis indecentiam Sacri sta-
tus ex avaritia luci gerendi, respicere, quam
iplam ludendi consuetudinem, si recreationis
gratia fiat. Sic nonnulli, quorum meminit
Emmanuel Sa noster v. Ludus num. 1. Valent.
2. 2. d. 5. q. 6. pun. 5.

³³² *M*inime excusat, quia textus ludum
prohibentes ponderant ludendi consuetudi-
num, non vero lucrati finem. Ita Sa ibid.
Palao tomo 3. de stat. Relig. d. 4. punet. 13. 6. 5.
num. 2.

³³³ *P*robabiliter ^{Non excusa-} hoc longe probabilis esse reor. Nam
scandalum ex grati hac statu Religiosi in-
decencia ortum, ex fine interno ludens non
tolitur. Et quidem ad recreationem Religiosi
consuetudo ludendi inepta est prorsus, cum ex
ludo grauiores animi sollicitudines soleant
pullare.

D V B I V M LXXXVI.

*Hac ludendi prohibitus Clericis, & Re-
ligiosis in Sacris constitutis facta,
extenditurne ad Religiosos laicos,
seu conuersos?*

³³⁴ *N*on extenditur, quia de clericis in Sacris
expressè textos loquuntur: ergo absque
fundamento ad Religiosos non clericos
fieri extensio. Sic mens Ioan. de Salas de Ludo.
dub. 2. 4. num. 3. bfoliata affidens Religiosum
laicum affidit indenter contra prefatos Ca-
nones non delinquere.

³³⁵ *E*xtenditur plane, quia sub nomine clerico-
rum quilibet Religiosi veniunt, quories
prohibitus decentiam respicit status. Ita Na-

³³⁷ *C*ertum est, posse Religiosum gradibus
Doctoris, vel Magistri in iure Canonico,
vel Sacra Theologia insigniri, prece-
dente Praelati facultate, & Iernatis conditionibus,
quas in huiusmodi licentia concedenda que-
libet Religio pro tuis subditis prudenter illime
prescribit. Solum est difficultas, an possit Re-
ligiosus etiam cum superioris facultate gradu
Doctoris, vel Magistri in iure civili, vel in
medicina decorari.

³³⁸ *N*on potest, quia harum facultatum stu-
dium est Religiosis interdictum in cap. non
magnopere, cap. super specula, ne clerici, vel
Monachii: ergo etiam receptione gradus in his
facultatibus erit incedere. Sic nonnulli Au-
tores antiqui.

*P*otest equidem, si Religiosus his faculta-
tibus ante Religiosus ingressum dedit ope-
ram, etiam in Religione illis addiscen-³³⁹
dit, contra Iacerorum Canonum praetcripta
deliquerit. Si tamen in illis peritus est, potest
ex superioris licentia gradu insigniri,
quia nulli bi huic gradus accepto prohibita
apparet. Ita Manuel. tom. 2. qq. regn. quast. 74.
a. 1. & 2. Felin. cap. cum dicit a, de scripti.
num. 19. Nauar. comment. 2. de regular. num. 2.
Salcedo præl. qq. cap. 59. Sanchez l. 6. decal.
cap. 14. num. 45.

*H*oc afferendum esse indicio. Nam ea pro-
hibitio induci nequit ex prohibitione studij
illarum facultatum, quia est res omnino di-
versa: & quia hoc studium prohibetur, ut
Theologis crescat studium, qui finis non im-
peditur ex eo quod Religiosus gradum Do-
ctoris, vel Magistri in iure Cæsarico, & Medi-
cina accepit post cursum harum facultatum
perfectum. Ad siderim receptionem en-
tulcumque grados absque superioris licentia,
validam esse (est) peccaminosum: iure com-
muni spectato, quia nullus est texus, ex quo
irritum esse possit colligi. Credo tamen, nulli
Religionis (excepta Predicatorum Familia)
hoc privilegium irritans gradum, afluxum
absque superioris licentia, datum esse. Religio-
ni vero Predicorum concessit Innocent.
VIII. (teste Emanueli citato, quast. 74. a. 3.)
vt nullas Frater Ordinis D. Dominici, ien-

164 Theologiæ Moralis Lib. LVII

de observantia prouincie, aut Congregationis Hi p[ro]p[ter]e Magisterij gradum, seu alium quod inquinque in sacra Theologia, nisi ad illam per Capitulum dicta Congregationis fuerit expositus, absunere presumatur: & qui alter pronos fuerint, pro non pronos habentur, & ad huiusmodi gradus inhabiles sint, & esse censeantur. Quia Decretio ad alias Religiones non extendit, inquit nec a fratribus Religionis Prædicatorum non resolutos.

D V B I V M LXXXVIII.

*An Religiosi sint capaces suscipiendi tuelam Legitimam, ex
Prælati licentia?*

³⁴¹ Nonnulla Remitto, non posse Religiosos curatores minorum designari: neque à indice deficiens ut oribus, vel curatoribus testamentois, & legitimi. Quod si ex testamento, vel à indice designatur, ipsi neque ut ad numerum *Cap. Pernent*, diff. 86. & *anthem. de sanctis Episcopis*. *Deo autem amabilis*, collat. 9. & leg. Regia 45. iul. 6. part. 1. & leg. 14. iul. 16. part. 6. At h[ab]et propter bitione non existit, hanc tuelam Religiosi admittant, nulla est admissio, & consequenter omnia inde sublegata irrita erunt. *Azorius* 10. 1. 12. *cap. 11. q. 3.* Difficiliter autem est circa tuelam, ac tuelam Legitimam, sic appellatam, quia à lege deferrit consanguinitas ab inchoato succendentibus: num scilicet huius curia, & tuelæ Religiosi sint ex Prælati licentia capaces?

³⁴² Sunt capaces. tuelæ permittuntur Episcopis, quibus Religiosi aqua parantur. leg. 14. tit. 6. part. 6. & quoadvis. *Deo amabilis*. *Audent. de sanctis*. *Episcopis* in quodlibet tuelæ Religiosi interdictu, corrigitur hoc interdictu per textū in *cap. fin.* diff. 86. Se *Glosa ad cap. pernent*, vi. *Tuelæ*, in 2. foliū & ibi. *Turrecrem. Angel. v. Tuelæ*, n. *Sylva* q. 3. Tabla q. 1. *AZOR. 10. 1. 12. 6. 11. q. 3.* Capaces non sunt, qui in *auct. de sanct. Episcopis*. & leg. *Regia 14. indistincte omnis tuelæ Religiosi interdictu*. Ita *Glossa Cap. Pernent* in 1. foliū. *Gregor Lopez leg. 14. v. No p[ro]p[ter] Sanch. l. 6. Deced. cap. 14. numer. 25. Guitier. de tuelæ p[ro]p[ter] 1. num. 30. Molina tom. 1. 17. 2. d. 22. 1. vers. Religiosi.*

³⁴³ Capaces non sunt. Hanc sententiam in longe probabilem esse indicio. Nam textus in *Cap. Pernent*, nullum verbum habet, et quo colligi possim, hoc interdictum corrigi. Hoc autem verum est (ut annotat *Sanchus*, & *Molina*) etiam si tuelæ esset miserabilis persona. Quia licet Episcopis permittatur in *Cap. Pernent*: in d[icitu]r aliquando ad eam sufficiendam obligatur, possitque sua Diocesis Clericos cog[er]et ad illius administrationem, nunquam tamen Religiosi id permisum esse reperiuntur. Neque est similitudine Episcopis ac Religiosis ratio, cum Episcopi propriam habeant, quod possint tuelæ obligationi subincere: fecundus Religiosi.

³⁴⁴ Probabilior sententia. *Cap. Pernent* in 1. foliū.

D V B I V M LXXXIX.

*Si superior permittat Religioso subditu sepulturam eligere, eritne licita,
ac valida electio?*

³⁴⁵ Certe sapone. *Certum est*, Abbatem posse si superius Religiosi prælaus sit, sepulturam eligere, quia a haber velle, & note a Religione independens. Subditum vero minime posse, nisi a proprio Monasterio remotus sit, vt nequeat commode ad illud cum obit, deportari. *Cap. fin. de sepulcris*. At si superior Religioso permittat sepulturam eligere, quæsturum, num licita, ac valida sit electio?

Non est licita, nec valida, quia textus in *Cap. Religiosi* exprie p[re]cicerbit, Religiosos catere potestate el gendi sepulturam, eisque apud sua Monasteria tunalandos, nisi iterum a proprio Monasterio decadent, vt nequeant commode ad illud deportari. Cum ergo texsus deliq[ue]t sepulcrum, & potestatē el gendi tollat, sollemne in illo casu speciali distante concedat, sit, nec licentiam à Prælato poise concedi, vix contra legem Pontificiam, nec electionem ex vi illius licitam, ac validam esse. Sic nonnulli, quorum sententiam probabilem esse valde indicat *to. 3. d. 4. de statu Relig. p[ro]p[ter] 3. 8.*

³⁴⁶ Licita, ac valida est, cumque superior potest concedere, quia Prælaus eligere sibi sepulturam potest, vt vidimus. Ego potest Religioso sibi subditu facultatem eligendi concedere. Neque enim majori potestate secum vii potest, quam cum subditus, cum tota potestas secum dispensandi prælato competens, ex officio gubernandi subditos prouenient, atque adeo potius cum subditus, quam secum vii illa poterit, ita *Caius Palao citores*.

Ei quidem adhuc Nam textus in *Cap. Religiosi*, sea ratione ducitur, ad abnegandam *Idem apud* Religioso potestatem, sepulturam el gendi, mo[re] quia velle, vel nolle caret, id est, quia voluntate a prælato independente prouinat. Que quidem ratio sollemmodo probat, non posse Religiosum eligere sepulcrum, Prælato inconcluso, ut non probat, ex eius licentia eligere non posse. Nam ea posita, & velle, & nolle habet.

D V B I V M XC.

*Prælati inferiores Regulares possuntne,
sibi sepulturam eligere?*

³⁴⁷ Non possunt, quia absolute velle, ac nolle non habent, cum illud habent ab aliis superioribus Prælaus dependens. At *cap. Religiosus* Religiosis interdictum electio[n]e electio, quia velle, & nolle non habent; Ergo Prælati inferiores nequeunt sepulcrum

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom: V. VI.
E. LV.

Sect. II de Stat. Relig. Nat. &c. Dub. 165

pultrum eligere. Sic Sylvestr. v. sepulta,

quæst. 6.

350 Positum est, vel ac nolle habet in iis, quæ ad fini
plane suorum sybditorum dispositionem per-
tinent, ita Manuel. tom. tertio qq. Regul.
q. 60. art. 1. Sanchez l. 6. Decal. c. 14. n. 7.
alios citans.

351 Idem affer. Si autem obiciens habere vo-
luntatem dependentem à superiori Prælatu, ex
illiusque placito annulari posse: dixerim, an-
tequam morte confirmetur, id verilissimum es-
se: at morte confirmata non potest annulla-
ri, quia non adest nisi in effectu, quem ob-
tinuit. Monachum tamen, hoc procedere, dum-
modò superior moriatur: nam si deposito of-
ficio moritur celsat antefacta electio, quia
cum tempore Prelature fortita non fuerit
effectum, perit illius valor, ut potè ad
tempus perueniens inhabile, incapaxque
electionis.

D V B I V M X C I .

Prælatus potestne subditis Religiosis
sepulturam eligere?

352 Post quidem, quia pater eligere potest
filio impuberi sepulturam, est enim in
eius potestate: At Religiosus est in
potestate Prælati, Ergo Prælatus eligere ei
potest sepulturam. Sic manu. 10. 3. q. Regul.
9. 60. a. 1.

Non potest, quia pater non eligit sepultu-
ram filio impuberi ratione patriæ po-
testatis, alias & filio puberi eligere posset;
& vxori maritus, contra textum in Cap. lice-
de sepult. in 6. cum filij puberes sub patria
ad sint porellate, & vxor sub potestate mari-
ti; sed eligit sepulturam, quia ita est con-
suetudine receptum. Vt ex eo Cap. lice-
constat, qualis consuetudo pro Religiosi
sepulta non intueritur, ita Petr. Vuldi,
apud Manuelem, Sanchez libro sexto
Decal. c. 14. n. 6.

Cum his opinor: Lices enim manuel
obicitur, Religiosi voluntatem translatam
omnino else in voluntatem Prælati, qua
translatione cessante posset Religiosi sepal-
turam eligere, vnde infertur, ipsum pos-
se Prælatum ob eam voluntari subditi trans-
lationem. Abnego consequentiam; quia non
transfervit voluntas, quod realitatem,
sed quod subectionem iuxta Religionis re-
gulas; At in nulla Religione hac potestas
concessa est Prælatis eligendi subditis
sepulturam; quippe est
contraria Canonicis iuri
prescribenti locum
sepulturae caren-
tibus ele-
ctione.

353

Cum his
opinor.

Circa Religiosi fugam, apo- stasiam, & expulsionem:

D V B I V M X C I I .

Apostata estne Religiosus, qui è
Religione fugit animo diu extra
commorandi?

354 Fugiens animo commorandi diu extra Re-
ligionem verè apostata est, quia diu-
na commoratio moraliter perpetua censenda
est. Alias enim monachus dimittens habi-
tum animo ditagandi per aliquot annos, &
postmodum ad Ordinem redeundi, non es-
set censendum apostata contra communem
modum loquendi, & Prælatorum sensum,
qui hos tanquam viros apostatas puniunt.
Portò Clericus in sacris, qui dimisso habi-
tu clericali sacerdotaliter degit, verè ac pro-
prie vocatur apostata ab Ordine, eti animo
habeat Clericalem habitum resumen-
di, Ergo idem est in apostasia à Religione
Sic P. Suarez tom. 4. de Relig. tract. 8. l. 3. q. 1.
n. 2. 1. & 2. 2. n. 14.

Non est vere apostata, quia omnes Docto-
res fugitivū ab apostata distinguunt. At si ex
animo diu morādi, vel perpetuo permanendi
extra Religionē non distinguuntur, non ap-
paret inter eos firma distinctio, igitur qui fu-
git animo redeudi, fugitus est; qui autē fugit
animo manendi perpetuo extra Religionem,
apostata est. Ergo non erit apostata, qui ani-
mo redeundi recedit, ita Caet. 2. 2. q. 12. a. 1.
dub. 2. Lessi. l. 2. c. 41. dub. 15. n. 109. AZor. 10. 1.
l. 12. c. 16. q. 1. Manu. 10. 1. q. Regul. q. 30. a. 1.
Sanch. l. 6. Decal. c. 8. n. 2. & alij apud ipsos.

Ab hac communi quidem sententia non
recedam. Concedo namque aliquando Do-
ctores fugitivū appellant apostata, sed
large & impropriè hoc intelligendum; quod
ex eo conciunctur, quia præsumunt fugitivū
impeditis, abnegant affectu fugitivū. Quod si fu-
giens à Religione, diuque in fuga persistens
apostata reputatur, & vt talis punitur, id sit,
quia præsumunt fugitivū animo nunquam re-
vertendi. Neque negari potest, apostata
ab Ordine else, qui constitutus in sacris ha-
bitum Clericalem dimittit, & sacerdalem in-
dit tempore sufficienti, vt laicus commu-
niter reputetur. Nam cum habitis in signum
Clericalis Ordinis gestari præcipiatur, si eo
se quis absque causa ita denudat, vt Clericus
non reputetur, apostata ab Ordine merito
indicatur, et animo gerat Clericale indu-
mentum resumendi. Non autem sic in apo-
stasia à Regulari statu, hæc enim constituit in
recessu ab obedientia, secundum quod pro-
missa est, cum autem sit promissa in perpe-
tuum

tuum, non est censendum apostatare absolu-
te, qui animum habet limitato solum tempo-
re recedendi.

D V B I V M X C I V.

D V B I V M X C I I I.

Censendum est apostata, qui à propria
ausagit Religionem, aliam, inuali-
de quidem, assumens?

³⁵⁸ **A**postata est, quia qui recedit à Religioni
est. Ne aliam inualide ingrediens, vere est
fugitivus, abstrahit enim se ab obedi-
entia debita, in quo fugitivi ratio consistit. *ar-
gum. leg. 17. ff. de habilit. edit.* Ego erit apo-
stata, si animo nunquam revertenti recedat.
Qui autem alium Ordinem init, hanc nunquam
reterrendi gerit voluntatem. Profectò sic fu-
gientis nequit habere voluntatem commutandi
di statum prioris Religionis cum posterioris
statu assumpto, quia est impossibilis talis
commutatio. Ergo solum habet voluntatem
discedendi ab statu assumpto. Igitur apostata
est. *Sic Suar. 10. 5. de censur. d. 3. fols. 6.*
*num. 4. & 10. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. cap. 1. 2. num.
17. Palao. 10. 3. d. 4. de stat. Relig. punt. 17.
numer. 7.*

³⁵⁹ Non est apostata, quia sua ex voluntate
Non est apostata. ab statu Religioso vt sic non recedit, tamen
si recedat ab hoc particulari, ac proprio statu;
habet enim voluntatem non relinquendi
absolutè statum Religiosum, sed commutandi
statu nivis Ordinis in alium. Et licet
illa commutatio non fortiorat effectum, non
obstat: quominus ille habuerit voluntatem
sub illo statu Religioso vivendi. Itaque ex
voluntate à Religioso non recedit statu, et
gō non est apostata à Religione, ita *Caiet.*
*2. 2. q. 12. a. 1. Aragon. ibi, dub. vni. Bafies
dub. 1. coval. 4. Valent. d. 1. q. 12. cap. 17. q.
7. Manu. 10. 1. q. 99. Regul. q. 30. a. 1. Lessi. l. 2. c.
4. 1. dub. 13. num. 102. Sanh. l. 6. Decal. c. 8. n. 8.*
alios referens.

³⁶⁰ **P**rimaria sententiam esse communem
admodumque probabilem. Attamen vt pri-
ma adhucem cogit me Bulla Pauli III. inci-
piens *Licet debitum Pastoralis officij, vbi*
postquam interdixerat transiit è Societate
*Iesu ad aliam Religionem (Carthusia exce-
pta) concludit repositum generalem posse*
*puniri sic egressos, ac alios quocumque So-
cietas apostatas. Vbi expendo particulari,
Alios similitudinem denotā. Et subiungit, in
quocumque habitu contigerit praefatos apo-
statas inueniri, posse eos excommunicare,
capere, incarcerare, & alias sue discipli-
nē submittere. Cenit ergo Pontifex non ex-
culari ab apostasia ob habitum alterius Ordini
inique quidem, ac inualide assumptum.*

*An Prelati Regulares teneantur, sub-
ditum fugituum, seu apostasiam lice-
noxiis Religioni sit, renocare, sine
ad reducendum diligentiam adhi-
bere?*

Non tenetur, quia Religionis interest, ne
nocius subditus ad Fratres fortasse in-
ficiendis dedecus Religioni afferentur. *Non tenet
dum renatur. Ergo non tenetur eo in ca-
u Religio fugituum querere, ac renocare. Be-
no enim communī consent, incorrigib; &
scandalosum abicere, ut solus ipse pereat. Sic
nonnulli haud immitteri Theologos quos con-
sulvi, quorum sententiam probabilitate non
care existimaram.*

Tenentur quidem, quia *Cap. vii. de Regu-
laribus* statuit, Abbates, seu Priors hu-
manitatis suos, & ecclesias ex ordine annuatim quidem
solicite requirere debeant. Et quidem si fu-
gitivus non reputatur, ita noxius, ut dignus
expulsione iudicetur: proculdubio obliga-
tus est Prelatus illum, quod posset, renocare,
cum ob bonum Religionis, ne subdi-
to vili priuetur: tum in bonum subdit, ne
in statu damnationis exiatur. At etiam si
fugitivus noxius sit meritoque debet à Re-
ligione separari adhuc obligatur Prelatus cap-
ere, & pro qualitate culpe panire, & in
aliorum exemplum, & in bonum subdit
cui fortasse vexatio, dabit intellectum, ita
*Nauar. comment. 3. de Regular. numer. 50. Mi-
randa manus. Prelator. 10. 1. q. 51. art. 3. Suar.
10. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 2. num. 17. Laym. 1. 4. tr.
5. c. 13. n. 7.*

Hoc longe probabilem esse reor. Oportet
enim fugituum renocari quantumvis noxius. *Hoc longe*
existat, ut authoritate superioris à Religio-
ne separatus incedat, & non pro libito ab
statuque damnationis liberetur. Unde cum
Suar. n. 17. adiicio, licet à Religione statu
*ac captus fuerit, sit eliciendus, teneti pra-
latum illum renocare. Attamen si fingeretur*
cans, quo absque grati Ordinis nota, vel
*scandalio, non posset superior capere fugiti-
vum, deobligari à capture resoluo, quia*
Religionis bonum semper est boni subditū
principi ex malitia peccantibus praeferendum.
Deberet tamen (si ita expedire indicauerit)
absolutionem absenti fugitivo immittere, ut
à fugae criminē liberetur. porro diligenter
illa de annuali inquisitione, Capit. ultim. de

Regularibus praescripta, non est in
in via, scilicet Suar. libro tertio

de Religion. capite secund.

num. 17. & Sancio

lib. sext. Decalog.

6. 9. n. 18.

**

D V B I V M

D V B I V M X C V .

Si quis Religiosi alicuius apostasie cooperetur abjace villa vi vel fraude, contrahitne obligationem restituendi Religioni omnia damna ex tali fuga pronentia?

³⁶⁴ Status *P*remitto dupliciter te posse ad apostasiam cooperari, positiue vel iacet, ac negotiis. positiue quidem, persuadendo existum confiendo, approbando, adiuuando, post existum fugituum recipiendo ac defendendo. Neg. tunc vero si cum vales impedi re, non impideas. Ceteri qui vi vel fraude apostasiam canant ultra grauissimum piaulum, tenet omnia damna Religioni ex tali extra pronentia reparare. Si autem quis absque villa vi, vel fraude, apostasie cooperetur, questionem, an villam restituendi contrahat obligationem?

³⁶⁵ Nullam *convenit* *obligatione* *restitutione* potest esse de persona Religiosi fugiti, vel de dannis occasione fuge illius Religioni pronentibus. A restitutione personae Religiosi illi excusat ob' impotentiam; haec enim restitutio solum geri potest ab ipso met Religioso liberè ad ordinem redente. A dannis vero ex fuga Religioni accidentibus ob lucta non accepta, quæ ex Religosi illius assistentia poterat Religio acquirere restituendis excusat eo quod ad illa insitutio R. lgio nō habeat nisi supposito R. lgo. si voluntate, quæ tamē Religiosus iure de negat, cum cooperatur ille ad fugam nullam vim inulerit. Sic Sua. to. 4. Relig. l. 3. c. 3. n. 4.

³⁶⁶ Obligatus *proculdubio* est restituere Religioni lucta, que ob Religiosi extum celantur, quia Religio ius habet iusticiæ ad retinendū sibi Religiosum ob traditionem sui, quam in professione gesit: tradidit enim se Ordini gubernandum, ipsaque Religio obligator eum in via Domini gubernare. Ergo Religiosus se ab hoc regim ne contra Ordinis subtrahens voluntatem, est iniustus, cum ius Religionis iustitia laetatur. Ego eandem perpetrat iniusticiam, qui huic subtraktioni cooperatur. Igitur utrumque debet Ordini damna haec restituere, ita Ferdinandus de Castro tom. 3. d. 4. de statu Relig. punt. 19. n. 6.

³⁶⁶ Placit *hec* *opinio*. Placer sententia. Neque enim obstat, Religionem non habere ius iustitiae ad temporaria lucta, nisi supposita Religiosi voluntate, quomodo tam Religiosus, quem cooperans ad apostasiam teneantur ea restituere, si contra voluntatem Religionis celantur, quia Religio ius iustitiae habet, vt ea sibi lucta Religiosus acquirat. Id vero compertum, te non esse obligatum Religionem ingredi loco illius quem extraxisti, sicut illi per viam, & fraudem extraxeris, quia status Religiosus est ita alterius ordinis, & difficultis, vt ob nullam causam contra voluntatem propriam sit assendum. Neque teneri, alij Religionis ingressum persuadere, vt sic damnum ei illatum ex Religio fuga compenses, quia Regularis status

non est ob huiusmodi fines assendum. Neque teneri, ex bonis alienis satisfactionem pro damno à te facta exhibere Lege Nauarum lib. secund. de restitu. caput 2. n. 12. & Lessium l. 2. c. 8. dub. 3.

D V B I V M X C VI .

Religiosus professus potestine à Religione expelli?

³⁶⁷ *E*xpellere non potest, sed in carcere debet ExPELLi non tamen, quia Cap. fin. de Regul. præcipit potest. Prælati, vt electi, ac fugi. ius quærant, & in communem vitam erudiantur, ac castigatos reducant, si Religionis statuta non obstant. At si haec fieri statuta repugnarent iubet eos in arcam custodiari reduci intra Monasterium, vel proximè ad illud: vel si hoc fieri nequeat abique gravi scandalo, in aliis eiusdem Ordinis domibus recludi, ibique necessaria subministrati. Vnde sic efformationem Pontifex imperat electos, & fugitivos quærent, & ad communem vitam reducere, vel saltem ad arcam custodiā, ne in animi perniciem diuagentur: Ergo non censet a principio permettendos esse liberè diuagari. Sic Abbas Cap. cum ad. M. nastrum, numer. 13. Cardinal. Clement. 1. §. Qu. 4 vero, numer. 5. q. 1. De statu Mona h. Graf. p. 1. decr. l. 3 cap. 5. num. 14. & priores relati à Sanchez l. 6. Decalog cap. 9. n. 2.

Expelli potest si Religiosus sit nocivus, ³⁶⁸ qui si ne con moni constat Cap. cum ad. Potest ex. Monasteriū de statu Monach. vbi decernuntur, pelli. proprietarium esse expellendum. Constat ex vita a consuetudine omnium Religionum, quam contine ordinem ordines à principio ex facultate sibi à Fundatoribus concessa introduxere. Constat demum ratione, quia bonum commune Religionis singulari est præferendum: At bone communis Religionis expedit, te pravis imbutum mortibus, nec volentem corrigi, ab aliorum consortio separari, ne alios inficiat: recludi autem sub Monasteriū custodia saper fieri non potest, nec expedit: Ergo eo cau. licita est expulsio, ita moniale P. stat. 10. 1. q. 52. Laym. 1. 4. tr. 5. c. 1. 3. num. 1. Stat. tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 4. n. 2. Sanchez l. 6. Decal. 1. 9. n. 3. Lef. l. 2. c. 4. dub. 14. n. 106. Molin. 10. 1. d. 140. Az. 10. 1. 1. 2. c. 1. 6. q. 2. & alij apud holce.

Certissima haec sententia est communiter que recepta. Cum quidem non obstat tex tus in Cap. fin. de Regul. Nam loquuntur de in uestice esse in expulsis vel ex defectu cau. & vel ex defectu porefatis dimittit is, vel quia in dimissione ordo iuridicus seruatus non fuit, quos reducere P. stat. tenentur. Non comment. 3 de Regul. n. 3. & l. 3. consil. ii. de Regul. consil. 3. Vnde iam primam sententiam defensabilem non esse quis dubitet?

D V B I V M

D V B I V M X C V I I .

Licitumne est, Religiosam professum
ex Ordine expellere, si ipse ex-
pulsionem repugnet, &
correctione con-
fessus?

³⁷⁰
No est.
Licitum.

³⁷¹
Licitum est.
Non est licitum, quia si quis excom-
municationis intentia afficitur, dum
paratus est correctio acquiecente, non
ligat censura; que quidem contumaciam af-
ficit: Ergo talium licet Religiosum expelle-
re calo, quo ipse expulsio contentatur, & cor-
rectione labiacere repugnet. Sic Sylvestr. v.
Relig. 6. §. 17. Arnulf. eadem §. vlt.

Licitum est, quia haec locum habent in
potest excommunicatis, eo quod sit pena
medio cuiuslibet bonum excommunicati
ordinari. At in expulso non procedunt,
que non tam in bonum expulsi, quam in
bonum aliorum, quoniam secundum haben-
tiam ordinariunt, ita S. Gratian. 4. de Relig. tr.
8. l. 3. c. 4. n. 8.

Hoc videtur placere. Quare si semel atque
iterum de gravibus delictis monitus quis
fuit, & panitus, quo non obstante, iterum re-
cidit, potest a Religione expelli, quamvis
correctionem promittat paratus penitenti-
aliter sustinere, quia non preluminatur corri-
gendas, sed post similia perpetratur.
Quod infra, ut insit expellatur: sicut suffi-
ciet in heretico relatio haec futuri lapsus
presumptio, ut morti damnearit.

D V B I V M X C V I I I .

Ut quis insit è Religione expellatur,
debet necesse semper
post trinam monitionem
reincidente?

³⁷²
Hoc videtur.
Iterum de gravibus delictis monitus quis
fuit, & panitus, quo non obstante, iterum re-
cidit, potest a Religione expelli, quamvis
correctionem promittat paratus penitenti-
aliter sustinere, quia non preluminatur corri-
gendas, sed post similia perpetratur.
Quod infra, ut insit expellatur: sicut suffi-
ciet in heretico relatio haec futuri lapsus
presumptio, ut morti damnearit.

³⁷³
Nonnulli premittunt.

Remitto, ut quis è Religione insit ex-
pellatur, debere peccatum grave, ac scanda-
lousum perpetuisse. Quia cum haec
peccatum gravissimum sit, non potest nisi ob gravis
delictum imponi: & cum imponatur non
tam in bona delinquentis, quam in bonum
aliorum Fratrum, & Religionis merito debet
esse peccatum scandalosum, hoc est, quod
possit alii focii esse nocturnum, necessarium autem
in requiri processus monitionem, imo &
panitionem, quia omnia iura aquae de hac
expulsione loquuntur, sylvestrus communis
est. Monachos ob solam incorrigibilitatem
expellit. At non est censendum incorrigibilis,
quoniam non omnis, & inulta delicta
qualitercumque non insit, & inxta delicta
an ut quis insit è Religione expellatur, semper
debet necesse post trinam monitionem
reincidente?

³⁷⁴

Necessarium semper debet esse post moni-

tionem trinam reincidentia, quia sic fert omni-
num Ordinum praxis Pro Ordine Minorum per se fer-
dicitur illum esse incorrigibilem, qui ter con-
victus, & panitus de crimine, non emendatur post mini-
mum. Toletanus ordinatus capite 6. titulo de incorrigibili-
tate. In Reg. S. Benedicti c. 58. habetur nam,
esse incorrigibilem, qui per delectum Reli-
gionem post profectionem factum, illud vero
est certum, ad hanc incorrigibilitatem
opus non esse, ut delicta sunt evidenter generis;
sufficiat si eiudem gravitas existat. Cap. Vt
fama de fœti ex omnibus ibi: At similia, &
peiora facile lavantur. Si ergo ad expulso-
nem incorrigibilitas requiritur, non poterit
quis ob delictum quantumvis grave vnoqua-
expelli, nisi monitus & panitus expellit reinci-
denter. Sic D. Thom. quodlib. 12. a. vlt. D. Bon-
nauense in Reg. S. Franc. q. 14. Cardin. Cap.
Cum olim de primitu numer. 4. Sylvestr. v. Relig.
6. q. vlt. Antonius Casius. 3. institut. moral.
titul. prim. num. 130. & 139. Anton. Abbas,
Maiolus, Sylvestr. G. affis, quos referat legi-
tur Sanch. 1. 6. De cal. c. 9. n. 4.

Non tempore necessario debet expulso fieri
post monitionem, seu repetitam monitionem.
Quia potest perpetrari ita grave delictum, per de-
bet adeo que scandalorum, ut neque commode esse tem-
pla peccata panitia, neque honori Religionis debet ap-
petit, nisi delinquens expulso. Poterit trinam ma-
ergo tunc professus expelli, quia bonum nisi non
co unum singulare est praetendendum. Profes-
sus in aliis alia delicta, que in Religionis au-
sus fuerit semel committente, merito profumi-
potest, etiam & graniora committentes. Quo
casu & si Religiosus de facto incorrigibilis
non sit, quia non fuit correctus, etiam in
corrigibili ex iure presumpcio. Ita Az-
tron. 1. d. 12. cap. 16. quod 3. S. Gratian. 4. de Relig.
tr. 8. l. 3. cap. 4. num. 11. Palat. tom. 3. d. 4. de
Statu Relig. pun. 19. n. 7.

Cum his sententia, quia sunt aliquant Regule
Ordinum permittentes ob delictum aliquod Cum ha-
semel commissum posse rem a Religione opinor.
expelliendi autem, quod presumat Ordo ea-
dem, & similia commissum, ac proinde esse
incorrigibilem iuris presumptione, sicut de fa-
cto non sit, quod videtur sufficere ad expul-
sionem. Imo hoc spectato inter comuni incor-
rigibilitas de facto expulso necessaria est:
at spectatis Religionum privilegiis, minime est
necessaria sicut enim plura Religionum pri-
ilegia coedificia expulso pro gravi, & atro-
ci delicto, cuius tensa sine magna Religionis
derrimento non potest interfici religiosos con-
cineri Leo X. id Minorum Religionis concil-
lit. Pius V. Ordini D. Hieronymi, Gregor.
XIII. Praeposito Generali Societatis Iesu, Sua-
rio attestante tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 4. nu-
m. 11. si autem rogates, quae sint haec delicta gra-
via, ob que semel parata possit quis a Re-
ligione expelli? Respondeo, id Regularis pre-
lati arbitrio relinqui, nisi a Regula designata
extent, putarim autem, peccatum quod a
seculari commissum penitentia mortis merent
expulso esse de gratia. Quia raro in humili-
di criminis tens ab que Religionis nota con-
tineri in ea potest.

D V B I V M

Sect. II. de Relig. Stat. Nat. &c. Dub. 169

D V B I V M X C I X .

Tacuisse in professione impedimentum, quo cogitato, quis nullatenus in Ordinem admittendus esset: estne sufficiens causa, ut professus expellatur?

Si quis celanit, se morbo affici gallico, vel
377 ab infecto Iudorum, vel mortuum San-
guine ortu habere, vel esse arte alieno gra-
mpter opprimum: præstat sufficiens cau-
lum expulsionis, qua per errorem ab illo cau-
lum Religio eius proficiens acceptavit,
euque in suam potestatem recipit. Ergo
sufficiens adest causa eum expellendi licet
professionem factam nequeat. Ordo irritare.
Sic Sav. Relig. num. 34. Laym. L. 4. tr. 5. c. 13.
n. 1. Nauc. l. 2. consil. iii. de Regular. cons. 2. 5.
Vega t. 2. sum. c. 50. causa 4. Sanch. l. 7. de mar-
d. 37. num. 3.

378 Non est sufficiens causa expulsio's, quia
potest illa alia via sufficienter puniri, & alio-
rum scandali, si forte adiut, facile satishiri:
principiū cum hac culpa ex illis non sit, ob
quas Religio o noctam, & infamiam patitur.
Creditor enim, potius devotionis zelo, &
affetu, quam ex malitia esse commissam. Ita
Manu. to. 3. q. 9. Regular. quæst. 17. a. 9. Sanch.
muranus sententia, prudens plane. l. 5. Decal.
cap. 4. num. 5. 8. Palao. t. 3. d. 14. de statu Relig.
panch. 19. num. 9.

Satis probabilem hanc sententiam esse
credidicimus. Adhacerem autem primis, si ob
infectionem mortis, vel sanguinis aliquando
cideretur, probabiliter aut Religiosos esse
inficiendos, aut Religionem grauerit professi-
retionem esse infamandam.

D V B I V M C.

*Religiosus per sententiam definitiām
perpetuo à Religionē expulsus:
teneturne ad illam redire?*

380 **C**ertum est, expulsum ad Religionem re-
deantem noua professione non indige-
re, qui per expulsionem non fuit a prima
expeditus. Vota autem quæ professioni con-
iuncta sunt, non extingui expulsione, sed ful-
spondi illorum obligacionem ex materie de-
fectu, qui nulla est legitima causa, quare ea
vota extinguntur, cum prof. sio, cui annexa
sunt, non extinguitur. Suspenderunt vero,
quia illa emitentes non habuere intentionem
ea extra Religionem obseruandi, ma-
xime cum non sint expulsi apti ad eorum
executionem. Sanchez l. 6. D. cal. c. 9 num. 56.
Quæst. vero, num qui per sententiam
definitiām perpetuo à Religionē expellitur
ad eam redire teneatur.

381 Non tene-
re licet sic emendans, qui illa sententia le
Ezob. c. 6. Mend. Theol. Moral. Tom. VII.

expulsione perpetua Religiosi legitima fui. *im.*
(vt suppono) ergo secunda est iuxta legi-
tates indicata, *ff. ad reg. iuris.* ac non ferua-
tur, exposito ad Religionem redire: ergo
expulsius perpetuo non solum non est obliga-
tus ad reditum, sed nec recipi potest ablique
dispensatione. Ceterè expulsius, licet sic emen-
daudus, cogere non potest Religionem, vt ip-
sum in le recipiat: ergo nec ipsum potest
Religio cogere: quia in his æqua debet esse
conditio. Sic Navar. *commen.* 2. de Regul.
num. 36. S. i. Thefan. tom. 2. l. 6. c. 9. num. 26.
Azor. tom. 1. l. 12. c. 16. quæst. 6. Manu. t. 1. q. 9.
regul. q. 30 a. 20.

Tenetur quidem procernare ad Religionem
reditum: & de facto redire, quoties Religio. *Tenetur*
ni placuerit, eum renocare, quia cap. *in. de quidem.*
Regular tam fugitiū, quam c. eccl. præcipiu-
tu quarti, & ad Religionem reduci: quod
nullo modo fieret, nisi supponeret Pontifex
fugitiū, & eieciō obligationem habere re-
deundi. Porro eieciō verius est Religiosus, ta-
men si, vt potius membra ab aliorum
consortio separatus: ergo tenetur implore
obligationem statui Religioso annexam. At
obligatio statui Regulari necessariò annexa,
& ab eo inseparabilis est obligatio ad vitam
communem, & sub obedientia Prelatorum
Regularium: nam id votis promisit: ergo
quatenus in le est, illius executionem debet
procurare. Et quandocumque Religio permi-
ferit, expulsum sub eius regnina vivere, ipse
acceptare tenetur. Ita Sanchez l. 6. D. cal. c. 9.
num. 23. O. 30. Laym. L. 4. tral. 5. c. 13. qu. 3.
Suar. t. 4. de relig. tr. 8. l. 3. c. 5. n. 4. Lettius l. 2.
c. 4. dub. 15. n. 111.

Vesorem hanc esse sententiam existimo.
Concedo enim, illam sententiam fuisse legi-
timam, seruandam quo esse, quoties Religio
sibi indicaret expedite. Nam in illius fa-
tum latet fuit. Unde illam conditionem virtu-
titer imbitur, ut expulso durer, quamdiu sibi
placuerit. Indicante tamen Religionem, expul-
si reditum emendare expedire, ipse redire te-
netur: nec potest cedere Religio obligationi
retinendi Religiosum, illumque gubernandi,
nisi quatenus expediens fuerit, vel ad deli-
ctum Religiosi puniendum, vel ad aliorum
præcaendum damnum, quia ea sub obliga-
tione le illius tradidit Religiosus obsequio.
Ergo si Religio indicet, delictum Religiosi
esse sufficiens puniendum, nullumque aliis
damni periculum adesse, obligata esset ei-
cetera renocare. At quia raro, vel nonquam
tenetur præsumere illum expulsionem tempora-
lii puniri, sufficiens delictum, quod expul-
sionem perpetua poena legitime est damnatum.
Ideo raro, vel nonquam obligationem ha-
bet expulsum admitendi, & si expulsius obli-
gationem habeat, quantum ex se est, procu-
randi admissionem. Suarius mecum tom. 4. de
relig. tr. 8. l. 3. cap. 5. n. 13. & Sanch. l. 6. D. cal.
cap. 9. num. 32.

P

D V B I V M

D V B I V M C I.

Ut ab uno Ordine electus possit in alio recipi, debet litteras testimoniales Provincialis vel Generalis deferre: at si hæc conditio deficit, estne validus ingressus?

383
Certa re-
cole.

Sic Religiosum ab uno Ordine electum obligatum non esse alium ingredi, sed securè posse in seculo manere, quia status Religiosus, quem professus fuit, solum obligat illam ad persistendum in Ordine affinitato, non autem ad alium nouum fulcipientem. Deinde scio, non posse aliam Religione ingressi sine laxiore, sine strictiore, siue æqualem, nisi priori Ordini se prætentem emendatum, ita ut illi constet, per eum non obstat, quoniam ad illam redeat: facta autem hac diligentia, etiam laxioris ingredi posse. Sanchez l.6. Decal. cap. 9. num. 36. Scio denique, debere humilmodi electos litteras testimoniales Provincialis, vel Generalis deferre, nec alter recipi posse sine pontificis licentia. Quæsi sit verò, an si hæc conditio deficit, sit validus ingressus.

384
Validus
non est.

Non est validus, quia extat priuilegium Religionibus à fide Apostolica concessum, ne quis recipi possit ab alio Ordine expulsus, quin huicmodi deferat testimonium. Sic Manu. t. 1. q. Regul. qu. 30. a. 21. Suan. t. 4. de Relig. sr. 8. l. 3. c. 5. n. 19.

385
Est vali-
dus.

Validus est, quia in privilegio illo nullum est verbum indicans, litteras testimoniales requiri ut formam, & ex necessitate ingressus: sed solum ex præcepto, ut ingressus convenienti modo, fiat, statu ingredientis superioribus referato. Ita Manuel. idem mutans sententiam ton. 2. sum. cap. 6. num. 2. t. Sanch. l. 6. Decal. c. 9. n. 39.

386
Hoc ve-
rius.

Hanc sententiam crediderim esse veriorum. Prima enim debili fundamento nititur. Nam si Pontifex in illo privilegio vellet ingredientis animulari, proculdubio id exponebat.

387
Non illa
suppono.

Premitto, quoad obligationem expulsi ad vota substantia, teneri illum castitatis votum servare eodem modo, ac si expulsus non esset, quia cum materia huius voti si abstinentia a licito, ac illicite concubitus, omniq[ue] re venerea, & hec non pendent ab hoc, vel illo statu, integre in statu expulsionis est obseruanda. Votum verò panperatis seruandum esse circa exigentiam statutis, in quo est constitutus. Cùn autem expulsio

status non exigat, professum illum illius rei dominum habere, sed solum vnum, & liberam acquisitorum administrationem, Religioni expellens vnum eum, & eam administrationem illi concedit, vel potius Ponit fixe ipso, & confutudine introducta, cum libertum vnum, & administrationem permittri modo non sit in vobis prauos, nec testamenti via. At de Obedientia voto est gravis difficultas, an expulsus ab eo eximitur.

Eximitur omnino, quia Praelatis Regularibus eam non debet, cum ipsi cum a lai per Omnia testate, & dominio eicerint. Nec Episcopo, eximitur, cui obedientiam non promittit, si Religioni est obedientia, qua fuit electus ab Episcopi est potestate exempta: si vero exempta non est, Episcopo obedientiam promittit, sicut aliis Regularibus Praelatis, sicut et in statutis vita communis Religio, non extra, quare expulsus à Religione, a domino, ac potestate omnium Praelatorum illius, & consequente a domino, ac potestate Episcopi manet exclusus. Unde patet, nec eum esse sub potestate Pontificis, quatenus est supremus Religionis Prelatus: igitur expulsus eximitur omnino ab obedientia, voto, non quod in eo dispensatus sit, sed quia deficit materia circa quam versatur. Sic Sanchez l.6. Decal cap. 9. num. 29. & 31. Lessius l. 2. cap. 4. fine. Mannel. tom. 1. q. Regul. quæst. 30. a. 19. Molina tom. 1. d. 140. circa finem & tomo secund. 2. d. 276. §. quæst. 2. et 3.

Non est omnino ab obedientia exemptus, sed sub obedientia Praelatorum Regularium Non omnino aliquo modo existit, sub Episcopi potestate non existuplere, sub Pontifice efficacius, non Pessimus, latis Regularibus, quia huc cogere nullum expulsum, ut ad Religionem redeat, siveque tenetur obedire. Sub Episcopi potestate, quia expulsus in eo statu ligatus est voto obedientiae, sed hoc intelligi nequit absque Ordine ad aliquem Praelatum, cui sit exhibenda; cum ergo is non sit Regularis Prelatus, restat, ut sit Episcopus. Et negari non posse, Episcopum regere posse, & debere omnes in sua Diœcesi existentes, quia speciale exemptionem non habent secundum eorum statutum, & conditionem: ergo deber regere Regularium expulsum secundum Religionem statutum, quem habet expulsione accommodatum. Ita Suan. tom. 4. de Relig. trist. 8. l. 3. c. 9. num. 4. Zerola prax. p. 1. v. Regularis, verf. 3. Nauar. comment. 2. de Regular. num. 34. Palio tom. 3. d. 4. de statu Relig. pnn. 23. num. 6. De subiectione ad Pontificem quis possit dubitare.

Cum his probabilis sentiens, hinc colligo, Religiosum expulsum obligatum esse, se Millesimo Episcopo manifestare, ut iuxta sui statutum conprobabiliter, ex voluntate Episcopi, ut postea mihi Praelati, regendos sit, neque hoc fieri possit sine status manifestatione, infertur, necessarij statutis esse manifestandum, ut relati Doctores notarunt.

CAPVT

CAPUT XIII.

*Circa Religiosi facti Episcopi,
vel ad Parochialem Ec-
clesiam promoti, quoad
vota obligatio-
nem.*

D V B I V M C I I I.

*Religiosus assumptus ad Episcopatum,
teneatne vota obseruare, que vota
tribus constituentibus Religiosum fa-
tum in aliquibus Ordinibus solent
annecti?*

³⁹¹ *Carta sup.* **E**RTVM est, Religiosum factum Episcopum voto obedientiae sicut paupertatis, & castitatis adstrictum manere: sed solum Pontifici obediere debere in iis, que fuerint iuxta regulam: fœcū in iis, que extra, vel præter regulam anteuerint, quia non illuminat, sed limitate iuxta regulam obedientiæ promisit. Verum supradictis votis constituentibus Religiosum statim alia vota in diversis Religionibus annexantur: ut in Ordine b. Mariæ de Mercede existit votū incubandi captivorum redemptionis in ministrorum Ordine votū vietus quadragésimalis. In Societate Iesu votum quartum solemne obedientiæ Pontificis fundato in missionibus peragendis: deinde emituntur alia quinque vota simplicia, nempe de non relaxanda paupertate, nec admittenda eius relaxatione; de non procuranda dignitate aliqua directè vel indirectè in Societate; de non procuranda pietatione vel dignitate extra Societatem, nisi obedientia intercedat, de denunciandis ambivalentibus supradictis dignitatibus; & de audiendo Preposito Generali si quis in Prelatura constitutus sit, usque consilia sequendo, si meliora vita fuerint. Quæstio igitur est, an Religiosus in Episcopum assumptus hæc omnia vota obseruare teneatur eodem modo, ac ante assumptionem erat obligatus.

³⁹² *Tenetur
equalem.* Teneat equidem, quia obligatio voti est personalis: ergo comittatur personaliter in quoque ex istis statutis votans calculum. Virgineum quoadie recitare, hoc votus non tenetur ad Episcopatum assumptum. Certè vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ per se sunt in Episcopatu, & obligant ad sui obseruationem, quia eos cum Episcopatu non pugnant. Ego etiam hac voti persistere debent, & obligare, quatenus eorum obseruatione cum statu assumptioni obligacione non pugnat: sunt enim statui Regulari accessoria, & non pugnant abiolente eum Episcopatus ob-
Ezab. & Mend Theol. Afr. Tom. VII.

ligatione, sed potius plura ex illis Episcopatus iuvant perfectionem. Sic de voto quarto Societas Iesu Valq. 1.2. d. 165. c. 8. num. 89. Sanch. l. 6. Decal. c. 6. n. 15. De aliis verò Suar. 1.4. de relig. 10. 8. l. 3. n. 8. & colliguntur ex Soto l. 1.1. de iust. a. xl. p. 11. p. 11. medium.

Non tenetur hæc vota feruare, sed suspen-
ditur eorum obligatio, durante Episcopatu. ³⁹³ Non tene-
re quia ea vota, vt recepta constat ex praxi, præ-
cipiuntur emitti, & à Religiosis emittuntur,
vt status communis conservetur, & cre-
scat faciliori regularum obseruatione, specia-
lique Religiorum fructu, seculariumque
estimatione. Cum ergo post Episcopatus
acceptiōem à Communitate separatus exi-
stas, ab omni regulatum obseruatione exem-
pius pro eo statu illi votis non obligari. Ad-
do, eorum obseruationem difficultorem esse
extra Religionem maximè in statu illo ho-
norifico: ergo credendum non est, Religionem
velle suos Religiosos huiusmodi obliga-
tionem grauare: neque Religiosos eam subire;
sed potius oppositum præsumendum. Ita
Sanch. l. 6. Decal. cap. 6. n. 15. & alijs.

Cum his opinor verius planè, expendens ³⁹⁴ vota singula. Verum Religiosus Ordinis S. *Cum his* Marie de Mercede præsumi non potest, se *verius opib* voluntiis obligari voto redemptionis capti-
vum: nec Religiosus Societas nostra voto
obedientia promotionibus peragendis instar Clerici secularis, sed Religiosi instar, & vt Religionis membrum, & in illius conservatiō-
nem. Cum igitur Episcopatus assumptione
sint à Religione exempti & instar Clericorum secularium nō est credendum illis votis se obligare voluisse. Idem argumentum
procedit de abstinentiæ quadragesimali voti:
non enim debet præsumi, obligationem
illius ad statum secularium extendi, maximè
cum ad conservatiōem Regularis status
fuerit emissum. Apertius id constat in illis
quinque votis à Professo Societatis Iesu
emissis. Nam hæc emittuntur, ut conferri,
& augeri totum corpus Societatis in suo bo-
no statu valeat, vt D. Ignatius p. 10. confit.
expressit: ac proinde non respiciunt extra
corpus Societatis constitutos.

D V B I V M C I V.

*Si Episcopus Regularis, habitu sua Reli-
gionis dimisso, secularis Episcopi ha-
bitum induat: incurritne excom-
municationem?*

INeccrit profecto excommunicationem ³⁹⁵
latani in cap. 2. Ne Clerici, vel Monachi Incurrit
in 6. aduersus Religiosos, quislibet Ordinis quidem.
habitum dimittunt, quia vero Episcopus ha-
bitum sui Ordinis dimittit, cum Religiosus
sit, & seculari Clerici indumentum afflu-
mat. Sic Maiol. l. 2. de irregular. c. 1. num. 13.
Sylvestr. v. Religio 7 q. 11. R. spinald. conf. 6.
n. 7. vol. 1. Surdus de alimen. 18. prinal. 79. n. 10.

Non incurrit, quia præsumptus textus expiel-
le loquitur de Religiosis intra claustra sub *Non incur-*
P. 2 *Abbatis rit.*

172 Theologiae Moral. Lib. L^{VII}.

Abbas obediens degenibus : non de illis, qui extra claustrum, & obediens Abbatum sunt constituti. Praterea excommunicatio illa imponitur ut periculosa evagandi materia Regularibus subtrahatur : at Episcopus facultat Epicoribus habitu induitos, periculosa vagandi materiam non habet. Ita Barbola p.1. cap. 4. num. 17. Couat. de testam. cap. 1. num. 18. Mann. tom. 2. 99. Regul. q. 58. a. 3. Sanchez 1.6. Decal. capit. 6. numero 23. Suar. tomo 4. de Relig. tract. 8. l. 3. capit. 17. num. 11.

Hoc dicendum existimo. Non enim obstar,
Regularem Episcopum adstringi voto obedi-
entis secundum regulam; quia, astrigunt
voto, cum est superior, qui secundum regu-
lam præcipiat. At cum Ponitex qui folus est
illius superior eas regulares obseruantias
non imperet ieiuniorum, vigilarum, oratio-
num: sed solùm à Religionis Prælatis pre-
cepta sunt, à quibus Regularis Episcopus
exemptus est: nullam illarum habet obliga-
tionem. Dixi, non teneri ex debito legali loc
est, ex illius legis seu regulae obligatione. Te-
neri enim ex debito saltē morali, & honestati
conincoꝝ ex D. Thomæ doctrina qu.
185. a. 8. docentis, Regularum Episcopum
secum dispensare posse in regularum obserua-
tione, secundum quod requiri necessitas perso-
na, vel offici, vel condicione, hominum, cum
qnibus viuit. Singulare dispensatio necessaria
est, obligatio saltē ex honestate debet inter-
cedere. Certe Episcopus in statu perfec-
tionis adest: ergo defiliere non debet ab
obseruatione regularum, que hanc perfectio-
nem valent promovere.

D V B I V M C I V.

*Debitum morale, quod gerit Regularis
Episcopus seruandi Ordinis regulas in-
ducit in subveniali piacuto obligationem*

Vidiimus Dubio proximo, Episcopum Regularem non teneri debito legali, secus Statuta quae moraliter, & honestatis, ad regularem fidem. Ordinis obseruationem. Quis sic autem, quam obligacione hoc debitum morale inducat? an sub veniali piaculo.

D V B I V M C V.

*Religiosus in Episcopum assumptus, te-
neturne Religionis regulas
obseruare?*

398

399

Tenerit quidem, quia cum vobis
obedientiam secundum regulam, ab eo-
que voto ob Episcopatum liber non
sit, videtur regulare praincipient obedi-
bere, maxime cum Episcopatus muneri non
repugnat, sed potius illius promovet perfe-
ctionem. Sic D. Thom. 2.2, quas. 185. a. 8.
Sylvestr. v. Religio 6 quas. 10. Mann. tom. 2.99.
Regul. gns. 8. a. 3. & alij relati à Sancio 1.6.
Decal. c.6. n.18.

Non tenetur episcopus e Regulari stato assumptius vila regule prescripta obseruare debito legali ad culpan obligante, quia expresse eximitur a iugo regule dicto cap. vii. 18. quafi. 1. ibi. *Quem canonica elelio a iugo Monastica professionis absolvit. merito quidem aqua cum extra regimen Religionis extitit, non d. debet illius regulis astringi. Hoc enim primò & per se communiatatem Religiosam astringitur, in cuius augmentum, & conseruatione feruntur. Ita Sanchez l. sext. Decal. cap. 6. num. 17. Laym. l. 4. tract. 5. c. 1. num. 10. Suas 4 de Relig. tr. 8. l. 3. cap. 17. à num. 17. &c. alij apud ipsum.*

flam.c. i.n.18. Manu.t. 2. sum.o.10.m.4.
Non inducit, quia ubi nulla est legalis de-
biti obligatio, nulla culpa committitur. Ergo Non indu-
Episcopus omnipotens regularum oblationem, &c.
omittit quidem, quod perfectum erat, & de-
cens statui Regularis Praeful's, sed non debi-
tum ex legis praescriptio. Debitum antem illud
morale, & honestatis nihil aliud est, quam
opus pterogatorium, quod maximè decret
Episcopū perfectionis studiosum, sed nec sub-
veniali pasculo debitū. Ita grates Doctores.

Quorum consilio lubens acquiesco. Non
me fugit p. Ferdinandum à Callo t.3. d.4. Hc ut,
desfratu relig. p.unt. 2.4. num. 15 afferunt Re-⁴⁰⁴ & expa.
gorem Episcopatus nullam obligacionem
moralēm & honestatē habere, ne cogatur admittē-
tere, piaculum veniale contrahere, si regulas
Ordinis non obseruer. Verū, eius venia video
in aliquibus ordinibus, v.g. in nostra Societā-
tē Iesu regulas Religiosis prescribi obserua-
das, quarum omisso nec veriale peccatum
inducit. At non adest moralē obligatio decē-
tiae, & honestatis in eo, qui studium perse-
tione proficitur: quis dubitet? Et tamen
omisso vnuus & alterius Regule, inō
omnium sigillatio sumptuarum peccata
veniale

Se^t II de Stat. Relig. Nat. &c. Dub. 173

veniale non est, si leuis contemptus non ad-
sist. Ego Episcopus se perfectum ostendit, illi obligationi decet, & honestatis acuerfcatione ex illius omissione non de-
linquet.

DVBIVM CVIII

*Episcopus Regularis fruisturne priuile-
giis, gratis, & indulgentiis
sui Ordinis Religioso
concessis?*

DVBIVM CVIL

*An regularis Episcopus possit feria sex-
ta, vel sabbathu in quo Nata-
lis Domini incidit, carnis
vesci, sexi Regule prescripto
id sit prohibitum?*

405
Cetera re-
cole.

Certum mihi, Regularem Episcopum
non ligari centuris, & potius a regula
statutis in transfigentes suorum votorum,
castitatis, paupertatis, & obedientie hæc vo-
taria. Quia integrè à ingo regulæ exem-
pus est. Nec obligari ad ieiunia, austeritates,
carnis afflictiones à regula præscriptas
ob eandem rationem. Sanchez alii relatis,
l.6. Decalog. tr. 5 c. 1 n. 10. Quæserim autem,
an possit carnis vesci feria sexta, vel sab-
bathu, in quo Natalis Domini solemnitas in-
cidit?

406
Vesici non
potest.

Vesici non potest, quia textus in Cap. explicati-
væ vlt. de obseruat. ieiun. concedens eum
carnium, illis diebus exceptis eos, qui ex vo-
to, vel ex regulari obseruatione tenentur. Ergo
Episcopus assumptus Religione, in qua
illis diebus eius carnium interdicitur, nequit
carnibus vesci. Sic Barbola de potest. Episc.
rit. 1. cap. 4. nn. 4 & Suanus citandum, si non
ex solo precepto regulæ, sed ex voto
à regula præscripto, vt in ordine Minororum
obligatio esset.

407
Potest car-
nibus ab-
stinen-
tes.

Potest carnibus abstinere, quando ex præscripto
regule eius carnium est illis diebus interdi-
nibus vesci. Etas, quia licet ante Præfatum teneretur illis
diebus ex regulari obseruatione à carnibus
abstinere, a sumpto Episcopatu, iam non
tenetur, cum à ingo regulæ sit exemptus. Er-
gò non excipitur à prælegiis. Cap. Explicati-
væ Caiet. 10. 1. Opif. rr. 25. 9. 2. Star. 10. 4. de
Relig. tr. 8. l. 3. cap. 17 num. 19. Couar. de testa-
ment. c. 1. num. 18. Sanchez. l. 6. Decalog. capite
5. num. 20.

408
Autoris
resolutio.

Dixi, Suantum docere Episcopum obliga-
tum esse illis diebus à carnis abstinentia, si voulisset ex precepto regule illorum die-
rum abstinentia. At probabilis esse reor ob-
eandem rationem id in hoc cau si dicen-
dam. Quia vota ex præscripto regule facta,
ce sarum regulæ obseruatione, celsant. Mecum
Sanct. vb. supr. Addiderim nec obligari offici-
cum dignum ex ritu sui ordinis recitare, nec
secum locum habere, quia est ab Ordine te-
peratus, ea vero obligatio solum est ex regu-
la præscripto. Azor. p. 1. 12. c. 7. q. 4.

Eacob & Mend. Theol. Moral. Tom. VII.

N On fruatur, quia equum non est, ut gra-
tia, & privilegia Ordini concessa frua-
tur, qui eius opera non sustinet. Sic iur.
Mandol. de priuileg. gls. 3. num. 11. Mann. 10.
2. 29 Regal. q. 58. a. 4. Sanchez. l. 6. Decal. c. 6.
numero 33.

Fruatur equidem, quia licet non sustinetat
omnia Religionis onera sustinet tamen one-
ra substantialia, ac præcipua: siquidem obliga-
tus est castitatem, paupertatem, & obedientiam
fruatur. Metuôigitur priuilegium Ordinis
debet potiri: præcipue cum loco regularium
obseruationis obligationes Episcopatu annexae
succedant. Ita Suan. 10. 4. de Relig. tr. 8. l. 3.
c. 18. n. 2. Palao. 10. 3. d. 4. de statu Relig. p. 2.
24. n. 23.

Exstimo probabilius, Regularem Episcopu-
m posse omnibus priuilegiis, gratis, indulge-
tis, que ita ordinis conceduntur, ut singu-
lis etiam concessa sint, quorumque vlos
absque vlo onere, & gravamine Religionis
else potest. Quia non adeat efficax ratio,
ob quâ is debet primari. Vnde poterit indul-
gentias obtinere, absoluere, & absolvi à peccatis,
sicut reliqui ordines illius Religionis pos-
sunt. Verum h[ic] gratis, & priuilegia singulis
concessa in Religionis detinuentum cedere
possunt, qualia sunt, vocem ac viam, & passiu-
m habere, in dominis eorundem Ordinum
residere, retinere, & levem, cameian, &
alia Ordines concernentia solu[m] eis fu-
sunt de Prælatorum Ordinum consenserunt, & no[n]
alias, nec alio modo. Sic declarauit Sixtus I. V.
propt[er] refutat in monum. Ordinis Minorum,
conces. 36. 5. Suan. c. 18. n. 3.

Ceterum ex communis sententia, ea que di-
cta sunt de Episcopis competere etiam Reli-
gio[n]is electis in Ecclesiæ Romanæ Cardinales,
qua[nto] diu[n]a sunt de
eo quod maneat à Regularibus Prælatis exē-
Episcopis, comp[re]hendunt
priuilegiis veri Religiosi. Quare adstringantur
voto castitatis, paupertatis, & obedientie: deo[n]d[em]
testari non possunt nec sibi aliquid acquire-
re (sicut nec Episcopis) obediens tenentum sumo
Præluli, non tantum ut vniuersalis Ecclesiæ Juspi[n]e af-
Praelato, ob iurisdictionem, quam ex vi Ponti-
ficis dignitatis habet; sed tanquam supremo
Religiorum Præluli, & ex vi voti, & in iuris-
dictio[n]is in illo fundata. Prælati tamen Re-
gularibus subiecti non sunt, sed a tem-
pore electionis per Pontificem confirma-
te immediate Romano Pontifici subi-
ciuntur: ac proinde ad Regulares obser-
vantias, & orationes ex præscripto Religionis
emissa non tenentur: habitum tamen
sui Ordinis saltu[m] quoad colorem defi-
nit[ur] debent. Quod si à Cardinalatu de-
ponantur, vel illum renuncient, cre-
diderim, eos in Prælatorum Regularium
obedientiam recidere, quia renunciatione

P. 3 vcl.

174 Theologiæ Moralis Lib. LVII.

vel depositione dignitate priuantur, ob quam
exemptio fuerat concessa. Non enim illa spe-
cialis consecrationem sicut Episcopalis ha-
bet. Mecum Palao t. 3. d. 4. de statu Relig. pnn.
24. num. 25.

lugo quod colorem, sed etiam quod fa-
guram: esti id omitunt incident in excom-
municationem Cap. 2. allegati, quia alsum-
ptione precia habitus Clericalis non tolli-
latur occasio vagandi, sicut videatur sublata E-
piscopalis habitus alsumptione.

D V B I V M CIX.

*Religiosus ad parochialem Ecclesiam
promotus, teneturne ad Regulares
obseruantias. & vota ex prescripto
regule emissa?*

Si promoneatur ad parochialem Ecclesiam
plenio iure Religioni subiectam, certum
mili, non solum esse obligatum tribus
Religionis votis, sed etiam omnibus aliis ex
Religionis prescripto emissis, aliquique Regu-
laribus praecipit, quatenus in eo officio com-
mode posunt affluvari, qua per assumptionem
ad illam Ecclesiam, non definit esse Reli-
gionis membrum, nec à Religione separa-
turus. Sanc. l. 6. Decal. cap. 6. num. 36. alios
refert. Si vero beneficium sive Regulariter
sive seculariter, non sit Religioni pleno iure
subiectum, quatenus an Parochus hic ad
obseruantias Religionis teneatur, & alia vo-
ta, que ex prescripto regule emissa sunt?

Teneretur quidem, quia in huiusmodi Paro-
cho non militat causa exemptionis, que in
Episcopo: non enim est, in culmine magisterij
constitutus, ac proxime regule, Pratalique
regularibus subiecti non dedecet. Sic Sanc.
l. 6. Decal. c. 6. num. 36. Layman. l. 4. tr. 5. c.
1. num. 11.

Non tenetur, sed ab his omnibus exem-
ptis est sicut Regularis Episcopus, hac tamē
differentia, quod Episcopus non solum est
exemptus ratione officij, ac beneficij, sed &
dignitatis Episcopalis, quae nec depositione
nec renunciatione cessat: parochus verò so-
lum ratione officij, ac beneficij eximitur quo
beneficio per renunciationem, vel deposi-
tione sublato, in Prælatorū regulariū recedit obe-
dientiā. ratio conclusionis est, quia inscep-
tione illius beneficij etiā regulare sit regularis
maneret Religione separatus: maneret enim Ec-
clesia, cuius est beneficium, vnitus à Re-
ligione, eiisque Pratalis independenter. At
vota, que ex prescripto regule emituntur
reliquaque regulares obseruantie statuta
sunt, pro Religionis corpore conservando,
& augendo. Ergo regularis, qui pars illius
corporis non est, nec illud constituit, pre-
fatis votis, & obseruantibus teneri non de-
bet. Ita Sust. tom. 4. de Relig. p. 8. l. 3. a. 19. n.
24. & 28. Palao tom. 3. d. 4. de statu Relig.
pnn. 25. n. 3.

Hanc eligo sententiam, adiiciens, certissi-
mum esse, ad vota substantialia teneri: quia
sententiam, verus religiosus est, & idem esse, ac obliga-
tione deferendi habitum. Religiosum iuxta
textam in Cap. 2. Ne Clerici, vel Monachii, in
6. Quia quidem obligatio strictior est, quam
in Episcopis, & Cardinalibus, quia hi te-
nentur deferre habitum Religionis non so-

D V B I V M CX.

*Monachus, translatus ad Ecclesiam Re-
gularem, vel seculariter pleno iure
Religioni non subiectam, exem-
ptus ne est, ab obligatione gravi ba-
dendi socium sui Ordinis?*

QVIA HÆC OBLIGATIONE NON EX REGALIA, SED
EX IURE COMMUNI NALICUR CAP. AD. STANISLAU.
Monachi 2. de statu Monachor. & Cap. finiu.
Quod Dei timorem, eodem titulo opera prae-
tum est expendere qualiter hec obligatio sit
intelligenda. Mihi itaque certum. Religiosum
translatum ad Ecclesiam Ordini pleno iure
subiectam socium eiusdem Ordinis sub gra-
vi culpa habete teneri, Canonicum autem
regularium, ad quancumque Ecclesiam trans-
latum sit, debere socium habere, non ablo-
lutè, sed si commode possit. Quod autem
est num qui translatus est, ad Ecclesiam regu-
laarem, vel seculariter pleno iure Religioni
non subiectam, exemptus sit ab habendi lo-
cutione obligacione?

Exemptus non est, quia in Cap. Monachi,
& in Cap. Quod Dei timorem ex Concilio
Lateran. caetur, ne Monachii singulis per Vil-
laes, & oppida, per quascumque ponantur Ec-
clesias. Ergo etiam in Ecclesiis non subiectis
Religioni singuli ponni non debinet. Dicitio
enim quascumque, viuens, est, ideoque
ram Ecclesiis facultates, quam regulares, &
tam pleno iure Religioni subiectas, & non
subiectas comprehendit. Sic nonnulli, quos
referunt Sanchez l. 6. Decalogi capite sexto
numer. 39.

Exemptus est ab ea obligatione, quia con-
stitutus in Ecclesia pleno iure Ordini non est, ex-
ceptus, & Religione est separatus. Ergo nec prius.
Religio tenetur, ei socium conferre, nec ille
ad eum habendum obligatur. Ita Abbas ad
Cap. Quod Dei timorem, numer. 9. Cardinali-
bi, num. 6. q. 4. Ipan. Andr. numer. 17. Azor.
p. 1. l. 12. cap. 19. queft. 14. Sust. tom. 4. de
Relig. p. 8. l. 3. c. 19. n. 28.

Existimo, longè probabilius est, imo mihi
certum ex recepta confuetudine monachum
translatum ad Ecclesiam Ordini pleno iure resolutio-
non subiectum obligari habere socium, si co-
mode possit, scilicet de Canonico premill: ex
necessitate autem, solum in Ecclesiis Ordini
pleno iure subiectis. Neque obstant textus
allegati. Fatoe enim nulli Ecclesiæ Mon-
achos praeficiendos esse solos, sed sub diversa
obligatione in Ecclesiis pleno iure Ordini
subiectis, ac non subiectis pleno iure. In Ec-
clesiis namque pleno iure subiectis absolvit,
& sub geani calpaci Ecclesiæ autem Re-
ligioni non subiectis ex decentia, & honestate,
si id fieri valeat.

CAPUT

Sect. II. de Stat. Relig. Nat. &c. Dub. 175

C A P V T X I V .

Circa transitum Religiosi ex uno in alium Ordinem.

D U B I V M C X I .

Eo ipso , quo Religio sit perfectior , estne strictiore se- uior ?

⁴²¹ Nonnulla ad **R** ERTVM est , variis esse in Ecclesia Religiones alias strictiores , alias laxiores , perfectiores alias. Illam autem dic perfectiorum , quae finem perfecti rem spectat , & perfectioribus meditis , magisque proportionatis ad finem consequendam vitor. D.Thom. 2.2. question. 188. a.6. Transitus igitur esse potest ex una ex his Religionibus ad aliam , atque adeo ex Religione stricta ad minus strictam , aequaliter , vel strictiorem. Questionem vero ad horum intelligentiam premitto , num eo ipso quo Religio perfectior sit , sit etiam strictior.

⁴²² Non est strictior eo ipso , quod sit perfectior , quia strictio Religiosi & eius perfectio diverso oritur ex capite : perfectio enim oritur ex perfectori fine , & mediis : at si strictio ex eo quod illa media asperiores sunt. Sed constat , Religiones Mendicantes perfectiores finem habere , perfectioribus mediis uti , cum attendant non solum salutem propriam , sed & proximorum verbo , & exemplo salvacionis incumbunt : ergo Mendicantes perfectiores sunt non mendicantibus : & tamen nev haberent eas asperitates in vestitu , silentio , clausura , abstinentia , chori diuturnitate , & simili bus , quibus non Mendicantes vni assolent : Ergo non eo ipso , quo Religio est perfectior , est strictior. Sic Lessius l. secund. cap. 4.1. dub. 13. numero 100. Sanchez leg. sext. De cal. capit. septimo questione teria numer. 19. Layman. l. 4. trahit. 4. cap. 6. numer. 10. & ali plures ab his citati.

⁴²³ Strictior est eo ipso , quo perfectior sit , quia eo ipso quo est perfectior , perfectiores actus virtutis exercet : at quo perfectior est virtus actus , eo est difficultor : virtus enim circa difficile versatur : ergo Religio perfectior , strictior est Ita Palud. in 4. dist. 39. question secund. numero 17. Suar. tomo quart. de Relig. tract. 8. lib. tertio capit. nono num. 11. Palau tomo 3. d. 4. de statu Relig. punct. 26. §. 1. numer. 2.

⁴²⁴ Probabiliorum hanc partem esse reor. Nam capit. licet , de Regulari vbi conceditur ex laxiori ad strictorem Religionem tran-

situs , indifferenter ytitur nomine strictioris , pariem esse & sanctioris , aperte indicans Ordinem sanctiorum seu perfectiorem , strictiorem esse & è contra. Verum est hoc ita sit , Religio minus perfecta strictior esse potest quoad asperitates corporis , Religione perfectiori.

D U B I V M C X I I .

Moniales possuntne ex laxiori Reli- gione ad strictiorem transire ?

⁴²⁵ CERTUM est , ex Religione minus perfecta licitum esse , ad perfectiorem transire , quia huiusmodi transiit spiritualis profectus , & manus Dei obsequium obtinetur. Exclusa igitur speciali prohibitione , omnibus est licitum ex ordine laxiore ad absolute strictiorem transitus agere , qui transiit ex Religione minus perfecta ad perfectiorem est. Decidit in capitulo licet , de Regularibus. dixi , Absolutè strictiorem. Nam potest esse Religio aliqua strictior in ieiuniis , aliquaque corporis asperitatisbus : que tamen absolute strictior non sit , eo quod in observatione castitatis , paupertatis , & obedientiae non ita strictè procedat. Religiosi vero strictiores & perfectiores ex hoc capite portant , quam ex aliis corporis asperitatisbus est assumenda. Unde censeo ex communi Doctorum sententia secula speciali prohibitione , licitum esse cuiilibet Monacho , ad quamlibet ex Religionibus mendicantibus transire , eo quod sine absolute strictiores & perfectiores : non tamen è contra D. Th. secund. question. 189. a.8. D. Antonin. p.3: tit. 16. cap. 4. & 4. Nanar. comment. 4. de Regulari. num. 2. & 3. Suar. tom. 4. de Relig. tr. 8. l.3. cap. 9. num. 10. Quia si rur autem , an etiam monialibus licitum sit ex laxiori Religione ad strictiorem transire.

Non est licitum , quia specialis clausura , quam professae sunt , eas impedit , hunc transiit agere : non enim potest huiusmodi clausura. ⁴²⁶ Non est licitum agere : non enim potest huiusmodi clausura.

Licitum est , quia olim permisus fuit hic transiit in Concilio Triberensi 2. quest. 4. c. 1. Licitum & refetur cap. 120. quest. 4. sed per Tridentinam , viii. V. clausuram indicentes haec permisso renovata non est , neque hic transiit interdictus : solum enim prohibetur egressus è Monasterio vagationi periculosis , & Regulari obseruantia , propriæque perfectiōnū contraria : qualis non est egressus in Religionem laxiore , & sanctiore. Ita Manuel. tomo tertio q. 99. Regul. quest. 52. a. 6. Sanchez l. 6. c. 7. n. 6. Suar. tom. 4. de relig. tr. 7. l. 3. c. 10. n. 1.

Hoc , Azorij mei venia certum esse non dubito. Imo non credo ad huiusmodi egressum requiri in Monialibus eam licentiam , bi.

P 4 de mi

176 Theologiæ Moralis Lib. LVII.

de qua Cap. vii. de scitu Regulari. in 6. & Trident. ses. 2. c. 5. & p. V. in proprio motu incipiente Decori. Quia in his decretis sermo est de egressu viagioni obnoxio, & obseruantur regulari contrario, non de egressu vocationem efficacius excludente & regularem perficiente obseruantiam. Mecum Sanchez numero 6.

D V B I V M C X I V .

Sufficitne ut quis ad strictiorem Religione transeat, licentiam per literas postulare?

D Y B I V M C X I I I .

Connuersis, & Oblatis licitumne est à Religione laxiori ad strictiorem transitum agere?

Non est licitum. **Non est** quia hinc, ac sua Religionis obsequio velut sermari tradiderunt S. c. Abbas ad Cap. N. n. est, de Regulari. numer. 3.

Licetum est, quia in voluntaria traditione semper centur exceptus transitus ad melioris vitæ frugem. **Alias oblatione**, quæ in Dei obsequium, & animi saltem sit, irrationabilis esset: siquidem spiritualem profectum & manus De obsequium impedit. Ita Gregor. Lopez leg. 9. tit. septim. parte prim. v. Religiosi. Suarins tom. 4. de Relig. tract. 8. libro tertio capite 10. num. 1. Sanchez lib. 6. Decalogi capite 5. primo numero 9. alios citans.

Hoc defens. Non solam hoc verius esse puto, sed cum Suaire existimo, si huiusmodi oblati, & conuersi velini Religione profiteri: non solam ex illo modo vivendi, qui saecularis est, posse transire ad Religione strictorem, sed etiam ad quamlibet quantumvis laxiorem. Quia professione Religionis attulunt perfections statim, quo antea carebant. Dixi autem Dubio 112. hunc ad Religione strictorem transitum licere, *exclusa a speciali prohibitione*. Potest enim Pontifex laxiori Religioni priuilegia concedere, ne liceat eius Religionis strictiorum inter, tunc ob illius ordinis conferentem, tum ob vitanda Religionis illorum inquietudinem, quia interdictio perfectioris vita ob bonum commune est tolerandum, maxime cum in qualibet Religione omnibus datum sit, si velint, perfectionem summo in gradu sequi. Iure quidem communii nullis est hic transitus interdictus, inquit potius omnibus est concessus Cap. statutus. Capite Mandatum 19. quæst. tercia Capite Non est. Capite Licei, de Regulari. & alibi. Iure autem speciali pluribus Religionis est hic transitus interdictus, taliter absque licentia expressa, de quo inferius.

VT transitus ad ordinem perfectiorem sit licitus, ac validus triplicem conditionem textus in Cap. licei, de Regularibus affigat. **Primam**, ne levitate, aut temeritate quis inducatur: sed animo vero, ac puro perfectoris vite inchoandæ. **Secundam**, ne hic transitus in grauem iacturam, vel injuriam determinat. **Tertiam** ut licentia a **præfato expostulet**, licet non obtineatur. Porro quilibet harum conditionum defectus transitus reddit illicitum: quia haud charitatis zelo agitur. Verum si te licentiam petente, **prælatus** tuo iudicio spectato, legitime contradicas, controvicia decenda est iudicio illius, qui inter duas illas Religiones, seu Monasteria affoler indicare. Si vero licentiam suspendat, quovisque examinet, an qualitates requisita teruerint: tenetur Religiosus à transitus abstinere totum tempore huic examini necessario. Strictior autem Religio recipere transiuntem non potest, nisi petita licentia litteras ferat, vel ei confiteat iniuste esse denegata, quæ licentia concedenda non est, quoque strictior Religio eum recipere sit parata. Porro haec licentiam concedere potest non solum generaliter, aut Provincialis: sed etiam immediata Monasterij Prælatus. Quia textus in Cap. Licei solus Prælati mentionem fecit, & Prælatus conventionalis verus Prælatus est. Suar. 161. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 10. n. 29. Sanchez. lib. 6. Decalog. cap. 7. num. 59. sub hac vero regula non venient Mentalium præfectæ; haec enim sub nomine Prælati in iure non comprehenduntur, præcipue in ordine ad domesticas ac politicas gubernationem. Manu. tom. 3. 49. Regul. q. 52. articulo 6. Ut si aliqua Religione causa hæc Generali, vel Provinciali referetur non sufficiet à Prælato conventionali licentiam postulare, maxime si ex Pontificis facultate hæc reservatio facta fuerit. Si autem rogites, quoniammodo licentia hæc postulanda sit. Respondeo textum sollempmodo dicere, debere peccatum cum humiliari, ac puritate. Puritatem si latet, & absque fictione villa cum animalium superiori manifeste humiliati vero, si cum reverentia debita licentiam expostules. His premissis, quæsierim, an necessum sit ad hanc reverentiam, licentiam postulari in superioris præfentia: an sufficiat eam per litteras petiti, si contingat Religionum ex eius facultate à Monasterio abesse, aut superiori ablementem existere?

Non suffici per litteras licentiam postulari, si superior ea petitione contensus non fit, sed obligatus est Religiosus ille ad Monasterium regredi, & inibi negotium tractare, ab eoque debito modo egredi. Quia modus ille pertendit licentiam est contra ius superioris, ad

ESCOBA
Theos. Mor.
Tom: VI. VI
E. L. C.

Sect II. de Relig. Stat. Nat. &c. Dub. 177

434 ad cuius potestatem ille redire teneatur. Sic
Suarus tom. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 10. n. 31.
Sufficiat quidem, quia textus in Capite li-

cet solam expunit penitentem humilem esse
debere: At per litteras latius humiliis, ac sub-
missa esse potest. Ego Pax eterna, contentio-
ne superiori, nec Suarins negat illam petitionem
sufficientem efficit confessus, vel contradic-
cio superioris petitionem non immunit. Ergo
si in via calo sufficiens est, etiam est in alio.

435 Ita Castr. palao 10. 3. d. 4. de statu Relig. pun.
26. §. 3. n. 7.
Idem defendo.

Sapientissimo adhereo Doctori. Neque
enim verum est, ob solam petitionem in
absentia & per litteras te esse obligatum ad
superioris potestatem redire; quia sufficien-
ter debet humiliari, & reverenti. Nihilominus
tamen, si superior non sit latius certus de
Religiōis animo, & sincere procedens veller
in praesentia de illius resolutione specie fū-
mire documentum: debet (nisi aliud grā-
te incommodum obliter) coram illo com-
parere. At huiusmodi comprehendendi obligatio
non est ex petitionis insufficientia, sed ex di-
minuta informatione, quam superior habet,
ad licentiam concedendam, vel denegandam.

D V B I V M C X V .

Defectus trium conditionum, quas
Ius prescribit, ut Religiōis ad
strictiorem Ordinem transiat, redi-
gitur inualidam in strictiore Ordini
professionem:

436 Status quo-
tionis.
Vilius Dub. 114. triplicem condicio-
nem sequitur ad transitum huiusmodi,
neque fieri melioris vita zelo, ab illo Re-
ligionis deserta iactura, & licentia pertinet.
Quæcunque igitur est, si quis aliquam ex his
conditionibus omittens, Ordinem strictio-
rem ineat, an sit valida in eo profecto?

437 Non est
valida.
Non est
potest
ad superiori
transitum, &
solum permittit
ad strictiorem
Ordinem, si fiat corde puro, con-
scientia bona, & fide non ficta: sed deficientie
aliqua ex his conditionibus, dicunt nequit fieri
transitum corde puro, & fide non ficta. Ergo
illa profectio permisa non est. Sic communior
sententia cum Sanch. 1.6. Decal. 2. capite se-
ptim. num. 88.

438 Valida est,
qui ille transitus ad Religiōis
nem strictiore inter naturam est validus: est
cum communio voī in den. meliore, tam
metit prava circumstancia fiois extrinseci,
vel iacture Ordinis deferri, vel debita sub-
missionis Praelato virietur. At iure positivo
non inuenimus irritus, licet sit illius, aliqua
ex his conditionibus deficientie: Ergo. Minore
probo. Non enim est irritus iure antiquo
ante Innocentium III. nec per alium
Pontificem, ut dicitur probat Ferdinandus
Castro ciuandus. Excipio tamen constitutionem
Martini IV. in Extravag. Viam, de Regula-
ribus specialiter loquente de Mendicantibus
Ordinibus, de qua inferius ferme recur-

ret. Ita Glos. cap. sane, in fine, de Regulari,
exp. licet, & licentiam, & ibi Innocent. fine
Palao 10. 3. d. 4. de statu Relig. pun. 26. §. 4. n.
2. Stat. 10. 3. d. 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 10. n. 12. §.
vest. v. Religio 4. 9. 1. & alij plures relati à
Sanch. vbi supr. n. 94 quam sententiam ipse
principia adhærens satis probabilem esse do-
cet.

Hanc eligo partem adiiciens Religiōsum
sic transītem post professionem in strictio-
ri Ordine revocandum non esse, sed pro qua-
partem.
litate culpe ibidem pontendum. Quod (vt
annotat Suarins) intelligendum est, quando
constat, Religionem ad quam transit strictio-
rem esse; nam si dubium adsit, revocari
potest; transitus enim est nullus, quoisque su-
perior licentiam concedat, vel, eo renente;
per superiorē utique Religioni commu-
nem dubium decidatur.

D V B I V M C X VI .

Prelatus Monasterij potestne licentiam
impertire, ut quis ad Religionem
aque strictam, vel ad
laxiorem transitum
agat?

Non potest Prelatus immediatus, sed in
Non potest.
non exemplis provincialis vel Generalis: in
imperti, quia Religiōis ille non est traditus
per professionem illi speciali consentui, sed
conuentibus totius provinciae: Ergo qui pre-
est toti provincie, & non alius poterit hanc
licentiam concedere. Sic Anton. Cucus 1.3.
Institut. Moral. tit. 1. n. 37. Sanch. 1.6. Decal.
c. 7. numer. 70.

Potest quidem spectato iure communi, quia
Prelatus immediatus conuentus per se habet Potest qui-
potestatem boni conuentus, & illius personas dem.
administrandi; Ergo si à superiori Prelato
illi restricta non sit potestas, poterit Religiō-
so libi subdito hunc transitū concedere; per-
tinet enim huiusmodi concessio ad rectam
subditū sui gubernationem. Fauet textus in
cap. Non est, de Regularib. vbi ex Ordine Ci-
steci, qui strictissimus reputatur prohibe-
tur transitus ad aliam quamcumque Religiō-
nem sine licentia Abbatum. Ego supponit
textus ex Abbatum licentia permitti posse,
ita Suar. tom 4. de Relig. tr. 8. l. 3. c. 11. n. 5. pa-
lao 10. 3. d. 4. de statu Relig. pun. 26. paragra-
pho 5. num. 7.

Hoc verius else credo. Nam contrarie sen-
tentie fundamentum manifeste probat solū Hoc proba-
tum Ordinis Generale potestatem habe-
bilius esse
re ad eum transitum concedendum, siquidem iudico.
Religiōis per professionem non singulare
conuentui, vel provinciae traditur, sed to i
Religioni; unde solus Praelatus totius Ordini-
nis posset illum à Religione alienare. Cum
autem ea sententia censeat provinciale pos-
se, convincitur manifeste ex potestate à tota
Religione accepta, id prestat: id ipsum ego
de conuentuali Prelato dixerim.

D V B I V M

DV B I V M CXVII.

*Ad translatam ex uno Ordine ad alium
in eque, vel minus strictum, est ne
necessarius consensus Religiosorum
Monasterij?*

Necessarius non est, quia nullibi habetur necessarium esse. Nam *textus* in *Cap. statutis*, qui ad probandum inducit, non de transitu ad laxiorum Religionem, sed ad strictiorem loquitur: in quo causa necessarius non est conuentus consensus; nam praefat *textus* dispositio veluti est per *textum* in *Cap. licet de regul. vbi lata petitio licentie*, non illius concessio requiritur *Cap. antem statutis* & petitio, & concessio requirita erat, et confitat ex illis verbis: *sine Patriis*, (id est Praelati monasterij) *Ottonis Congregationis permissione*. Quia re lumbata necessitate consensu Praelati, tollitur necessitas, habendi conuentum conuentus. Addo, ut aliquibus codicibus expunctant esse illam dictum onus *Et legique, sine Patriis totius Congregationis permissione*. Sic Innocent. *Cap. fin. n. 1 de renunciat.* & ibi *Ioan. Andean. 7. Hostiens. n. 3. Anton. n. 13. Additionalitor. ad Abbatem Cap. Non est de Regul. ad finem lit. C.*

444 *Necessarius est.* Est necessarius, quia in his, quæ pertinent ad communem Religionis bonum, & illius conservationem, nequic平t prelatus absque sua Congregationis consensu disponere. At Religionem dimittere, & illius debite obedientia cedere, ad communem Religionis bonum pertinet: Ergo nequic fieri absque Religionis consenserit. Ita Sanc*t*. I*o*. 6. Decal*o*. 6. 7. n*o*. 66. Lef*o*. 1. 2. 6. 41. dub*o*. 1. 3. n*o*. 103. Glor*o*. Cap*u*m singula*r* v*o*. Canonice de prabend*o*. 6. Cat*h*inal. ad cap*u* fin*o*. de remun*at*i*n*ia*c*. n*o*. 2. q*u*. 3. & ali*j*.

445 Hanc eligo sententiam. Nam si absque
Hanc eligo
sententiam. conuentum consensu nullus ad professionem
potest admitti; a fortiori admissus dimitti non
potest. Abnigio autem, textum in Cap. sta-
tuum loqui precise de transitu ad Religionem
fratricem, cum nullius sit verbum hinc in-
dicans limitatiōinem. E: quamvis eius dispo-
sicio cœstricta sit per Cap. l. cer. id intelligo non
abolutę, sed quoad transitum ad fratribus
Religionem, quare integrā manet disposi-
tio cap. statuum quoad transitum ad laicis
rem, vel ex quaem.

DUBIUM CXVIII

*Transitus ex uno gradu ad alium in
eadem Religione. potestne fieri
ex Praelati imm ediati Mo-
nasterij consensu?*

⁴¹⁶ *Status.* **P**O est in quaestu que Religione transitus fieri ex uno gradu in alium, ex. gr. ex-

gradu illorum, qui choro assistunt ad gradum laicorum, ex gradu Scholasticorum in Societate nostra ad gradum coadiutorum temporalium, vel è contra. Quæ siern itaque à quonam Prelato huiusmodi translatio facienda sit, num possit fieri ex Prelaci immendi consensu?

Fieri non potest, sed à solo Provinciali, 447
vel Generali, quia est res grauis. Sic Sanch. I. Non potest.
6. Decalog. c. 7. n. 8. Imo cum conseniu(redit) fieri.
conuentus.

Potest per se fieri ab immmediato conuenientius prelato, quiz integrè, ac plenè bonorum, 448
per se fieri
ad personarum contentus ei commissa est. Presti.
administratio. Neque appetet canfa, ob quam
ad provinciale debet esse recursus, prae-
cipue cum Provinciali, vel Generali relinqua-
tur potestas hæc translationem renocandi, si
expedit indicauerint, ita palao to. 3.d.4.de
statu Relig pun. 2.6. §. 5.m.12.

placeret hæc opinio, in cuius fundam éto no-
tanter apposuitum est illud; *Per se.* Nā ex vñ, *Haec plac-*
& confuctudine Religionis, vel speciali ordi- 449
natione poterit esse hæc translato Provin-
ciali, vel generali retergata. Quemadmodum
in societate Iesu est rescripta Generali, unde
nec Collegij Rector, nec Provincialis Ge-
nerali incontulito, translationem ex vno in
aliū gradum posse. Scio tamen Reg.
67. Provincialis ei permittit intra biennium ap-
plicare gradui Scholasticorum, vel coadiutorū
temporalium, quos indifferentes receperit. At
hæc non est translatio ex vno in aliū gra-
dum, sed ynius determinatio.

DVBIVM CXIX.

*Assumptus ex Ordine Mendicantium
ad Episcopatum, Episcopatu depo-
sito in Ordinem non Mendicantium
transfertur: comprehenditur in
Gregorij XII. constitutio:*

Cio, trāslatum in altam religionem etiā 450
Sarctiorem (estō Canonicus Regularis Multar-
sit) reddi incapacem cuiuscumque be-
neficij curia. Trident. ses. 14. 8. 11. Et quid
quid in contrarium tentatum fuerit, irritum
& inane decerni in **clement.** i. **V**i profētōres, Mendicantes
de Regulari. **T**inus autem seu causa huius pro-
hibitionis fuit, ut profētōres Ordinum Mē-
dicantium **H**entius in qua vocati sunt reli-
gione persilant, trācūlētque ad non Mendi-
cantiū Ordinem in eodē conserfari quietius
studeat, quo in **P**risis discordiarū, & Schismati-
cum productū ambitio reprēseretur. Porr̄d
perfonse aduersas quas late est constitutio-
funt Mendicantes, qui verē mendicantes sunt
ex instituto à pontifice approbatō, nempe
Dominicani, Franciscani, Augustiniā, Cat-
herine, minimi, Trinitarij, Mercenarij, & 10-
suarū, non solius profēsi, sed etiam Scho-
lastes dominium bonorū habentes, ut expre-
sse declarauit p̄ us V. in Bulā edita at no-
1571. quæ incipit, D̄m̄ in defesa. Adver-
sus, in quam, hos Mendicantes, in Ordine
Mendicantium translatos hæc consti-
tio

tio ferrat. Quare si Mendicants in Ordinem alium Mendicantem transferatur; vel ex non Mendicant ad Mendicantem regrediatur nulla pena afficitur. Sanchez. l. 6. Decal. c. 7. n. 118.

solum est dubium, an aliquipus ex ordine Mendicantum ad Episcopatum, si Episcopatu deposito ad ordinem non Mendicantem ex pontificis facultate transferatur comprehenderatur in hac constitutione?

451 Non comprehenditur. Quia haec constitutio fertur, ne Mendicantes paupertatis Ordinis delerant, sed libentibus in eo persistant.

At Mendicans constitutus Episcopus mendicitatem exclusit. Ergo illum constitutio non comprehendit. Sic Bonifac. Clement. 1. Vt professores. n. 83. & 84.

452 Comprehenditur quidem, quia ob Episcopatum Regulatis Mendicants non amisi mendicitatem statum et si eius exercitum inserviunt sicutque ideo verum est, in vocatione Mendicant non persistet, sed ex illa in non Mendicantem transire. Ergo comprehenditur sub constitutione lata aduersus quicunque Mendicantes, qui ad non Mendicantium Ordinem transferint. Ita Sanch. l. 6. Decal. c. 7. n. 119. Cui ego omnino assento.

D V B I V M C X X .

Qui ex Ordine Mendicanti in non Mendicantem transferuntur, si in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia obtinuerit administrationem Prioratum, aut regimen quocunque: priuatim a voce ac loco in Capitulo:

453 *Panas la-*
tas contra
Mendicā-
tes transla-
tos ad non
Mendican-
tem Ordī-
nem recolo-

SVppono, priam poenam latam aduersus Mendicantes, in non Mendicantem Ordinem translatos. & p[ro]le priuationem vocis, hoc est, tam actus, quam passus ex textus enim generaliter loquitur. Secundam priuationem loci in Capitulo honorifico, quale habetur pro electionibus, & tractariibus: locus in Capitulo ad correctionem, & disciplinam Religiorum congregato; quia aequum non erat, ab hoc Capitulo quod in bonū Religionis, & Religiorum ordinatur, Religiorum excludere, loco autem in choro, aut aliis in locis minime priuatim; quia lexus solum locum in Capitulo expressit, & poena non lunt extendenda. Certum praevara est has

poenas afficer non solum eos, qui tempore illius constitutionis ex Mendicantibus ad non Mendicantes translati erant, sed eos qui iucelso temporis transferunt, ut ex verbis illis constat: Transibunt in posterum, qui ve haec tenus transferunt. Tertiam denique poenam, eligibilis fieri ad prioratus, administrationes, officia quocunque, etiam tanquam Vicarios, & locum aliorum tenentes. Nomine prioratus, administrationum officiorum, intelligunt illi prioratus, administrationes, & officia, quia frequenter a religiosis non Mendicantibus exercentur. *Natura com-*

munit. 4. de Regularib. n. 14. Vnde neque sunt h[ab]ent Prædictores, Lectors, ex officio, neque Oeconomi, neque Officiarij, neque Sacrifici, neque syndici, sicut enim aliquis ex his officiis onerosa sint, honorem tamen secum affuerint & a muliis Religiosis appetuntur, & a nemine liberter admittunt esse illis prout sunt. His præmissis requirimus, an qui ex Ordine Mendicanti in non Mendicantem transferuntur, si in Cathedrali, vel collegiata Ecclesia obtinuerit administrationem, prioratum, vel

regimen, voce, ac loco in capitulo priuantur.

Non priuantur, quia post aduerbum illud *Imbi* in constitutione appositum punctatio *Non pri-*

adhibetur, ea autem punctuatione facta non tur voce, *comprehenduntur, qui eo tempore prioratus loco.*

administrationes, aut regimen aliquod habeant extra non Mendicantium Ordinem: sed solum ij, qui *inibi*, scilicet, in non Mendicantibus Ordinibus prioratus, officia, & administrationes obtinuerent. Sic Glos. ad Clement. 1. Vt professores de Regularib. Bonifac. ibi, n. 60. Imola num. 12. & alij, quos referunt, ac sequitur Sanh. l. 6. Decal. c. 7. n. 121.

Prinatur equidem, quia punctuatione ante aduerbum *Imbi* apponuntur est. Vnde manifeste infertur voce & loco in Capitulo priuarii eos non Mendicantes, qui in Ecclesia sacerulari officia, regimen, vel administrationem haberent. Reddit enim hunc sensum constitutione: Translati ex Mendicantibus ad non Mendicantes, quamvis eo tempore, quo constitutione expeditur habeant prioratus, administrationes, & officia *inibi*, id est, ibi tales prioratus, &c. obtinent, vocem & locum in Capitulo non habent. Ita Cardinal. ibi, n. 5. apposit. 3. & probabile esse affirmat Palao to. 3. d. 4. de Statu Relig. pun. 27. n. 6.

Quemlibet ex his sensibus probabilem esse non dubito, sed prioratum, probabiliorum *Rimam* quia correctiores codices punctuationem *eligo* post aduerbum *Imbi* apponunt. *Sententiam.*

LIBER